

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA ODGOJA

(uzgoja, uljudnosti, vaspitanosti, obrađenosti, tj. lijepoga ponašanja, lijepoga vladanja)

GLAVA

(izvjesnoga) dobročinstva (roditeljima) i (izvjesne) spojenosti (povezanosti sa svojom rodbinom, rođacima, naročito najbližima). "I preporučili smo (svakome) čovjeku za njegova dva roditelja (tj. za oca i majku).....".

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, rekao je: pričao nam je Šubete, rekao je: Velid, sin 'Ajzara izvijestio je mene, rekao je: čuo sam Ebu Amra Šejbaniju (da) govori: izvijestio nas je drug ove kuće, i dao je znak (tj. pokazao je) sa svojom rukom ka kući Abdullaha (Mes'udovoga), rekao je:

Pitao sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, koji (dobri) posao je najdraži ka Allahu, moćan je i veličajan je, (između svih dobrih poslova)? Rekao je:

"Molitva (obavezna) na njezino vrijeme." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Zatim dobročinstvo (svojim) dvama roditeljima." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Borba (svaka) u putu (tj. zbog puta) Allaha." Rekao je: Pričao je meni za njih (za ove dobre poslove). A da sam tražio više njemu (od njega), zaista bi povećao (tj. rekao bi još više) meni (od ovoga).

GLAVA:

Ko je preči (od svijuu) ljudi za ljepotu druženja (izvjesnoga, ili: druženja čovjeka)?

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od 'Umareta, sina Ka'ka'a sina Šubrumeta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Ko je preči (tj. najpreči) za ljepotu moga druženja (tj. da se ja s njim lijepo družim)?" Rekao je: "Tvoja majka." Rekao je: "Zatim ko?" Rekao je: "Tvoja majka." Rekao je: "Zatim ko?" Rekao je: "Tvoja majka." Rekao je: "Zatim ko?" Rekao je: "Zatim tvoj otac."

A rekao je Ibnu Šubrumete i Jahja, sin Ejjuba: Pričao nam je Ebu Zur'ate slično njemu (tj. slično prethodnome hadisu).

GLAVA:

Neće se boriti osim sa dozvolom (svojih) dvaju roditelja.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana i Šubete, rekla su njih dvojica: pričao nam je Habib. - H - Rekao je: A pričao nam je Muhamed, sin Kesira, izvijestio

nas je Sufjan od Habiba, od Ebul-Abbasa, od Abdullaha, sina Amra, rekao je: Rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Boriću se (u ratu protiv neprijatelja)." Rekao je: "Da li je za tebe (tj. Da li ti imaš) dva roditelja (Imaš li roditelje)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa o njima dvoma (Pa za njih dvoje) pa bori se!"

GLAVA:

Neće psovati (grditi, tj. Neka ne psuje izvjesni) čovjek svoja dva roditelja.

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od svoga oca, od Humejda, sina Abdurahmana, od Abdullaha, sina Amra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najvećih (izvjesnih) velikih grijeha je (to) da proklinje (izvjesni) čovjek svoja dva roditelja." Reklo se je: "O poslaniče Allaha! A kako (da) proklinje (izvjesni) čovjek svoja dva roditelja?" Rekao je: "Psuje (Grdi izvjesni) čovjek oca (drugoga izvjesnoga) čovjeka, pa (onda ovaj) psuje njegovoga oca i psuje njegovu majku."

GLAVA

odgovaranja (tj. udovoljenja) molbi (molitvi onoga) ko je činio dobročinstvo svojim dvama roditeljima.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ismail, sin Ibrahima sina 'Ukbeta, rekao je: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok tri (neke) osobe (tj. tri čovjeka) idu međusobno (tj. zajedno, skupa), uzela (zatekla, zadesila) je njih (izvjesna) kiša. Pa su (se) nageli (sklonili su se) ka (nekoj) pećini u (izvjesnom) brdu. Pa se spustila (tj. Pa je sletila, pala) na usta (tj. na ulaz) njihove pećine (jedna velika) stijena od (toga) brda, pa se poklopila na njih (pa ih je poklopila, zatvorila im je ta stijena taj ulaz pa nisu mogli izaći). Pa je rekao neki (od) njih nekome:

"Pogledajte poslove (neke što) ste uradili njih zbog Allaha (radi Allaha, u ime Allaha), dobre (poslove), pa molite Allaha sa njima. Možda (će) On (da) raspukne (tj. odstrani) nju (tj. tu stijenu)." Pa je rekao jedan (od) njih:

"Moj Bože! Zaista ono bila su za mene (tj. u mene, imao sam) dva roditelja, sijeda dva, stara dva (bića). I za mene (tj. u mene su bila) malena djeca. Napasah na njih (tj. za njih sitnu stoku). Pa kada sam (tj. kada bih) naveče došao na njih (tj. njima), pa sam pomuzao (pa bi pomuzao, pomuzao bih stoku), (i) počeo sam (tj. počeo bih) sa svojim dvama roditeljima (sa svoja dva roditelja da) napojim njih dvoje prije svoje djece. I zaista ono (jedanput) udaljila su me (izvjesna) stabla (koja su bila kao ispaša brava-ovaca), pa nisam došao (na vrijeme, zakasnio sam), čak sam omrknuo. Pa sam našao njih dvoje (da) su već zaspali njih dvoje. Pa sam pomuzao kao što pomuzah (uobičajeno, tj. kao što sam bio običaja da muzem). Pa sam donio (tu) jamužu (pomuženo mlijeko; ili: Pa sam donio tu dižvu, rukatku, tj. posudu u koju se muze mlijeko), pa sam stao kod glava njih dvoga (njih dvoje pa) mrzim da probudim njih dvoje iz njihovoga spavanja (sna), a mrzim da počnem (napajanje) sa (svojom) djecom prije njih dvoga (prije njih dvoje). A (ta) djeca mauču (zajedno kao mačke previjajući se od gladi) kod moja dva stopala (tj. kod mojih nogu). Pa je bilo to (tako) neprestano moje stanje i

njihovo stanje, čak se pojavila (izašla je ta) zora. Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja učinio to (zbog) traženja Tvoga lica (tj. zadovoljstva), pa raspukni nama (jednu) pukotinu (da) vidimo od nje nebo (kroz tu pukotinu nebo)."

Pa je raspuknuo Allah njima pukotinu (tj. dao je njima Allah da se ona stijena odstrani toliko da se je stvorila jedna tolika pukotina), čak (da) vide iz nje nebo (kroz nju nebo). I rekao je (taj) drugi:

"Moj Bože! Zaista ono bila je za mene (u mene jedna) kći strica (kći amidže). Volim je kao najžešće što vole (izvjesni) ljudi (izvjesne) žene. Pa sam tražio k njoj njezinu osobu. Pa nije htjela do (da) donesem (dok ne donesem) njoj stotinu zlatnika. Pa sam trčao (tj. nastojao sam, radio sam) dok sam skupio stotinu zlatnika. Pa sam susreo (sreo) nju s njima. Pa pošto sam sjeo među njezine dvije noge, rekla je:

"O robe (slugo) Allaha! Čuvaj se Allaha, i ne otvaraj (djevičanski) pečat (prsten, tj. himen drukčije) osim sa njegovim pravom (tj. osim zakonito)." Pa sam ustao od nje. "Moj Bože! Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja to već učinio (zbog) traženja Tvoga lica, pa raspukni nama od nje (dio od te sijene)." Pa je raspuknuo njima (jednu) pukotinu. I rekao je (onaj još) drugi (tj. treći):

"Moj Bože! Zaista ja sam bio iznajmio (jednoga) najamnika za ferek pirinča (ferek je tri sa'a). Pa pošto je završio svoj posao, rekao je: "Daj mi moje pravo." Pa sam izložio (ponudio) njemu njegovo pravo, pa je ostavio njega, nije želio njega (tj. odustao je od njega). Pa nisam prestao (da) sijem njega dok sam skupio (sakupio, sastavio) od njega krave i njihovoga pastira. Pa je došao meni pa je rekao:

"Čuvaj se Allaha, i ne učini nasilje meni, i daj mi moje pravo." Pa sam rekao: "Idi (Odi) ka tim kravama i njihovome pastiru." Pa je rekao: "Čuvaj se Allaha, i ne ismijevaj (i ne ismijavaj) se sa mnom." Pa sam rekao: "Zaista ja se neću ismijevati (tj. ja se ne ismijevam - ne ismijavam) s tobom, pa uzmi te krave i njihovoga pastira." Pa je uzeo njega (tj. uzeo je to), pa je otišao s njima (tj. pa je odveo njih). Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja učinio to (zbog) traženja Tvoga lica, pa raspukni što je ostalo (još od te stijene)." Pa je raspuknuo Allah od njih (njima tu stijenu tako da su mogli izaći i tako ih je spasio).

GLAVA:

Nepokornost (Neposlušnost svojim) dvama roditeljima je od (izvjesnih) velikih grijeha.

Rekao je njega (tj. Rekao je to) Ibnu Amr od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sa'd, sin Hafsa, pričao nam je Šejban od Mansura, od Musejjeba, od Verrada, od Mugireta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je zabranio vama nepokornost (svojim) majkama, i sprječavanje (onoga što treba da se dadne i učini), i "daj" (mi ono što mi ne pripada, tj. i zabranio je da tražite ono što vam ne pripada), i (zabranio vam je) živo zakopavanje (svojih) kćeri. A mrzio je (tj. A mrzi) vam (mrzi to) "reklo se je" i "rekao je" (tj. Mrzi vam: "čula, kazala"), i mnogobrojno (izvjesno) pitanje i upropaštavanje (vlastite) imovine."

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Halid Vasitija od Džurejrije, od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar neću obavijestiti vas za najveći (od tih) velikih grijeha?" Rekli smo: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Udruživanje (svako, tj. Svako pridruživanje nekoga ili nečega) sa Allahom, i nepokornost (svojim) dvama roditeljima." I bio je naslonjen, pa je sjeo pa je rekao: "Zar ne (Pazite)? I govor (izvjesne) laži, i svjedočenje (izvjesne) laži. Zar ne (Pazite)? I govor laži, i svjedočenje laži." Pa nije prestajao (da) govori nju (tu rečenicu tako dugo), čak (da) sam rekao: Neće ušutjeti (on nikako, ili naskoro).

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Velida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete, pričao mi je Ubejdulah, sin Ebu Bekra, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Spomenuo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesne) velike grijeha, ili upitao se je o (izvjesnim - upitan je o izvjesnim) velikim grijesima, pa je rekao:

"Sudioništvo sa Allahom (tj. Mnogoboštvo, višeboštvo), i ubijanje (nedužne) osobe i nepokornost (svojim) dvama roditeljima." Pa je (još) rekao: "Zar neću obavijestiti vas za najveći (od) velikih grijeha?" Rekao je: "Govor (izvjesne iskrivljenosti, tj.) laži." Ili je rekao: "Svjedočenje (izvjesne) laži."

Rekao je Šubete: A mnogobrojnija (tj. Veća, pretežnija) moja misao je da je on rekao: "Svjedočenje (izvjesne) laži."

(Riječ "zurun" znači iskrivljenost - a onda od toga i: laž.)

GLAVA

spajanja (a to će reći: povezivanja, dodira, sastajanja sa svojim) roditeljem idolopoklonikom (od strane djeteta muslimana).

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam, sin Urveta: izvijestio me je moj otac, izvijestila me je Esmā, kći Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, rekla je:

Došla je meni moja majka želeći (ona da se sastane sa mnom, ili da je darujem i sl.) u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam pitala Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li (da) spojim nju (sa sobom, tj. Da li da se sastanem sa njom, ili: Da li da darujem nju)?" Rekao je: "Da."

Rekao je Ibnu 'Uzejnete: Pa je spustio Allah, uzvišen je, o njoj (tj. u vezi nje sljedeći ajet):

"Neće zabraniti (tj. Neće spriječiti) vas Allah od (onih) koji se nisu borili (protiv) vas u (vašoj) vjeri (tj. zbog vaše vjere).....".

GLAVA

spajanja (ili: darivanja izvjesne) žene svoju mater (majku), a za nju je muž (tj. a u nje - u te žene ima muž).

A rekao je Lejs: PRIČAO MI JE Hišam, sin Urveta, od Urveta, od Esmere rekla je:

Došla je moja majka, a ona je idolopoklonica u ugovoru (tj. u vrijeme ugovora) Kurejševića i njihovoga vremena (tj. trajanja i pridržavanja toga ugovora) pošto su sklopili ugovor (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (došla je) sa svojim ocem. Pa sam tražila rješenje (od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekla:

"Zaista moja majka je došla, a ona je želiteljica." Rekao je: "Da. Spoji (ili: Daruj) tvoju (svoju) majku."

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Ubejduhaha, sina Abdullaha, da je Abdullah, sin Abbasa, izvijestio njega da je Ebu Sufjan izvijestio njega da je Irakilije poslao k njemu (po njega), pa je rekao:

"Pa šta zapovjeda vama?" Misli (na) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: "Zapovjeda nam za (izvjesnu) molitvu, i milostinju, i čednost (poštenje) i spojenost (povezanost sa rodbinom)."

GLAVA

spojenosti (ili: darivanja izvjesnoga svoga) brata idolopoklonika.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Muslima, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Vidio je Umer (jedan) ogrtač prugast (sa prugama od svile), prodaje se (koji se prodaje), pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Kupi sebi ovaj (ogrtač), i oblači ga petkom i kada su došli (tj. i kada dođu) tebi (izvjesna) izaslanstva." Rekao je:

"Ovo oblači samo (onaj) ko (je takav da) nema (nikakvoga) udjela njemu (na budućem svijetu)." Pa su se donijeli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, od njih (od takvih istih ogrtača neki) ogrtači. Pa je poslao ka Umeru (jedan takav) ogrtač. Pa je rekao: "Kako (da ja) oblačim njega, a već si rekao o njemu (ono) što si rekao?" Rekao je:

"Zaista ja nisam dao tebi njega zato (da ti) oblačiš njega, a ali (tj. već da) prodaš njega, ili obučeš njega (nekome, tj. ili ćeš da ga dadneš nekome da ga obuče ko ga može obući)." Pa je poslao njega Umer ka (jednom) svome bratu od stanovnika Meke prije (nego) da primi Islam (tj. prije nego što će taj Umerov brat da primi Islam).

GLAVA

vrijednosti (vrline) spajanja (ili darivanja i povezivanja svoje) rodbine.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Ibnu Usman, čuo sam Musa-a, sina Talhata, od Ebu Ejjuba rekao je: Reklo se je:

"O poslaniče Allaha! Izvijesti me za (jedan) posao (koji će da) uvede mene (u) raj." - H - Pričao mi je Abdurahman, pričao nam je Behz, pričao nam je Šubete, pričao nam je (Muhamed) sin Usmana, sina Abdullaha sina Mevhiba, i njegov otac Usman, sin Abdullaha, da su njih dva čula Musa-a, sina Talhata, od Ebu Ejjuba Ensarije, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek rekao:

"O poslaniče Allaha! Izvijesti me za (jedan) posao (koji će da) uvede mene (u) raj." Pa je rekao (prisutni) narod: "Šta je njemu? Šta je njemu?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Potreba (,eto,) šta je njemu." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Obožavaš Allaha (tj. Obožavaćeš, ili: Obožavaj Allaha tako da) nećeš pridruživati (udruživati - dakle: da ne pridružuješ) s Njim (ni jedne) stvari (ništa). I uspostavljaćeš (izvjesnu, obaveznu) molitvu. I davaćeš zekat. I spajaćeš (darivaćeš, potpomagaćeš svoju) rodbinu." "Pusti nju (neka ide)." Kao da je on bio na svojoj samarici (svojoj devi, pa kad je to čuo, rekao je onome ko je držao devu, neka je pusti da ide).

GLAVA

grijeha (izvjesnoga) sjekača (tj. prekidača odnosa sa svojom rodbinom).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba da je Muhamed, sin Džubejra sina Mut'ima rekao:

Zaista Džubejr, sin Mut'ima, izvijestio je njega da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće unići (u) raj (ni jedan) sjekač (prekidač veza sa svojom rodbinom)."

GLAVA

(onoga) ko (je takav da) se je prostrlo (tj. raširilo) njemu u (njegovoj) opskrbi (tj. bogaćenju) sa spajanjem (tj. zbog potpomaganja svoje) rodbine.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Muhamed, sin Ma'na, rekao je: pričao mi je moj otac od Seida, sina Ebu Seida, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko (je takav da) je veselilo (tj. da veseli) njega da se prostre (proširi, tj. poveća) njemu u njegovoj opskrbi (da mu se poveća nafaka, opskrba) i da se odgodi njemu u njegovom tragu (tj. u njegovom roku smrti - a to će reći: i da mu se produži njegov život, jer

dok je čovjek živ, kreće se i ostavlja trag po tlu kuda se kreće), pa neka spoji (spaja, potpomaže) svoju rodbinu."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Enes, sin Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je volio (tj. Ko voli, želi) da se prostre (proširi, poveća) njemu u njegovoj opskrbi (Ko voli, želi da mu se poveća opskrba) i (da) se odgodi njemu u njegovom tragu (tj. i da mu se život produži), pa neka spoji (spaja, potpomaže) svoju rodbinu."

(Ovaj hadis i njemu slični hadisi protumačeni su na više načina. Jedni kažu da postoji "kadai mubrem" - neizmjenjiva sudbina i "kadai muallak" - uslovna sudbina. Prema tome ima određen neizmjenjivi rok trajanja života, a ima i uslovni. Uslovni rok se može produžiti potpomaganjem rodbine. Jedni kažu da hadis ima propagandni, bodreći, ponukavajući smisao, i treba ga shvatiti da se s njime htjelo da ukaže na to koliko je veliko i dobro djelo pomagati svoju rodbinu, pa kada bi išta moglo produžiti život, to bi bilo potpomaganje rodbine to djelo koje produžava život. Jedni kažu da se to može protumačiti tako da čovjek potpomaganjem roda i rodbine postane drag svojoj rodbini, pa ga i poslije njegove smrti još drugo spominje, te s tim sebi produži život na ovome svijetu lijepim spominjanjem.)

GLAVA:

"Ko je spojio (tj. Ko potpomaže rodbinu), spojio njega (tj. potpomogao njega) Allah!"

PRIČAO MI JE Bišr, sin Muhameda, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Muavijete, sin Ebu Muzerrida, rekao je: čuo sam svoga strica Seida, sina Jesara (da) priča od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je stvorio (Svoje) stvaranje (tj. Svoja sva stvorenja). Čak (tj. Te) kada je završio Svoje stvaranje (svih stvorenja), rekla je (ta, ili: svaka) rodbina: Ovo je mjesto (izvjesnoga) utjecatelja (tj. tražitelja utočišta i zaštite) u Tebe od (moga) odsijecanja (tj. napuštanja mene, prekidanja odnosa sa mnom)." Rekao je: "Da. Zar se ne zadovoljavaš da spojim (tj. da potpomognem onoga) ko je spojio (potpomogao) tebe, i (da) odsiječem (tj. da napustim onoga) ko je odsjekao (napustio) tebe?" Rekao je: "Da, o moj Gospodaru!" Rekao je: "Pa ono je (tj. Pa to je) tebi." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa čitajte, ako ste htjeli (tj. ako hoćete):

"Pa da li možda vi, ako ste se okrenuli (ako okrenete leđa), da (onda) kvarite u (tj. na) Zemlji i (da) odsijecate (tj. i da napuštate) vaše (svoje) rodbine."

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman, pričao nam je Abdullah, sin Dinara, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (riječ) rahim je ogranak (tj. izvedena riječ) od Rahman (a Rahman znači: Milosrdni Bog). Pa je rekao Allah:

"Ko je spojio (potpomogao) tebe (, o rodbino), spojio sam (tj. spojiću i Ja) njega, a ko je odsjekao tebe (dakle: prekinuo rodbinske veze), odsjekao sam (tj. odsjeći ću i Ja) njega."

(Rahim znači rodbina, a Rahman: Milosrdni Bog.).

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Sulejman, sin Bilala, rekao je: izvijestio me je Muavijete, sin Ebu Muzerrida, od Jezida, sina Rumana, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Rehim-rahim (Ta riječ) je ogranak (tj. izvedena je od Rahman), pa ko je spojio nju (rahim - rodbinu), spojio sam (i Ja) njega, a ko je odsjekao nju, odsjekao sam (i Ja) njega."

GLAVA:

Skvasiće (tj. Kvasiće musliman svoju) rodbinu sa njezinim skvašenjem (kvašenjem, tj. potpomagaće svoju rodbinu, pa makar da joj dadne nešto čime će pokvasiti grlo, kao što je voda ili mlijeko, jer izraz "bilal" znači ono čime se pokvasi grlo, kao što je voda ili mlijeko).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abbasa, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Šubete od Ismaila, sina Ebu Halida, od Kajsa, sina Ebu Hazima da je Amr, sin Asa rekao:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, glasno (tj. javno) bez tajne (da) govori:

"Zaista rod oca (omsice, tj. rod iksovića - ili rod toga) - rekao je Amr (Abbasov): U knjizi Muhameda, sina Džafera je (ovdje neka) bjelina (tj. prazno mjesto, što će reći da je nešto ostalo nenapisano) - nisu (oni, rod omsice, iksovići) moji zaštitnici (kaže dalje Muhamed a.s.). Moj zaštitnik je samo Allah i dobar (dio od tih) vjernika (tj. i dobri vjernici)."

Povećao je (tj. Dodao je) Anbesete, sin Abdulvahida, od Bejana, od Kajsa, od Amra, sina Asa rekao je: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"A ali (tj. Nego) za njih je rodbina (tj. oni imaju sa mnom rodbinsku vezu, srodstvo), (i) skvasim (kvasim) nju sa njezinim skvašenjem (kvašenjem)." Misli (to da kaže - hoće s tim da kaže): "Spajam nju sa njezinom spojenošću (tj. Pomažem nju - rodbinu - njezinim potpomaganjem)."

Rekao je Ebu Abdullah: Bi bilaha tako se dogodilo (tj. Po jednom pričanju veli se da je Muhamed a.s. rekao: "... ebuluha bi bilaha..."). A (pričanje sa izrazom) "bi bilaliha" je vrsnije i ispravnije (vjerodostojnije). A (pričanje sa izrazom) "bi bilaha" je (takvo da) neću poznavati (tj. ne poznajem) njemu (nikakva) načina (da se tako priča).

GLAVA:

Nije (pravi) spajač (pomagač svoje rodbine onaj izvjesni) činilac jednakoga (tj. koji uzvraća slično, koji uzvraća milo za drago, uzvračalac uzdarja).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, i Hasena, sina Amra, i Fitra, od Mudžahida, od Abdullaha, sina Amra. Rekao je Sufjan: Nije podigao njega (hadis) Aameš ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (u usta). A podigao je njega (hadis) Hasen i Fitr od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije (pravi) spajač (onaj musliman koji) je (izvjesni) činilac jednakoga (tj. koji uzvraća milo za drago, dobro za dobro), a ali (tj. nego) je (izvjesni) spajač (onaj) koji (je takav u slučaju) kada je odsjekla njegova rodbina (njega od sebe, tj. kada ga je odbacila - kada su prekinuli veze s njim), spojio je (on) nju (on ne bi prekidao tu vezu, čak bi uspostavio, spojio nju - tu vezu s rodbinom)."

GLAVA

(onoga) ko je spajao (potpomogao) svoju rodbinu u (svome) idolopoklonstvu, zatim je primio Islam.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Hakim, sin Hizama izvijestio njega da je on rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (tj. Šta misliš za neke) poslove (što) se čuvah grijeha (ja) s njima u predislamlju (tj. poslove kojima sam vršio neku pobožnost, koje sam vršio u ime pobožnosti u doba prije Islama) od spojenosti (tj. potpomaganja rodbine), i oslobađanja (ropstva) i milostinje, da li je meni u njima (tj. hoću li imati zbog njih imalo) od nagrade?" Rekao je Hakim: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primio si Islam na (onome, tj. zbog onoga) što je prošlo od (nekoga) dobra (koje si učinio, činio)."

A govori se također od Ebul-Jemana: "..... etehannetu" (umjesto "etehannesu"). A rekao je Mamer, i Salih i Ibnul-Musafir: "etehannetu" (umjesto "etehannesu").

(Veli se da nema načina da se upotrebi u tekstu u ovome hadisu izraz "etehannetu" umjesto izraza "etehannesu".)

A rekao je Ibnu Ishak: "Etehannusu" je (što i) "etteberruru" - truditi se da se bude dobročinitelj, pokoravati se. A slijedio je njih Hišam od svoga oca.

GLAVA

(onoga) ko je ostavio (pustio) djecu (nečiju drugu) osim njega (tj. drugu djecu osim svoje djece) čak (da) se igra (skupina djece, tj. da se igraju) sa njim, ili je poljubio njih (djecu) ili se je šalio (sa) njima.

PRIČAO NAM JE Hibban, izvijestio nas je Abdullah od Halida, sina Seida, od njegovoga oca, od Umu Halide, kćeri Halida sina Seida, rekla je:

Došla sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojim ocem, a na meni je (jedna) košulja žuta, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Seneh, seneh (Lijepa, lijepa)!"

Rekao je Abdullah: A ona je (tj. A ta riječ "seneh" je) u abesinskom (jeziku) znčenja što u arapskom znači riječ "hasenetun" (lijepa). Rekla je: Pa sam otišla (tj. Pa sam počela da) se igram sa prstenom (pečatom, biljegom njegovoga) vjerovijesništva. Pa je sprječavao (tjerao, odgonio) mene moj otac. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti je (na miru)." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ovehti (Oveščaj tu košulju), i izderi (je)! Zatim: Ovehti, i izderi! Zatim: Ovehti, i izderi!"

Rekao je Abdullah: Pa je ostala, čak je spomenuo - misli (na dužinu) od njezinoga ostajanja (trajanja).

(Neki vele da je Umu Halida ostala dugo na životu, što je i priličnije. A neki vele da je ta košulja ostala dugo, trajala dugo. Riječi u tekstu: "Seneh, seneh - Lijepa, lijepa!, odnose se na košulju, tj.: "Lijepa košulja, lijepa košulja!".)

GLAVA

milosti (roditelja prema svome) djetetu, i ljubljenja njega i grljenja njega (tj. i o tome da je dozvoljeno zagrliti dijete svoje, staviti mu ruku okolo, oko vrata).

A rekao je Sabit od Enesa: Uzeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svoga sina) Ibrahima, pa je poljubio njega i mirišao (mirisao) je njega.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Mehdija, pričao nam je Ibnu Ebu Jakub od Ibnu Ebu Nu'ma rekao je:

Bio sam prisutan za (tj. kod) Ibnu Umera, a pitao je njega (jedan, neki) čovjek o krvi (ubijenih) komaraca (tj. o grijehu ubijanja komaraca), pa je rekao:

"Od koga si ti (tj. Od kojih stanovnika si, odakle si ti)?" Pa je rekao: "Od stanovnika Iraka." Rekao je: "Pogledajte ka ovome (Gledajte ovoga)! Pita me o krvi (ubijenih) komaraca, a već su ubili sina (tj. unuka) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (misli na hazreti Husejina r.a.), a čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Njih dvojica (a to znači: Hasan i Husejin) su moja dva mirisa (ili: moje dvije mirisne biljke) od (te) ovozemnosti."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je Abdullah, sin Ebu Bekra da je Urvete, sin Zubejra izvijestio njega da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pričala njemu, rekla je:

Došla je meni (jedna) žena, (a) sa njom su dvije kćeri, (i) pita me (za pomoć, tj. prosi od mene što god). Pa nije našla kod mene (ništa drugo) osim jednu datulu (hurmu), pa sam dala njoj (nju). Pa je razdijelila nju među svoje dvije kćeri, zatim je ustala, pa je izašla. Pa je unišao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam pričala njemu, pa je rekao:

"Ko upravlja (tj. Ko zaštićuje, opskrbljava) od ovih (svojih) kćeri (jednom) stvari (nečim), pa je lijepo činio k njima, bile su (tj. biće one) njemu (jedan) zastor od Vatre."

PRIČAO NAM JE Ebu Velid (Ebul-Velid), pričao nam je Lejs, pričao nam je Seid Makburija, pričao nam je Amr, sin Sulejma, pričao nam je Ebu Katadete, rekao je:

Izašao je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a Umameta (Umama), kći Ebul-Asa je na njegovome ramenu, pa je klanjao. Pa kada se naklonio, stavio je (tj. Pa kada bi se naklonio u klanjanju, učinio ruku', stavio bi, spustio bi nju na tle, tlo), a kada se je podigao (a kada bi se podigao), podigao je nju (podigao bi nju).

(Umameta ili Umama je unuka Muhameda a.s., kći njegove kćere Zejnebe. Iz ovoga slučaja vidi se velika samilost prema djeci i unučadima koju je imao u sebi Muhamed a.s., a on je uzor muslimana.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao nam je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Poljubio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hasena, sina Alije, a kod njega je Akra', sin Habisa (nalazio se u tom času) sjedeći. Pa je rekao Akra': "Zaista je za mene (tj. u mene) desetero od (moje) djece. Nisam poljubio od njih (niti i) jedno." Pa je pogledao k njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rekao:

"Ko se neće smilovati, neće se (ni) njemu smilovati."

(To jest: "Ko nije milostiv, neće se ni njemu biti milostivo.").

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došao je (neki) Beduin ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ljubite (vi svoju) djecu, pa ne ljubimo (mi) njih (a mi ne ljubimo njih)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"A zar posjedujem tebi (tj. A zar ti mogu nešto - A šta ti ja mogu kada si takav) da je iščupao Allah iz tvoga srca (izvjesnu, svaku) milost?"

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Eslema, od svoga oca, od Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekakav ratni) plijen (u ljudstvu, tj. Došli su mu neki zarobljenici), pa kada li (jedna) žena od (toga) plijena (tj. između tih zarobljenika) muze svoju sisu (i) napaja (tj. napajajući ona mlijekom). Kada je našla (Kada bi našla kakvo) dijete u (tom) plijenu, uzela bi ga, pa bi ga prilijepila sa svojim stomakom (tj. uz svoj stomak) i dolija bi njega (i dojila bi ga). Pa je rekao nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li vidite ovu (tj. Mislite li da bi ova mogla da se pretvori u) bacačicu svoga djeteta u Vatru?" Rekli smo: "Ne, a ona je (u takvoj prilici da) može na (to) da neće baciti njega (tj. Ne bi ga bacila ako bi ikako imala mogućnosti da ga ne baci)." Pa je rekao:

"Allah je milostiviji za Svoje robove (sluge) od ove za svoje dijete."

GLAVA:

Učinio je Allah (Svoju) milost (na) stotinu dijelova.

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, Behranija, izvjestio nas je Šuajb od Zuhrije, izvjestio nas je Seid, sin Musejbe da je Ebu Hurejrete rekao:

Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Učinio je Allah (Svoju) milost (na) stotinu dijelova, pa je sustegao (zadržao) kod Sebe devedeset i devet dijelova, a spustio je u (tj. na) Zemlju jedan dio. Pa od toga dijela međusobno su milostiva (sva) stvorenja, čak (da) podigne (izvjesna, ili svaka) kobila svoju kopitu od svoga djeteta (mladunčeta-ždrijebeta odmaknuvši je prilikom dojenja) bojaznošću (tj. iz bojazni) da pogodi njega (tj. bojeći se da ga ne pričepi prilikom dojenja)."

GLAVA

ubijanja (svoga) djeteta bojaznošću (tj. zbog bojazni, iz straha) da jede sa njim.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvjestio nas je Sufjan od Mansura, od Ebu Vaila, od Amra, sina Šurahbila, od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: Rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Koji (izvjesni) grijeh je veći (od drugih)?" Rekao je: "Da učiniš Allahu (suparnika ravnoga, sličnoga Allahu), a On (Allah) je stvorio tebe." Zatim je rekao: "Koji (je dalje najveći grijeh)?" Rekao je: "Da ubijaš (ubiješ) tvoje (tj. svoje) dijete bojaznošću (iz bojazni, straha) da (ono) jede sa tobom." Rekao je: "Zatim koji?" Rekao je: "Da međusobno bludničiš ženom tvoga (svoga) susjeda (komšije)." I spustio je Allah, uzvišen je, potvrđenje govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "I koji neće zvati (tj. koji ne zovu, ne mole) sa Allahom (nikakvo) božanstvo drugo.....".

GLAVA

stavljanja (svoga) djeteta u (svoje) krilo (na svoja koljena).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Hišama rekao je: izvjestio me je moj otac od Aiše da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, stavio (nekakvo) dijete u svoje krilo (da) potare nepce njemu (sažvakanom datulom), pa se pomokrilo (upišalo to dijete) na njega. Pa je pozvao za vodu (da mu se donese), pa je proslijedio nju (tj. polio je vodu po upišanom krilu).

GLAVA

stavljanja (svoga, ili: izvjesnoga) djeteta na (svoje) stegno.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je 'Arim, pričao nam je Mu'temir, sin Sulejmana (i) priča (tj. pričajući on) od svoga oca (koji) je rekao: čuo sam Ebu Temimeta (da) priča od Ebu Usmana Nehdije, priča njemu Ebu Usman od Usameta, sina Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) uzme mene, pa posadi mene na svoje stegno, a posadi Hasena na svoje stegno drugo, zatim pritisne (stisne uza se) njih dvojicu, (a) zatim govori:

"Moj Bože! Pomiluj njih dvojicu, pa (jer) zaista ja milujem njih dvojicu."

A od Alije rekao je: Pričao nam je Jahja, pričao nam je Sulejman od Ebu Usmana. Rekao je Tejmija (tj. Sulejman): Pa je pala u moje srce od njega (neka) stvar (tj. neka sumnja da li sam hadis ja čuo od Ebu Usmana izravno, ili preko Ebu Temimeta posredno). Rekao sam (sam u sebi): Pričao sam za njega (za ovaj hadis) tako i tako (tj. toliko i toliko puta), pa nisam čuo njega od Ebu Usmana. Pa sam pogledao (u svoju knjigu), pa sam našao njega kod mene (kod sebe) zapisana o (onome) što sam čuo (tj. da sam ga čuo od Ebu Usmana, pa ili najprije izravno pa posredno, ili posredno pa onda izravno).

GLAVA:

Ljepota (izvjesnoga) ugovora (tj. vjernosti i ljubavi prema supruzi, ženi pa čak i kada je mrtva - to) je od (savršenoga) vjerovanja (jedan dio i znak).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

"Nisam bila ljubomorna (ni) na (jednu) ženu što (tj. koliko što, kao što) sam bila ljubomorna na Hadidžu (Hatidžu), a zaista već je propala (umrla) prije (nego će da) vjenča sebi (on) mene za (na) tri godine, (bila sam ljubomorna) zbog (toga) što slušah njega (ja da on) spominje nju. I zaista već je zapovjedio njemu njegov Gospodar da obraduje nju sa (jednom) kućom u raju od trstike (tj. kućom od bisera dugačkoga poput trstike). I zaista je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) zaista zakolje (izvjesnu) ovcu, zatim pokloni u njezino prijateljstvo (tj. ka njezinim prijateljicama) od nje (od ovce, kao znak poštovanja umrle supruge Hatidže, iz ljubavi i vjernosti prema njoj)."

GLAVA

vrijednosti (vrline onoga) ko izdržava (neko) siročće (tj. hrani ga i brine se o njemu odgajajući ga lijepo do punoljetnosti njegove).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, rekao je: pričao mi je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: Čuo sam Sehla, sina Sa'da, (da priča) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ja i jemac (staralac izvjesnoga) siročćeta smo u raju ovako." I rekao (tj. pokazao) je sa svoja dva prsta: kažiprstom i srednjakom (srednjim prstom).

GLAVA

(izvjesnoga) nastojivača na (usluzi i pomoći izvjesnoj) udovici.

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Safvana, sina Sulejma, podiže ga (tj. hadis) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nastojivač na (tome da se nađe u pomoći izvjesnoj) udovici i siromahu je kao (izvjesni) borac na putu Allaha, ili kao (onaj) koji posti (svaki) dan i stoji (u molitvi svaku) noć."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Sevra, sina Zejda, Dilije, od Ebul-Gajsa, slobodnjaka Ibnu Muti'a (Ibnu Mutiovoga), od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, slično njemu (prethodnom hadisu).

GLAVA

(izvjesnoga) nastojivača na (tj. za izvjesnoga) siromaha (bijednika).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Malik od Sevra, sina Zejda, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nastojivač na (tj. za izvjesnu) udovicu i siromaha je kao (izvjesni) borac u putu Allaha (na Božijem putu)."

I mislim ga (da) je (I mislim da je) rekao - sumnja Ka'nebija (a to je Abdullah Meslemetov, on sumnja da li mu je Malik u pričanju rekao još i): "kao (izvjesni) stajač (u molitvi, tj. klanjač koji) se neće umoriti i kao postač (koji) se neće omrsiti."

GLAVA

milosti (izvjesnih) ljudi za (sve) životinje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Ebu Sulejmana Malika, sina Huvejrisa, rekao je:

Došli smo Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo mladi, približni (međusobno u godinama), pa smo boravili kod njega dvadeset noći (tj. dana). Pa je mislio da smo se mi zaljeli (zalili) naše porodice, i pitao je nas o (tome) koga smo ostavili u našoj porodici. Pa smo izvijestili njega. A bio je blag, milostiv, pa je rekao:

"Vratite se ka vašim (ka svojim) porodicama, pa poučavajte ih, i zapovjedajte im. I klanjajte kao ste vidjeli mene (da ja) klanjam. I kada je prispjela (izvjesna) molitva, pa neka izgovori poziv na molitvu (tj. neka prouči ezan) vama jedan (od) vas. Zatim neka predvodi vas (tj. neka bude imam vama) najstariji (od) vas."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao mi je Malik od Sumejja, slobodnjaka Ebu Bekra (Ebu Bekrovoga), od Ebu Saliha Semmana, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Dok (jedan) čovjek ide u putu (tj. nekim putem), pojačala se njemu (njegova) žeđ. Pa je našao (jedan) bunar, pa je sišao u njega, pa je pio (napio se). Zatim je izašao, pa kada li (jedan) pas isplazio jezik (od žeđi), (i) jede (mokru) zemlju (okolo, oko bunara) od (svoje) žeđi (zbog žeđi)! Pa je rekao (taj) čovjek: "Zaista već je doprlo ovome psu od žeđi slično (onom stupnju) koji je bio dopro sa mnom (dakle: Ovog psa je zadesilo slično stanje kao što je bilo maloprije mene zadesilo - ožednio je kao i ja što sam bio ožednio)." Pa je sišao (u taj) bunar, pa je napunio svoju mestvu (laku cipelu), zatim je uhvatio nju (pridržao je nju) sa svojim ustima (da bi se mogao rukama poslužiti pri izlasku iz bunara). Pa je napojio (žeđnoga) psa. Pa je zahvalio Allah njemu, pa je oprostio njemu." Rekli su:

"O poslanice Allaha! I zaista je za nas u (tim) životinjama (tj. zbog tih životinja neka) nagrada (tj. I zar mi imamo, zar ćemo imati i za životinje neku nagradu)?" Pa je rekao: "U svakoj posjednici vlažne jetre je nagrada (tj. Zbog svake životinje koja ima vlažnu jetru može se dobiti neka nagrada ako se napoji ili nahrani)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete rekao:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (nekoj) molitvi (namazu), i ustali smo (tj. i klanjali smo i mi) sa njim. Pa je rekao (jedan) Beduin, a on je u (toj) molitvi:

"Moj Bože! Pomiluj mene sa Muhamedom (tj. Pomiluj mene i Muhameda), i ne pomiluj sa nama (više ni) jednoga (tj. nikoga)." Pa pošto je pozdravio (na završetku molitve, tj. predao selam) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (tome) Beduinu:

"Zaista već si okružio (tj. ograničio si, stijesnio si jednu stvar) prostranu." Hoće (da kaže: Stijesnio si) milost Allaha (koja je prostrana i koja obuhvata sva živa bića).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija od 'Amira rekao je: čuo sam njega (da) govori: čuo sam Nu'mana, sina Bešira (da) govori: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidiš (tj. Vidjećeš prave) vjernike u njihovom međusobnom milovanju, i njihovoj međusobnoj ljubavi i njihovoj međusobnoj samilosti (naklonosti) kao primjer (izvjesnoga) tijela: kada se potužio (ili: kada se razbolio, kada se razboli jedan) ud (organ tijela - dio tijela), međusobno se zovu (pozivaju, tj. uznemire) zbog njega ostali (dijelovi) njegovoga tijela sa (izvjesnim) bdijenjem (nesanicom) i (izvjesnom) vrućicom (groznicom)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nema od muslimana (tj. Nema ni jednoga muslimana koji) je usadio sađenje (tj. koji je posadio neku voćku), pa je jeo od njega (od toga usađenoga voća neki) čovjek ili (neka) životinja (pa da će mu to drukčije biti) osim (tako da) je bila njemu (tj. da će to biti za njega neka, jedna) milostinja."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Zejd, sin Vehba, rekao je: čuo sam Džerira, sina Abdullaha, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko neće pomilovati (tj. Ko nije milostiv drugome), neće se (ni on) pomilovati (neće se ni njemu biti milostivo)."

GLAVA

(izvjesne) oporuke (preporuke) za (izvjesnoga, ili: za svakoga) susjeda (komšiju) i govora Allaha, uzvišen je: "I obožavajte Allaha i ne pridružujte s Njim (ni jednu) stvar, i sa (svojim)

dvama roditeljima (lijepo postupajte) lijepim postupanjem (ili: dobročinstvom).....", do Njegovoga govora "..... ohologa, mnogo ponosnoga."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, rekao je: pričao mi je Malik od Jahja-a, sina Seida, rekao je: izvijestio me je Ebu Bekr, sin Muhameda, od 'Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neprestano (doslovno: Nije prestao) Džibril (da) oporučuje meni za (moga) susjeda (komšiju), čak sam mislio da će on učiniti nasljednikom njega (u imovini poslije smrti, a ne rođake bližnje)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Minhala, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Umer, sin Muhameda, od svoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njihov dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije prestao Džibril (da) oporučuje (tj. preporučuje) meni za (moga) susjeda, čak sam mislio da će on učiniti nasljednikom njega."

GLAVA

grijeha (onoga) ko (je takav da) neće biti siguran (tj. da nije siguran, bezbjedan) njegov susjed (od) njegovih zloća (uništavajućih zala, ili prevara, nasilja i slično).

".... jubikhunne.....", je (što i) "juhlikhunne": uništi (upropasti) njih. "..... mevbikan.", je (što i) "meliken": uništenje (upropaštenje).

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida, od Ebu Šurejha da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Tako mi Allaha neće vjerovati (tj. ne vjeruju)! Tako mi Allaha neće vjerovati (tj. ne vjeruju)! Tako mi Allaha neće vjerovati (ne vjeruju)!" Reklo se je: "A ko, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Koji je (takav da) neće biti siguran (tj. da nije siguran, bezbjedan) njegov susjed (komšija od) njegovih zloća (od njegovoga zla)."

Slijedio je njega (Asima) Šebabete i Esed, sin Musa-a. A rekli su Humejd, sin Esveda, i Usman, sin Umera, i Ebu Bekr, sin Ajjaša, i Šuajb, sin Ishaka, od Ibnu Ebu Zi'ba, od Makburije, od Ebu Hurejreta.

GLAVA:

"Neka ne omalovažava (ne ponižava ni najmanjega poklona, dara ni jedna) susjetka svojoj susjetki (da dadne)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, pričao nam je Seid, on je Makburija, od svoga oca, od Ebu Hurejreta rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) govori:

"O žene (izvjesnih) muslimanki, neka ne omalovažava (neka ne smatra ništavnim) susjetka (komšinka da dadne makar i mali poklon i dar) svojoj susjetki (komšinki, komšinici),

i da (bude) papak ovce (tj. pa makar papak ovce da joj pokloni; ili: kost iznad papka, jer neki i kažu da "firsin" znači ono što je iznad kopite, iznad papka)."

GLAVA:

"Ko vjerovalaše u Allaha i sudnji dan, pa neka ne uznemiruje svoga susjeda."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebul-Ahvas od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko vjerovalaše (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka ne uznemiruje svoga susjeda (komšiju). I ko vjerovalaše (ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta. I ko vjerovalaše (ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka rekne dobro (tj. neka govori nešto što je dobro, korisno), ili neka šuti."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Seid Makburija od Ebu Šurejha Adevije rekao je:

Čula su moja dva uha i vidjela su moja dva oka kada je govorio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Ko vjerovalaše u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga susjeda. I ko vjerovalaše u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta njegovom (posebnom) nagradom (posebnim čašćenjem, tj. spremanjem boljega i ljepšega jela od običnoga ako je to moguće domaćinu)." Reklo se je: "A šta je (tj. A koliko je vremena) njegova nagrada (to bolje-posebno čašćenje), o poslaniče Allaha?" Pa je rekao: "Dan i noć. A (izvjesno, ili: obavezno) gostoprinstvo je tri dana. Pa što je bilo iza toga (a što je iznad tri dana), pa ono (pa to) je (jedna) milostinja na njega. (Ili: Gošćenje - Bivanje gostom - je tri dana. Pa što je bilo iza toga, pa ono je milostinja njemu.). I ko vjerovalaše u Allaha i sudnji dan, pa neka rekne dobro (neka govori samo ono što je dobro), ili neka šuti."

GLAVA

prava (izvjesnoga) susjedstva u (tj. prema) blizini (izvjesnih, kućnih) vrata.

PRIČAO NAM JE Hadžadž (Hadždžadž), sin Minhala, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Ebu Imran, rekao je: čuo sam Talhata od Aiše rekla je: Rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista su za mene (tj. u mene nekakva) dva susjeda. Pa ka kojem (Pa kojem od) njih dvojice (da) poklonim (darujem neki dar)?" Rekao je: "Ka bližem (od) njih dvojice tebi vratima (tj. Ka onome čija su ti vrata bliže)."

GLAVA:

Svako dobro (dobročinstvo, usluga) je (jedna) milostinja.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Ajaša, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Svako dobro (dobročinstvo) je (jedna) milostinja.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Seid, sin Ebu Burdeta sina Ebu Musa-a Eš'arije, od njegovoga oca, od njegovoga djeda, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na svakoga muslimana je (obavezna) milostinja." (To jest: "Svaki musliman treba da daje milostinju.") Rekli su: "Pa ako nije našao (tj. ako nema)?" Rekao je: "Pa radi (tj. Pa neka radi) sa svojim dvjema rukama, pa (će da) koristi svojoj osobi (ličnosti, tj. sam sebi) i (još će da) milodari (od zarade)." Rekli su: "Pa ako nije mogao, ili nije učinio (to kada je mogao)?" Rekao je: "Pa pomogne (tj. pomoći će) nužnoga, (izvjesnoga) ožalošćenoga (ucviljenoga)." Rekli su: "Pa ako (i to) nije učinio?" Rekao je: "Pa zapovijeda (Pa zapovjedaće, neka zapovijeda) za (izvjesno) dobro, ili je rekao", ili je rekao: "za (izvjesno) dobročinstvo." Rekao je (neko od prisutnih): "Pa ako nije učinio (ni to)?" Rekao je: "Pa ustegne se (Neka se sustegne, neka se suzdrži) od (izvjesnoga) zla, pa zaista ono je njemu (za njega jedna) milostinja."

GLAVA

ugodnosti (ljepote izvjesnoga) govora.

A rekao je Ebu Hurejrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Riječ ugodna (lijepa) je (jedna) milostinja."

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete, rekao je: izvijestio me je Amr od Hajsemeta, od 'Adijja, sina Hatima, rekao je:

Spomenuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Vatru, pa se utjecao (tj. tražio je utočište i zaštitu) od nje i zakrenuo se je sa svojim licem (u stranu, kao da je gleda i kao da ga ona zapahnjiva, pa se zakreće da ga ne bi spržila po licu). Zatim je spomenuo Vatru, pa se utjecao od nje i zakrenuo se je sa svojim licem.

Rekao je Šubete: Što se tiče dvaput (da je rekao, odnosno spomenuo i učinio zakrećanje), pa neću sumnjati (tj. ne sumnjam). Zatim je rekao (Muhamed a.s.):

"Čuvajte se Vatre, i da sa polovinom (jedne) datule (milodarite u ime spasa od Vatre)! Pa ako nije našao (ni toliko), pa sa (nekom, jednom) riječi lijepom (ugodnom)."

GLAVA

(izvjesne) blagosti u (izvjesnom) poslu, svakom (od) njega (tj. u svakom poslu, u svakoj stvari).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od Saliha, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Unišla je (jedna manja) grupa Židova poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Essamu alejkum!"

(Tu su upotrebili igru riječi prilikom pozdrava. Umjesto "Esselamu alejkum", rekli su "Essamu alejkum". Mala je razlika u izgovoru, a velika je razlika u značenju. "Esselamu alejkum!" znači: Pozdrav vama! A "Essamu alejkum!" znači: Smrt vama!.)

Rekla je Aiša: Pa sam razumjela nju (tu riječ, tj. tu igru riječi koja je izrečena u ime vrijeđanja i izazivanja, poruge), pa sam rekla:

"Ve alejkumus-samu vel-la'netu!" (A to znači: "I vama smrt i prokletstvo!"). Rekla je: Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Polako, o Aišo (o Aiša)! Zaista Allah voli (izvjesnu) blagost (blago postupanje) u (izvjesnom) poslu, svakom (od) njega." Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! A (zar) nisi čuo šta su rekli?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Već sam rekao: "I vama (doslovno: I na vas)!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Sabita, od Enesa, sina Malika da je (jedan) Beduin mokrio (pišao) u Bogomolji, pa su ustali k njemu. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne prekidajte ga." Zatim je pozvao za kovu od vode (za kovu vode), pa se izlila na njega (tj. na ono mjesto gdje je Beduin mokrio).

GLAVA

međusobnoga potpomaganja (izvjesnih) vjernika, nekih (od) njih neke (druge).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Ebu Burdeta Burejda, sina Ebu Burdeta, rekao je: izvijestio me je moj djed Ebu Burdete od svoga oca Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Vjernik (pravi) je (pravome) vjerniku kao (izvjesna) građevina: veže neki (dio) nje neki (drugi dio)." Zatim je sapleo (spleo) između svojih prsta (tj. uvukao je svoje prste jedne među druge napravivši tako kao mrežu). A bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sjedač (tj. sjedio je) kadli je došao (tj. kadli dođe jedan) čovjek (koji) pita (tj. traži nešto), ili tražilac (je neke) potrebe! Okrenuo se na nas (nama) sa svojim licem, pa je rekao:

"Zagovarajte (tj. Zauzimajte se, intervenižite za ovoga čovjeka), pa neka se nagradite (vi), i neka sudi (tj. izvrši, ispuni ovome čovjeku) Allah na jezik (tj. preko) Svoga vjerovijesnika šta hoće."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Ko zagovara zagovaranje lijepo, biva (biće) njemu (jedan) dio (udjel) od njega; a ko zagovara zagovaranje loše, biva njemu udjel od njega, a bio je (tj. a biva) Allah na svaku stvar moćan (ili: čuvar; ili: prisutan, svjedok)."

"Kiflun" je (što i) "nasibun": dio, udjel. Rekao je Ebu Musa: "..... kiflejni....." je (što i) "edžrejni" (dvije nagrade - ali to riječ "kiflejni" znači) u abesinskom jeziku.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin 'Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on bio, kada je (tj. kada bi) došao njemu (izvjesni) pitalac (tj. tražilac, prošnjak, prosijak) ili vlasnik (izvjesne) potrebe (tj. ili neko ko je u nekoj nuždi i nevolji), (bio je, tj. bio bi on - Muhamed a.s.) rekao (rekao bi):

"Zagovarajte, pa neka se nagradite i neka sudi (tj. izvrši, ispuni) Allah na jezik (tj. preko riječi odobrenja) Svoga poslanika šta je htio."

GLAVA:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bestidan (bezobrazan, pretjeran), a niti nastojavač bivanja bestidnim.

(To će reći: Nije po naravi bio bestidan, "fahiš", a niti je nastojao da takav bude i postane, nije se trudio da bude i postane bestidan, niti se je takav prikazivao - a to se sve zove "mutefehhiš", tj. takav čovjek se zove "mutefehhiš": koji nastoji i trudi se biti bestidan.)

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Sulejmana: čuo sam Ebu Vaila: čuo sam Mesruka, rekao je: rekao je Abdullah, sin Amra. - H - A pričao nam je Kutejbete, pričao nam je Džerir od Aameša, od Šekika, sina Selemeta, od Mesruka rekao je:

Unišli smo Abdullahu, sinu Amra kada je došao sa Muavijom ka Kufi. Pa je spomenuo (Abdullah, sin Amra sina Asa) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

Nije bio bestidan (bezobrazan u govoru, i inače), a niti (je bio) nastojivač bestidnosti (tj. a niti se je trudio da postane bestidan). I rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od najboljih (između) vas je najljepši (od) vas (po) naravi (ćudi)."

(Dakle: "Najbolji između vas je onaj koji ima najljepšu ćud, narav.")

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdul-Vehhab od Ejjuba, od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa (Ebu Mulejketovoga), od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da su (nekakvi) Židovi došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli:

"Essamu alejkum (Smrt vama)!" Pa je rekla Aiša (njima): "Vama (smrt)! I prokleo vas Allah, i rasrdio se Allah na vas!" Rekao je: "Polako, o Aišo! Na tebe sa (izvjesnom) blagošću (da postupaš, tj. Drži se blagosti)! I čuvaj se grubosti i bestidnosti!" Rekla je: "A zar nisi čuo šta su rekli?" Rekao je: "A zar nisi čula (ti) šta sam rekao (ja)? Vratio (tj. Uzvratio, odvratio) sam na njih (njima), pa (će da) se usliša meni o njima (u vezi njih), a neće se uslišati njima o meni (u pogledu mene)."

PRIČAO NAM JE Asbag, rekao je: izvjestio me je Ibnu Vehb, izvjestio nas je Ebu Jahja Fulejh, sin Sulejmana, od Hilala, sina Usameta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nije bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, veliki psovač (grditelj), a niti bestidnik, a niti proklinjač. Govoraše za jednoga (od) nas (tj. jednome od nas) kod (izvjesnoga) korenja (prijekora):

"Šta je njemu? Uprašilo se njegovo čelo!"

PRIČAO NAM JE Amr, sin 'Isa-a, pričao nam je Muhamed, sin Seva-a, pričao nam je Revh, sin Kasima, od Muhameda, sina Munkedira, od Urveta, od Aiše da je (jedan) čovjek tražio dozvolu (da uniđe, da uđe) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je (Muhamed a.s.) vidio njega (tj. toga čovjeka), rekao je:

"Loš li je brat (izvjesne) skupine (ili: brat porodice, plemena izvjesnoga), i loš li je sin (izvjesne) skupine (porodice, plemena)!" Pa pošto je sjeo, raspustio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u njegovo lice (tj. razveselio se je) i rasprostro (tj. raspoložio) se je k njemu. Pa pošto je otišao (taj) čovjek, rekla je njemu Aiša:

"O poslaniče Allaha! Kada si vidio (toga) čovjeka, rekao si za njega tako i tako (tj. to i to), zatim si se raspustio u njegovo lice (tj. razveselio si se) i rasprostro (raspoložio) si se k njemu." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Aišo! Kada si poznavala mene mnogo bestidna (tj. pretjerana, bezobrazna, nevaljala)? Zaista najgori (od svih) ljudi kod Allaha stupnjem (po stupnju, stepenu na) sudnjem danu je (onaj) ko (je takav da) su ostavili (napustili) njega (svi, ili: izvjesni) ljudi čuvanjem (tj. zbog čuvanja sebe od) njegovoga zla."

GLAVA

ljepote (izvjesne) ćudi (naravi), i (GLAVA izvjesne) darežljivosti i (onoga) što se mrzi od (izvjesne) škrtosti.

A rekao je Ibnu Abbas: Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najdarežljiviji (između svih) ljudi, a najdarežljivije što bude je (tj. a na najdarežljiviji je) u ramazanu (mjesecu ramazanu). A rekao je Ebu Zerr: Pošto je doprlo njemu poslanstvo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je svome bratu: "Pojaši (ili: Odjaši, odjezdi) ka ovoj (mekanskoj) dolini, pa čuj od njegovoga govora." Pa se vratio, pa je rekao: "Vidio sam ga (da) zapovijeda za plemenitost (svih, ili: izvjesnih) ćudi (naravi, morala, moralnosti)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Avna, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Sabita, od Enesa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši (između sviju, između svih) ljudi, i najdarežljiviji (između) ljudi i najhrabriji (između) ljudi. I zaista već su se ustrašili (uplašili) stanovnici Medine jedne noći (u jednoj noći), pa su otišli (izvjesni) ljudi prema (izvjesnom) glasu (koji je prouzrokovao paniku). Pa je izašao (tj. Pa je dolazio, došao) u susret njima Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već je pretekao (te) ljude (u

odlasku) ka (tome) glasu, a on govori (dolazeći im u susret - vraćajući se sa tog mjesta gdje je bio taj glas):

"Nećete se plašiti, nećete se plašiti (tj. Ne plašite se, ne plašite se)!" I on je na (jednome) konju Ebu Talhata, golom, (a) nije na njemu (na tom konju) sedlo, u (tj. na) njegovom vratu je mač (sablja), pa je rekao: "Zaista već sam našao njega morem." Ili: "Zaista on je zaista more."

(To jest: "Konj je kao more." A to će reći: "Prostranoga toka, hoda." Tako su to protumačili komentatori.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan od Ibnul-Munkedira rekao je: čuo sam Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Nije se upitao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (ni) o (jednoj) stvari nikada (tj. Nije mu zatražena, zaiskana ni jedna stvar nikada), pa (da) je rekao: Ne.

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: pričao mi je Šekik (Šeqiq) od Mesruka rekao je:

Bili smo sjedači (sjedili smo) sa Abdullahom, sinom Amra (sina Asa i), priča nam kadli je rekao (reče): Nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bestidan, a ni nastojavač (nastojivač) da bude bestidan, i zaista on govoraše:

"Zaista najbolji (između) vas su najljepši (od) vas (po) ćudima (po naravima)."

(Dakle: "Najbolji od vas je onaj koji ima najljepšu ćud, narav.")

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Došla je (jedna) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednim) ogrtačem (tj. Donijela mu je jedna žena jedan ogrtač). Pa je rekao Sehl (prisutnom) narodu:

"Da li znate šta je "el-burdetu"?" Pa je rekao (prisutni) narod: "Ona (tj. Ta riječ) je (što i) "šemletun" (ogrtač koji obuhvata tijelo čovjeka i nosi se preko donje odjeće)." Pa je rekao Sehl: "Ona (tj. Ta odjeća) je (jedan) ogrtač otkan, u njega je njegova ivica (sa naborom, opšiv sa naborom)."

Pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Oblačim tebi ovaj (ogrtač, ovu odjeću)." Pa je uzeo njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, potreban ka njemu (bivši on). Pa je obukao njega. Pa je vidio njega na njemu (jedan) čovjek od (prisutnih) drugova, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Lijep li je ovaj (ogrtač)! Pa obuci meni njega (Pa obuci mi ga, daj mi ga)!" Pa je rekao: "Da." Pa pošto je ustao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, korili su ga njegovi drugovi (tog čovjeka), pa su rekli: "Nisi lijepo učinio kada si vidio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) je uzeo njega (taj ogrtač) potreban (bivši on) k njemu, zatim si pitao (tj. tražio, iskao) njemu njega, a već si poznavao (a već znaš, već si znao) da se on neće pitati (moliti za jednu) stvar, pa (da on) spriječi nju (dakle: već znaš da on nikoga ne odbija, kad se od njega šta traži)." Pa je rekao: "Nadao sam (se) blagoslovenosti njegovoj (ogrtačevoj) kada je obukao njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Možda (ću) ja (da) se posmrtno obučen u njega (tj. Možda će mi se od njega napraviti ćefini - a to je odjeća

u koju se zamotava umrli pred sahranu, pred pokop, a sastoji se od dvije plahte, čaršafa i košulje)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Humejd, sin Abdurahmana da je Ebu Hurejrete rekao: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Međusobno se približava (izvjesno) vrijeme, i okrnjuje se (izvjesni) posao (rad), i susreće (ili: baca, ubacuje) se (izvjesna) škrtost i biva mnogobrojan "herdž". Rekli su: "A šta je "herdž"?" Rekao je: "Ubijanje (izvjesno), (izvjesno) ubijanje."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, čuo je Sellama, sina Miskina, rekao je: čuo sam Sabita (da) govori: pričao nam je Enes, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Služio sam (posluživao sam) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, deset godina, pa nije rekao meni (ni): "Uh!", a niti: "Zašto si (to) napravio?", a niti: "Zašto nisi (to) napravio?".

GLAVA:

Kako biva (izvjesni) čovjek u svojoj porodici?

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda rekao je: pitao sam Aiše:

"Šta je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaj da) pravi (tj. da radi) u svojoj porodici?" Rekla je: "Bio je u zanimanju (tj. u posluživanju, u poslu, u radu) svoje porodice. Pa kada je (kada bi) prispjela (izvjesna) molitva, ustao bi ka (toj svojoj) molitvi."

GLAVA

(izvjesne) ljubavi (tj. popularnosti koja je dar) od Allaha (ili: koja je odraz i znak ljubavi od strane Allaha).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim od Ibnu Džurejdža rekao je: izvijestio me je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je volio (tj. Kada voli, zavoli) Allah (jednoga) roba, dozivao je (tj. doziva, viče) Džibrila: "Zaista Allah voli omsicu (tog-i-tog), pa voli ga (i ti, o Džibrile)!" Pa voli (zavoli) njega Džibril. Pa doziva Džibril u (među) stanovnike neba: "Zaista Allah voli omsicu (iksa, tog-i-tog, tog), pa volite ga (i vi)!" Pa vole (zavole) njega stanovnici neba (izvjesnoga, ili: svega, cijeloga neba). Zatim se stavi za njega (njemu izvjesno) primanje u (tj. među) stanovnicima Zemlje (tj. popularnost među ljudima).

GLAVA

(izvjesne) ljubavi u (tj. zbog vjerovanja i pokornosti) Allahu (tj. o ljubavi koju osjećamo prema nekome u ime Allaha).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće naći (ni) jedan (čovjek) slasti (od svoga) vjerovanja do (da) voli (izvjesnoga) čovjeka, (i) neće ga voliti (tj. i ne voli) ga (ni zbog čega drugoga) osim radi Allaha; i do da se baci (on) u Vatru, draže je k njemu od (toga, tj. nego) da se (on) vrati ka (tom) bezvjerstvu poslije pošto je spasio njega Allah (od bezvjerstva); i do (da) bude (i dok bude) Allah i Njegov poslanik draži k njemu od (svoga onoga) što je osim Njih dvojice."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, neka ne ismijeva (neki) narod (nikoga i ništa) od (nekoga) naroda, možda da budu (oni što se s njima izigrava, ismijeva) bolji od njih (tj. od onih koji ismijevaju druge).....", do Njegovoga govora "..... pa ti su oni (izvjesni) silnici (nasilnici, zulumčari).".

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegovoga oca, od Abdullaha, sina Zem'ata, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se smije (nasmijava izvjesni) čovjek od (tj. zbog onoga) što izađe iz (izvjesnih) osoba (misli se na vjetar, prdenje). I rekao je:

"Sa čega (tj. Zašto da) udara jedan (od) vas svoju ženu udaranjem (izvjesnoga) ždrijepca (tj. kao što udara pastuha pri neposlušnosti), zatim možda on (da) se međusobno zagrlji (sa) njom (tj. a onda poslije da se zagrlji, grli sa njom)."

A rekao je Sevrija, i Vuhejb i Ebu Muavijete od Hišama: "..... bičevanjem (izvjesnoga svoga) roba.....".

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jezid, sin Haruna, izvijestio nas je 'Asim, sin Muhameda sina Zejda, od svoga oca, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na) Mini:

"Da li znate koji dan je ovo (koji je ovo dan)?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znajući." Rekao je: "Pa zaista ovo je (jedan) dan zabranjen (tj. svet, sveti dan). Da li znate koji grad je ovo (koji je ovo grad)?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znajući." Rekao je: "Grad zabranjen (tj. Sveti grad). Da li znate koji mjesec je ovo (koji je ovo mjesec)?" Rekli su: "Allah i Njegov poslanik su znajući." Rekao je: "Mjesec zabranjen (Sveti mjesec)." Rekao je (dalje):

"Pa zaista Allah je zabranio (tj. učinio je svetim, kao svetu stvar) vama vaše krvi (tj. vaše živote), i vaše imovine i vaše časti kao zabranjenost (tj. kao što je učinio svetost) ovoga vašega dana u ovome vašem mjesecu u ovome vašem gradu."

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od (izvjesnoga) psovanja (grdnje) i (od izvjesnoga) proklinjanja.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Mansura rekao je: čuo sam Ebu Vaila (da) priča od Abdullaha (Mes'udovoga) rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Psovanje (ili: Grdnja izvjesnoga) muslimana je griješenje (ili: pokvarenost), a borba (ratovanje protiv) njega je bezvjerstvo."

Slijedio je njega (Sulejmana Harbovoga) Gunder od Šubeta.

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis od Husejna, od Abdullaha, sina Burejdeta: pričao mi je Jahja, sin Ja'mera da je Ebul-Esved Dilija pričao njemu od Ebu Zerra, bio zadovoljan Allah od njega, da je on čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće gađati (grđiti) čovjek čovjeka sa (izvjesnim) griješenjem (pokvarenošću), i neće gađati njega sa (izvjesnim) bezvjerstvom (pa da će biti drukčije) osim (tako da) se je vratila na njega (ta grdnja i objeda, optužba za griješenje i bezvjerstvo) ako nije bio njegov drug kao to (to, tj. kao takav, takav)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, sin Sulejmana, rekao je: pričao nam je Hilal, sin Alije, od Enesa rekao je:

Nije bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bestidan (ili: pretjeran), a niti veliki proklinjač, a niti veliki psovač (grđitelj). Govoraše kod (izvjesnoga svoga) korenja (Govorio bi kad bi nekog korio):

"Šta je njemu? Uprašilo se njegovo čelo!"

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Usman, sin Umera, pričao nam je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Kilabeta da je Sabit, sin Dahhaka - a bio je od drugova (izvjesnoga) stabla (pod kojim su na Hudejbiji muslimani izvršili prisegu na borbu na život i smrt) - pričao njemu da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko se zakleo (tj. Ko se zakune) na vjeru (neku drugu) osim Islama, pa on je kao što je rekao (tj. on ostaje i pripada odmah, automatski toj vjeri). A nije na sinu Adema (tj. na čovjeku nikakav) zavjet u što neće posjedovati (što ne posjeduje, što on nema). A ko je ubio (tj. ko ubije namjerno) svoju osobu (sebe) sa (nekom) stvari u (toj) ovozemnosti, kaznio se je (tj. kažnjavaće se on) s njom (njom na) sudnjem danu. A ko je prokleo (tj. ko proklinje jednoga) vjernika, pa ono (tj. pa to) je kao ubijanje njega. A ko je bacio (tj. oklevetao jednoga) vjernika za (neko) bezvjerstvo, pa ono (tj. pa to) je kao ubijanje njega."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao mi je Adijj, sin Sabita, rekao je: čuo sam Sulejmana, sina Sureda, (jednoga) čovjeka od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

Psovala su se (nekakva) dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa se rasrdio jedan (od) njih dvojice, pa se pojačala (zažestila) njegova srditost, (pa) čak se napuhalo (nadulo) njegovo lice i promijenilo se je. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista znam (jednu) riječ, da je rekao (tj. da rekne on) nju, zaista je (tj. zaista bi) otišlo od njega (to stanje srditosti) koje nalazi (koje osjeća - koje je kod njega)." Pa je otišao k njemu (izvjesni) čovjek, pa je izvijestio njega za govor Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je: "Utječi se (tj. Traži utočište sebi) u Allaha od (izvjesnoga) sotone prokletoga!" Pa je rekao: "Da li misliš (Misliš li da je) sa mnom (neka) šteta? Da li sam poludio ja? Odlazi!"

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, od Humejda rekao je: rekao je Enes: pričao mi je 'Ubadete, sin Samita, rekao je:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zato (da) izvijesti (prisutne) ljude za noć (izvjesne) količine (ili: vrijednosti, tj. noć sudbine - lejlei kadr), pa su se prepirala (posvađala u tom času nekakva) dva čovjeka od (prisutnih) muslimana. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izašao sam zato (da) izvijestim vas, pa su se međusobno prepirali omsica i omsica (tj. taj-i-taj i taj-i-taj), i zaista ona se je podigla. A možda da bude (to) dobro za vas (A možda je to dobro za vas), pa tražite je u devetoj, i sedmoj i petoj (noći poslije dvadesete noći mjeseca ramazana)."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš od Ma'rura, od Ebu Zerra. Rekao je (Ma'rur o Ebu Zerru):

Vidio sam na njemu (jedan) ogrtač, a na njegovome dječaku (tj. robu jedan isti takav) ogrtač, pa sam rekao: "Da si uzeo ovaj (ogrtač sa dječaka), pa ga obukao, bila bi (ti ta odjeća kao ogrtač zvani) hulla, a dao si (tj. a da si ti dao) njemu (dječaku jednu) drugu odjeću."

(Hulla je ogrtač od dvije odjeće, dvostruki ogrtač, ili je to, možda, ogrtač sa postavom.)

Pa je rekao (Ebu Zerr): "Bio je između mene i između (jednoga) čovjeka (neki) govor, a bila je njegova majka Nearapka, pa sam postigao od nje (tj. pa sam se dotaknuo nje iznoseći mu to kao manu što mu majka nije Arapkinja). Pa je (taj čovjek) spomenuo mene ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao meni: "Da li si psovao omsicu (tog, ili: tog-i-tog)?" (Ili: "Da li si se međusobno psovao sa omsicom?") Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa da li si postigao (tj. pogodio, dohvatio, napao čast) od njegove majke?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Zaista ti si (jedan) čovjek (takav da) je u tebi predisamlje (tj. neukost, grubost, neotesanost iz doba prije Islama kada su se ljudi napadali zbog svoje rasne pripadnosti)." Rekao sam: "Na vremenu (tj. U vrijeme) ovoga moga časa od starosti (moga) zuba (zar da sam još u predisamlju)?" Rekao je: "Da. Oni (sluge i robovi, potčinjena lica) su vaša braća. Učinio je njih Allah pod vaše ruke. Pa kome je učinio Allah njegovoga brata pod njegovu ruku, pa neka nahrani njega od (onoga) što jede (i sam), i neka obuče njemu od (onoga) što oblači (i sam). I neka ne opterećuje njega od (izvjesnoga) rada (posla sa onom količinom) što nadvladava njega. Pa ako ga je opteretio (sa onim) što nadvladava njega, pa neka pomogne njega na njemu (na radu, na poslu, tj. neka mu pomogne u tom teškom radu, poslu)."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od spominjanja (izvjesnih) ljudi, kao njihov govor: dugi, kratki. A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta govori dvoruki (doslovno: posjednik svojih dviju ruku)?" I (GLAVA spominjanja onoga) što se neće htjeti (tj. što se neće) s njim obružnjenje (tj. obesčašćenje izvjesnoga) čovjeka.

PRIČAO NAM JE Hafs, sin Umera, pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, pričao nam je Muhamed od Ebu Hurejreta rekao je:

Klanjao je sa nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesno) podne (tj. podnevnu molitvu) dva naklona (dva rekata umjesto četiri rekata), zatim je pozdravio (ritualnim pozdravom na kraju molitve - predao je selam). Zatim je ustao ka (jednome) drvetu u proturenom dijelu Bogomolje i stavio je svoju ruku na njega (na to drvo). A u (prisutnome) narodu je tada (bio) Ebu Bekr i Umer, pa su se plašila njih dvojica da govore njih dvojica njemu (o tome). I brzi dio (tj. prvi dijelovi, prvi od izvjesnih) ljudi (a to će reći: oni koji najprije izlaze iz Bogomolje, koji žure da brzo izađu, među prvima iz džamije), pa su rekli (rekli su):

"Skratila se je (ova) molitva." A u (prisutnome) narodu je (bio tada jedan) čovjek (što) je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) zove njega "dvoruki" (ili: "Dvoruki"). Pa je rekao (taj Dvoruki): "O vjerovijesniče Allaha! Da li si zaboravio, ili se je skratila (ova molitva)?" Pa je rekao: "Nisam zaboravio, a nije se skratila." Rekao je: "Nego si (onda) zaboravio (Onda si zaboravio), o poslaniče Allaha." Rekao je: "Istinit je bio (tj. Istinu kaže) Dvoruki." Pa je ustao, pa je klanjao (još) dva naklona (tj. još dva rekata), zatim je pozdravio (predao je selam). Zatim je veličao (tj. rekao je Allahu ekber!), pa je ničičio (učinio je sedždu) kao njegovo (obično) ničičenje ili duže, zatim je podigao svoju glavu i veličao je. Zatim je stavio kao njegovo ničičenje ili duže (dakle: opet je učinio sedždu), zatim je podigao svoju glavu i veličao je (digao se sa sedžde uz tekbir).

GLAVA

(izvjesnoga) ogovaranja (tj. spominjanja nečega neugodnoga o nekome u njegovoj odsutnosti iako je to istina) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i neka ne ogovara (ne kleveta) neki vas nekoga, zar voli jedan vas da jede meso svoga brata (bivši on) mrtav, pa (da svakako) mrzite njega (vi)? I čuvajte se Allaha, zaista Allah je veliki primalac pokajanja, milostiv."

(Ili: "..... i neka ne ogovara neki vas nekoga; zar voli jedan vas da jede meso svoga brata (bivši meso) mrtvo? Pa mrzili ste njega (taj postupak). I čuvajte se Allaha, zaista Allah je veliki primalac pokajanja, milostiv".)

PRIČAO NAM JE Jahja, pričao nam je Veki' od Aameša rekao je: čuo sam Mudžahida (da) priča od Tavusa, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prošao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (tj. pokraj) dva groba, pa je rekao:

"Njih dvojica (u ova dva groba, mezara, kabura) zaista se kažnjavaju njih dvojica, a ne kažnjavaju se njih dvojica u velikom (tj. zbog nekoga velikoga grijeha). Što se tiče ovoga, pa bio je (takav da) se neće pokriti (tj. ne pokrivaše se) od svoje mokraće (mokrače). A što se tiče ovoga, pa bio je (običaja da) ide sa (zlonamjernim) prenašanjem (riječi koje izazivaju smutnju i svađu među ljudima)." Zatim je pozvao za (jednu голу) palminu granu sirovu (da mu se donese), pa je rascijepio nju sa (tj. na) dvoje, pa je usadio (zabo) na ovaj (grob) jedan (dio, tj. jednu polovinu), i na ovaj (drugi) jedan (jednu polovinu), zatim je rekao: "Možda ono (da) se olakšava od njih dvojice (kazna) dok se nisu osušile (tj. dok se ne osuše ove dvije sirove polovine palmine grane)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Najbolje (od) kuća Pomagača.....".

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ebu Zinada, od Ebu Selemeta, od Ebu Usejda Sa'idije: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najbolje (od) kuća Pomagača su Nedždžarovići."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od ogovaranja stanovnika (izvjesne) pokvarenosti i (izvjesnih) sumnji (osumnjičenja).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejnete: čuo sam Ibnul-Munkedira, čuo je Urveta, sina Zubejra, da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, izvijestila njega, rekla je:

Tražio je dozvolu (jedan) čovjek (da uniđe) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Dozvolite mu. Loš je brat (izvjesne) skupine (porodice, plemena), ili sin (izvjesne) skupine (porodice, plemena)!" Pa pošto je unišao, umekšao (ublažio) je njemu (svoj) govor. Rekla sam: "O poslaniče Allaha! Rekao si (o njemu govor onaj), koji si rekao, zatim si umekšao njemu govor?" Rekao je: "Da, o Aišo! Zaista najgori (od svih) ljudi je (onaj) ko (je takav, koji je takav da) su ostavili njega (izvjesni) ljudi, ili pustili su ga (izvjesni) ljudi čuvanjem (tj. zbog čuvanja sebe od) njegove bestidnosti (pretjeranosti, bezobraznosti)."

GLAVA:

Prenošenje riječi (koje izazivaju loše pojave i odnose) je od (izvjesnih) velikih grijeha.

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Abidete, sin Humejda, Ebu Abdurahman od Mansura, od Mudžahida, od Ibnu Abasa rekao je:

Izašao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iz nekoga (od) zidova Medine, pa je čuo glas (nekakve) dvojice ljudi (što) se kažnjavaju u svojim grobovima, pa je rekao:

"Kažnjavaju se, a ne kažnjavaju se u velikom (tj. zbog velikoga grijeha), a zaista je on zaista velik (grieh). Bio je jedan (od) dvojice (običaja da) se neće pokriti (tj. da se ne pokriva) od (svoje) mokraće (mokrače), a (taj) drugi je bio (običaja da) ide sa (izvjesnim) prenošenjem

riječi (prenosio je riječi)." Zatim je pozvao za (jednu) granu (da mu se donese), pa je razbio (razdijelio) nju na dva razbijanja (dva dijela), ili (na) dvoje, pa je učinio (jedan) razbijeni komad u grob ovoga, a (jedan) razbijeni komad u grob ovoga. Pa je rekao: "Možda ono (da) se olakšava od njih dvojice (Možda će im se olakšati) dok se nisu osušile (tj. dok se ne osuše ti komadi grana)."

GLAVA

(onoga) što se mrzi od (izvjesnoga) prenošenja riječi i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Velikome kuditelju, velikome idaču sa prenošenjem riječi.", i: "Teško svakome velekditelju (iza leđa, u odsutnosti), velikome kuditelju (u lice)."

"Jehmizu" i "jelmizu" je (što i) "je'ibu": kudi.

(Veli se da "jehmizu" znači: kudi okom i rukom, a "jelmizu" znači: kudi jezikom.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Mansura, od Ibrahima, od Hemmama rekao je:

Bili smo sa Huzejfetom, pa se reklo njemu: "Zaista (jedan) čovjek podiže (izvjesni) hadis ka Usmanu (tj. do Usmana)." Pa je rekao Huzejfete: "Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće unići (u) raj veliki prenosilac riječi."

(Veli se da je "kattat" onaj koji potajno i neprimjetno sluša nečije riječi, pa ih prenosi.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "..... i klonite se (odstranite se) govora (izvjesne) laži."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Makburije, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko nije ostavio (tj. Ko ne ostavi) govor (izvjesne, ili: svake) laži, i (izvjesni) rad sa njom (po njoj, po laži) i (izvjesno) neznanje (ili maloumnost, grubost), pa nije Allahu (nikakva) potreba da ostavi (postač samo) svoju hranu i svoje piće."

Rekao je Ahmed: Dao je razumjeti meni (jedan) čovjek njegov sened (sened ovoga hadisa).

GLAVA

(onoga) što se reklo o posjedniku (vlasniku izvjesna) dva lica (tj. o dvoličnjaku).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nalaziš (tj. Naći ćeš) od najgorih (između svih) ljudi (na) sudnjem danu kod Allaha posjednika (svoja) dva lica koji dolazi ovima sa (jednim) licem, a ovima sa (jednim) licem (tj. koji donosi ovima jedno lice, a ovima jedno lice drukčije)."

GLAVA

(onoga) ko je izvijestio svoga druga za (ono) što se govori o njemu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, izvijestio nas je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Ibnu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Razdjeljivao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) diobu (razdiobu, raspodjelu). Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača:

"Tako mi Allaha nije htio Muhamed sa ovim (načinom raspodjele) lice Allaha (tj. Allahovo zadovoljstvo - a to će reći: pravdu)." Pa sam došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam izvijestio njega (o tome). Pa se promijenilo njegovo lice (tj. promijenila se je boja njegovoga lica) i rekao je (pa je rekao):

"Pomilovao Allah Musa-a (Mojsija)! Zaista već se je uznemirivao (uznemiravao) sa više od ovoga (više od ovoga), pa se strpio."

GLAVA

(onoga) što se mrzi (tj. što se smatra za ružno) od (izvjesnoga) pohvaljivanja međusobnoga (ili: pretjeranoga pohvaljivanja nekoga u lice, ili inače).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabbaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerijja-a, pričao nam je Burejd, sin Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je:

Čuo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) čovjeka (da) hvali (jednoga) čovjeka i pojačava (pretjerava) mu u (svome) načinu pohvale (pretjerano ga hvali), pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Uništili ste - ili: Presjekli ste leđa (toga) čovjeka."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Halida od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca da se (jedan) čovjek spomenuo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pohvalio njega (neki, jedan) čovjek dobro, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Teško tebi! Presjekao si vrat svoga druga!, govori njega (tj. govoreći to) više puta. Ako je bio jedan (od) vas pohvaljivač svakako, pa neka rekne:

"Mislim tako i tako (to i to), ako je bio (takav da) misli da je on kao to (tj. kao takav), a njegov obračunavač je Allah. A neće očistiti nad Allaha ni jednoga (čovjeka, tj. neće proglašavati čistim od mana i pogrešaka ni jednoga čovjeka nadmećući se nad Allaha, a to će

reći: miješajući su u Allahovo znanje, jer kakav je ko u pravoj biti, zna, u stvari, samo Allah)."

Rekao je Vuhejb od Halida: "Jao tebi!" (umjesto: "Teško tebi!")

GLAVA

(onoga) ko je pohvaljivao svoga brata sa (onim, tj. zbog onoga) što zna (o njemu).

A rekao je Sa'd: Nisam čuo Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori (ni) za jednoga (čovjeka koji) ide na (tj. po) Zemlji "Zaista on je od stanovnika raja!", osim za Abdullaha, sina Selama.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Salima, od njegovoga oca da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, - kada je spomenuo (rekao) o (izvjesnome dugačkome) pokrivaču (zastiraču, tj. odjeći ono) što je spomenuo, rekao je Ebu Bekr:

"O poslaniče Allaha, zaista moj pokrivač padne (spane) od jedne (od) svoje dvije polovine?" - (da je) rekao:

"Zaista ti nisi od njih (tj. od onih što ostavljaju da im se odjeća vuče po tlu zbog oholosti, iz oholosti)."

(To je pohvala Ebu Bekru na osnovu onoga što je Muhamed a.s. znao o njemu kao stvarno dobrom muslimanu.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista Allah zapovjeda za (što više moguću) pravdu, i dobročinstvo i davanje (pomoći svome) bližnjemu (rođaku), a zabranjuje (svaku) bestidnost, i ružnoću (ružno djelo) i nasilje (nepravdu), savjetujem vas (da bi) možda vi opomenuli se.", i Njegovoga govora: "..... vaše nasilje je samo na vaše osobe (a to znači: na vas same).....", "..... zatim se je učinilo nasilje nad njim, zaista će pomoći svakako njemu Allah....." i (GLAVA) ostavljanja (tj. odustajanja od) podizanja (izvjesnoga) zla na muslimana ili bezvjernika.

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Ostao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, toliko i toliko (vremena u tom stanju da) se pričinja k njemu da on prilazi svojoj porodici (ženi, tj. da s njom ima spolni odnos, snošaj), a (u stvarnosti) ne prilazi. Rekla je Aiša: Pa je rekao meni jednoga dana:

"O Aišo! Zaista Allah, uzvišen je, riješio je meni o stvari (jednoj što) sam tražio rješenje Njemu (od Njega) o njoj (o toj stvari). Došla su mi (nekakva) dva čovjeka. Pa je sjeo

jedan (od) njih dvojice kod mojih dviju nogu, a drugi (od njih) kod moje glave. Pa je rekao (onaj) koji je kod mojih dviju nogu (onome) koji je kod moje glave:

"Šta je umu (ovoga) čovjeka (Šta je ovome čovjeku)?" Rekao je: "Matbub", misli (na to da je) "meshur": opčaran. Rekao je: "A ko je opčarao njega?" Rekao je: "Lebid, sin Aasama." Rekao je: "A u čemu (su postavljeni sihiri, čarolije)?" Rekao je: "U posudi (tj. u cijevi, košuljici) palminoga zametka, muškoj (posudi), u češlju i dlaki (iz češlja) pod (jednim) kamenom u bunaru Zervan."

Pa je došao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ovo je bunar koji (je taj što) se on pokazao meni, kao da su glave (tj. vrhovi) njegovih palmi glave (izvjesnih) sotona, i kao da je njegova voda otopina (izvjesne) kne (tj. tekućina u kojoj se rastopila i razmutila kna, krna)." Pa je zapovjedio za njega (za taj bunar) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je izvadilo (iz njega ono što je u njemu bilo). Rekla je Aiša: Pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Pa da li nisi (tj. zašto nisi)?" Misli (ona na to: zašto nisi) rasprostro sebi.

(Riječi "rasprostro sebi" znače po nekima: raspakovao, rastavio to što je skupa bilo zamotano u toj čaroliji. Jedni "teneššerte" tumače i drukčije.)

Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Što se tiče Allaha, pa već je izliječio mene. A što se tiče mene, pa mrzim da podižem na (izvjesne) ljude (neko) zlo." Rekla je: A Lebid, sin Aasama je (jedan) čovjek iz (plemena) Zurejkovića, saveznik (nekih) Židova.

GLAVA

(onoga) što se zabranjuje od (izvjesne) međusobne zavidnosti i (izvjesnoga) međusobnoga okretanja leđa i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "I od zla zavidnika kada je zavidio (kada zavidi)."

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, rekao je: izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Hemmama, sina Munebbiha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Čuvajte se (izvjesne) misli (tj. pomisli na zlo, sumnjičenja, osumnjičavanja), pa (jer) zaista (izvjesna) misao je najlažnije pričanje (najlažniji razgovor, govor). I ne osjećajte se, i ne opipavajte se (a to oboje znači: ne špijunirajte se, ne uhodite jedan drugoga, jedni druge). I ne zavidite međusobno (jedni drugima), i ne okrećite leđa međusobno (u cilju prekidanja odnosa) i ne mrzite se međusobno. I budite, (o) robovi Allaha, braća!"

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne mrzite se međusobno, i ne zavidite međusobno (jedan drugome-jedni drugima), i ne okrećite leđa međusobno (jedni od drugih)! I budite, robovi Allaha, braća! I neće se dozvoliti (tj. I ne dozvalja se, ne dozvoljava se ni) za (jednoga) muslimana (tj. ni jednome muslimanu) da napusti svoga brata iznad (tj. više od) tri dana (da s njim ne govori)."

GLAVA:

"O (vi) koji ste vjerovali, odstranite se mnogo (čega) od (izvjesne sumnjičave) misli, zaista neka (od sumnjičave) misli je (jedan) grijeh, i ne opipavajte se (tj. ne špijunirajte se).....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Čuvajte se (izvjesne sumnjičave) misli, pa (jer) zaista (sumnjičava) misao je najlažnije (izvjesno) pričanje. I ne osjećajte se, i ne opipavajte se (a to oboje znači: ne špijunirajte se). I ne povećavajte međusobno cijenu (nečijoj robi u cilju da robu izloženu prodaji neko drugi skuplje plati, a ne u svrhu da je sami sebi kupite). I ne zavidite međusobno (jedni drugima), i ne mrzite se međusobno i ne okrećite leđa (ili: zadnjice) međusobno (jedni od drugih). I budite, robovi Allaha, braća!"

GLAVA

(onoga) što biva od (sumnjičave) misli (dozvoljeno).

PRIČAO NAM JE Seid, sin 'Ufejra, pričao nam je Lejs od 'Ukajla, od Ibnu Šihaba, od 'Urveta, od Aiše rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ne mislim omsicu i omsicu (tog-i-tog i tog-i-tog, tj. iksa i ipsilona da) poznaju njih dvojica od naše vjere (ijednu) stvar (išta)."

Rekao je Lejs: Bila su njih dvojica (nekakva) dva čovjeka od (izvjesnih) dvoiličnjaka (licemjeraca, hipokrita).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs za ovo (za ovaj hadis) i rekla je (Aiša u njemu):

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) dan i rekao je: "O Aišo! Ne mislim omsicu i omsicu (tog i tog da) poznaju njih dvojica našu vjeru koja je (ta što) smo mi na njoj."

GLAVA

pokrivanja (izvjesnog) vjernika na svoju osobu (tj. pokrivanja samoga sebe).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, pričao nam je Ibrahim, sin Sa'da, od sina brata Ibnu Šihaba (tj. od bratića Ibnu Šihabovoga), od Ibnu Šihaba, od Salima, sina Abdullaha, rekao je: čuo sam Ebu Hurejreta (da) govori: Čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Svaki (pripadnik) moje sljedbe je zaštićen (tj. sačuvan od neugodnosti i kazne) osim (izvjesnih) glasnik (tj. javnih griješnika). I zaista od (izvjesne bestidne) šaljivosti (tj. od javnoga griješenja) je (i to) da radi (uradi izvjesni) čovjek u (izvjesnoj) noći (nekakav) rad (posao), zatim (da) osvane, a već je pokrio njega Allah, pa (da on sam o sebi) govori: "O omsico (O ti, tj. O ikse), radio (uradio) sam sinoć tako i tako (zlo djelo - to i to zlo djelo). A već je zanoćio (već je bio prenoćio u takvom stanju da) pokriva njega njegov Gospodar, a (on) osvane (u takvom stanju da) otkriva zastor Allaha od sebe."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Safvana, sina Muhriza, da je (jedan) čovjek pitao Ibnu Umera:

"Kako si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori o (izvjesnome) šaptanju (sašaptavanju)?" Rekao je:

"Približava se (tj. Približiće se na sudnjem danu) jedan (od) vas svome Gospodaru čak (tako da će da) stavi (Uzvišeni Allah) Svoj zastor na njega, pa (će da mu) govori:

"Radio si tako i tako (ili: ovako i ovako)." Pa (će jedan od vas da) govori: "Da." I govori: "Radio si tako i tako." Pa govori: "Da." Pa (će da) ustali njega (ili: Pa će dati priznati njemu za grijeh). Zatim (će da) govori: "Zaista ja sam pokrio tebe u zemnosti (toj, tj. u zemaljskome životu), pa ja opraštam nju (tj. tu grijeshnu djelatnost) tebi danas."

GLAVA

(izvjesne) oholosti.

A rekao je Mudžahid: "Sanije 'itfih....", je (što i) "mustekbiren fi nefsihi": oholeći se u svojoj osobi (tj. u sebi). ".... 'itfih....", je (što i) "rekabetihi": njegovoga vrata.

(Doslovno: "Sanije 'itfih....", znači: Previjač svoga vrata (bivajući on, tj. Previjajući svoj vrat).)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan, pričao nam je Ma'bed, sin Halida, Kajsija od Hariseta, sina Vehba, Huza'ije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zar neću izvijestiti vas za stanovnike raja? Svaki slab, prikazivač slabim (tj. i svaki onaj koji se pravi slab, nemoćan), da se je zakleo (da se zakune) na Allaha, zaista bi ispunio njemu (zakletvu, uslišao bi je, tj. proveo bi u istinitost, obistinio bi zakletvu njemu Allah). Zar neću izvijestiti vas za stanovnike Vatre?" Svaki grub, škrt (tvrđica; ili: ohologa, umišljenoga hoda), ohol (, koji se pravi i drži velik, velikim, traži da je velik)."

A rekao je Muhamed, sin 'Isa-a, pričao nam je Hušejm, izvijestio nas je Humejd Tabil, pričao nam je Enes, sin Malika, rekao je:

Bila je (izvjesna, ili: svaka) robinja od robinja Medine (u mogućnosti) zaista (da ona) uzme za ruku poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) ode s njim (tj. pa da odvede njega) gdje je htjela (gdje hoće).

GLAVA

(izvjesnoga) napuštanja (tj. prekida govora i odnosa jednoga muslimana sa drugim muslimanom) i (GLAVA) govora poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednoga) čovjeka (tj. ni jednome čovjeku) da napusti svoga brata iznad tri (dana)."

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: pričao mi je 'Avf, sin Malika sina Tufejla, on je sin Harisa i on je sin brata (tj. bratić) Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za njezinu majku (vezano je srodstvo, tj. i on

Aišin bratić po majci, a nije po ocu), da se Aiši pričalo da je Abdullah, sin Zubejra rekao u prodaji, ili daru (tj. zbog neke prodaje, ili zbog nekoga dara što) je darovala njega Aiša:

"Tako mi Allaha zaista završiće svakako (s takvim postupkom, tj. proći će se toga svakako) Aiša, ili ću zaista postaviti skrbništvo (tutorstvo) svakako nad njom!" Pa je (ona) rekla: "Zar je (ili: Da li je) on rekao ovo (tj. to)?" Rekli su: "Da." Rekla je: "Ono je za Allaha (tj. Ono je Allahu) na mene zavjet (taj) da neću govoriti (sa) sinom Zubejra nikada!" Pa je tražio zauzimanje (zagovaranje, intervenciju) sin Zubejra ka njoj (tj. kod nje da se neko zauzme) kada je bilo dugačko (dugo to) napuštanje (tj. prekid odnosa). Pa je rekla:

"Ne. Tako mi Allaha, neću primiti zauzimanje u (vezi) njega nikada, i neću se griješiti ka svome zavjetu!" Pa pošto je to bilo dugo na sina Zubejrovoga, govorio je Misveru, sinu Mahremeta, i Abdurahmanu, sinu Esveda sina Abdu Jegusa, - a njih dvojica su od Zuhretovića - i rekao je njima dvojici: "Zaklinjem vas dvojicu sa Allahom (da ništa drugo ne učinite) osim (da) ste uveli (tj. osim da uvedete) vas dvojica mene Aiši, pa (tj. jer) zaista ona (stvar je takva da) se neće dozvoliti (tj. da nije dozvoljeno) njoj da se zavjetuje (ona na) moje odsijecanje (tj. na prekid odnosa sa mnom jer sam joj sestrin sin)." Pa su došli s njime Misver i Abdurahman ogrnuvši se njih dvojica sa svojim ogrtačima, čak su tražili njih dvojica dozvolu Aiši (da uniđu, da uđu) pa su rekli njih dvojica:

"Pozdrav tebi, i milost Allaha i Njegovi blagoslovi! Da li (ćemo da) unidemo?" Rekla je Aiša: "Unidite (Uđite)!" Rekli su: "Svaki nas (tj. Svi mi)?" Rekla je: "Da, unidite (uđite) svaki vas (svi vi)!" A neće znati (tj. A ne zna ona) da je sa njima dvojicom sin Zubejra. Pa pošto su unišli, unišao (ušao) je (i) sin Zubejra (u njezin) zastor, pa je zagrlio Aišu i počeo je (da) zaklinje nju i (da) plače. I počeli su Misver i Abdurahman (da) njih dvojica zaklinju (preklinju) nju (da drukčije ona ne čini) osim (to) što je govorila njemu (tj. osim to što bi progovorila sa njim) i primila je od njega (tj. i da primi od njega izvinjenje), i (počeli) su (da) govore njih dvojica:

"Zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio (ono) što si već znala (tj. što već i sama znaš) od (toga) napuštanja (prekida odnosa). Pa zaista ono ne dozvoljava se (ni jednome) muslimanu da napusti svoga brata iznad tri noći (tj. dana)." Pa pošto su umnožili na Aišu od (izvjesne) opomene i (izvjesnoga) stješnjavanja (tj. pripisivanja u grijeh, grijeseenje), počela je (ona da) opominje njih dvojicu, i (da) plače i (da) govori:

"Zaista ja sam se zavjetovala, a (svaki) zavjet je žestok (težak)." Pa nisu prestala njih dvojica sa njom (da raspravljaju) dok je (tj. čak da je ona najzad) govorila (tj. progovorila) sinu Zubejra (tj. sa sinom Zubejrovim). I oprostila je (ropstva) u svoj zavjet taj (tj. zbog toga svoga zavjeta) četrdeset vratova (tj. četrdeset lica). I spominjaše svoj zavjet poslije toga, pa plače (toliko da) čak pokvase (skvase) njezine (njene) suze njezin zavijač (njezin pokrivač za glavu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Enesa, sina Malika da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne mrzite se međusobno, i ne zavidite međusobno (jedni drugima) i ne okrećite leđa međusobno. I budite, (o) robovi Allaha, braća! I neće se dozvoliti (I ne dozvoljava se) muslimanu da napusti svoga brata iznad (tj. više od) tri noći (tj. dana u cilju prekida odnosa)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od 'Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Ejjuba El-Ensarije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ne dozvalja (Ne dozvoljava) se (ni jednome) čovjeku da napusti svoga brata iznad tri noći (tj. više od tri dana), susretnu se njih dvojica, pa okreće ovaj i okreće ovaj (glavu). A bolji (od) njih dvojice je (onaj) koji počne sa (svojim) pozdravom (tj. koji prvi pozdravi, što ima da znači da je pozdrav ponuda za pomirenje)."

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (što se dozvoljava) od (izvjesnoga) napuštanja za (onoga) ko je pogriješio (tj. o dozvoljenosti prekida odnosa sa onim ko je pogriješio, ko je iz ljenosti bio nepokoran Allahu i vjerskim propisima).

A rekao je Ka'b (pričajući o svome slučaju) kada je izostao od (tj. iza) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (prilikom pohoda na Tebuk): I zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (svima) muslimanima govor (svim muslimanima razgovor sa) nama. I spomenuo je pedeset noći (tj. pedeset dana da je ta zabrana trajala).

PRIČAO NAM JE Muhamed, rekao je: izvijestio nas je 'Abdete od Hišama, sina 'Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista prepoznajem (o Aišo!) tvoju ljutitost i tvoje zadovoljstvo (raspoloženje)." Rekla je: Rekla sam: "A kako prepoznaješ to, o poslaniče Allaha?" Rekao je: "Zaista ti kada si bila (kada si) zadovoljna (tj. raspoložena), rekla si (rekla bi, tj. govor ti je ovakav, ovako govoriš): "Da, tako mi Gospodara Muhamedovoga!" A kada si bili (tj. kada si) ljutita (srdita), rekla si (rekla bi, tj. tada govoriš): "Ne, tako mi Gospodara Ibrahimovoga (Avramovoga)!" Rekla je: Rekla sam: "Da. Neću napustiti (tj. Ne napuštam, ne izostavljam ništa drugo) osim tvoje ime (iz govora u časovima kada sam ljuta na tebe, kada se rasrdim na tebe)."

GLAVA:

Da li (će da) posjećuje svoga druga svaki dan, ili jutrom i večerom (tj. ili čak dva puta dnevno)?

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera. - H - A rekao je Lejs: Pričao mi je Ukajl, rekao je Ibnu Šihab: Pa je izvijestio mene Urvete, sin Zubejra da je Aiša, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Nisam razumjela (tj. Ne pamtim) svoja dva roditelja (drukčije) osim (tako), a njih dvoje vjeruju (ovu) vjeru. I nije prošao njima dvoma (ni jedan) dan (drukčije) osim (tako da) dođe nama u njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) dva kraja (svakoga) dana (u svakom danu u dva momenta, dijela, perioda dana): jutrom i večerom (ujutru i naveče). Pa dok smo mi sjedači (tj. dok sjedimo jednom prilikom) u kući (u sobi) Ebu Bekra u prsima (te) podnevne žege, rekao je (jedan) govornik (tj. rekao je neko, neko reče):

"Ovo je poslanik Allaha (Evo, Eto poslanika Allaha), pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) času (što) nije bio (običaja da on) dolazi nama u njemu." Rekao je Ebu Bekr: "Nije

doveo njega u ovaj čas (niko drugi) osim (jedan važan) posao (stvar važna - dakle: dolazi nam zbog nečega važnoga)." Rekao je (kada je unišao, ušao u sobu Muhamed a.s.):

"Zaista ja sam (u takvoj prilici da) se već dozvolilo meni za (moj) izlazak (tj. iseljenje iz Meke)."

GLAVA

(izvjesnoga) posjećivanja (posjete) i (o onome) ko je posjetio (jedan) narod, pa je kušao hranu (tj. pa je jeo) kod njih.

A posjetio je Selman Ebu Derda-a u vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je jeo kod njega.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Abdulvehhab od Halida Hazza-a, od Enesa, sina Sirina, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, posjetio porodicu (jedne) kuće u Pomagačima, pa je kušao (jednu) hranu kod njih (tj. pa se hranio kod njih jednom hranom). Pa pošto je htio da izađe, zapovjedio je za (jedno) mjesto od (te) kuće, pa se je poprskalo njemu (vodom) na (jednoj) prostirci (čilimu, ili hasuri), pa je klanjao na njemu (tj. na tom mjestu, na toj prostirci, prostirki) i molio je za njih.

GLAVA

(onoga) ko se je uljepšao (tj. nakitio, nagizdao) zbog (izvjesnih) izaslanstava (deputacija).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Abdussamed, rekao je: pričao mi je moj otac, rekao je: pričao mi je Jahja, sin Ebu Ishaka, rekao je: Rekao je meni Salim, sin Abdullaha:

"Šta je "istebrak"?" Rekao sam: "Što je bilo grubo od (svakoga) brokata i (što) je bilo oporo (tvrdo, oštro) od njega (od brokata)." Rekao je: Čuo sam Abdullaha (Umerovoga da) govori: Vidio je Umer na (jednome) čovjeku (jedan) ogrtač od gruboga brokata, pa je donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslanice Allaha! Kupi sebi ovaj, pa obuci ga radi izaslanstva (izvjesnih) ljudi kada su došli (tj. kada dođu) tebi." Pa je rekao: "Oblači (svaku) svilu samo (onaj) ko (je takav da na sudnjem danu) nema udjela njemu." Pa je prošlo u tome (od toga) što je prošlo (tj. koliko je prošlo vremena). Zatim je zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (našao se u prilici da je) poslao k njemu (k Umeru jedan onakav) ogrtač. Pa je donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Poslao si k meni ovo, a rekao si o sličnome njemu (ono) što si rekao." Rekao je: "Poslao sam k tebi (Poslao sam ti ga - taj ogrtač) samo zato (da) pogodiš njega (kao) imovinu."

Pa je bio Ibnu Umer (običaja da) mrzi (izvjesnu, tj. svilenu) prugu (tj. ukras, šaru) u (svakoj) odjeći zbog ovoga hadisa.

GLAVA

(izvjesnoga) bratimljenja (pobratimstva) i (izvjesnoga) saveza (savezništva).

A rekao je Ebu Džuhajfete: Pobratio je (tj. Izvršio je bratimljenje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda-a. A rekao je Abdurahman, sin Avfa: Pošto smo stigli (došli u) Medinu, pobratio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između mene i između Sa'da, sina Rebi'a.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Humejda, od Enesa rekao je:

Pošto je stigao (došao) nama Abdurahman, pa je pobratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njega i između Sa'da, sina Rebi'a. Pa je (nakon izvjesnoga vremena) rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Gozbuj (tj. Napravi svadbenu gozbu), i da sa ovcom (tj. i da bude napravljena ta svadbena gozba makar sa klanjem jedne ovce)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabbaha, pričao nam je Ismail, sin Zekerija-a, pričao nam je Asim, rekao je: Rekao sam Enesu, sinu Malika: "Da li je doprlo tebi da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nema saveza u Islamu (nikakvoga)." Pa je rekao: "Već je sklopio savez Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Kurejševića i Pomagača u mojoj kući."

(Savez u onome vidu kako se je sklapao prije Islama među Arapima, odnosno među njihovim pojedinim plemenima protiv drugih plemena, ukinut je. Ali savez u vidu bratimljenja i posebnoga prijateljstva ostao je i dalje i u Islamu.)

GLAVA

(izvjesnoga) osmjehivanja i (izvjesnoga) smijeha.

("Tebessumun" osmjehivanje je kada se samo usne razvuku ukazavši prednje zube ne puštajući glas. "Dahikun" ili "dihkun" smijeh je kada se pusti glas pri smijanju, ali se glas ne čuje daleko. "Kahkahetun" je smijanje kada se pusti glas koji se čuje daleko.)

A rekla je Fatima, na nju pozdrav (ili: Njoj mir, spas)!: Tajio je (tj. Tajno je pričao jednu stvar) k meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam se nasmijala. A rekao je Ibnu Abbas: Zaista Allah, On je nasmijavao i rasplakavao (tj. On je Onaj koji nasmijava i rasplakuje - daje da se smije i da se plače, jer On stvara stanja od kojih se smije i stanja od kojih se plače).

PRIČAO NAM JE Hibban, sin Musa-a, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je Rifa'ate Kurezija razveo svoju ženu, pa je odsjekao (tj. odsječno izvršio) njezin razvod. Pa je sebi vjenčao nju poslije njega Abdurahman, sin Zebira. Pa je došla (ona) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista ona je bila kod Rifa'ata, pa je razveo (pustio) nju (na kraju tri razvoda (tj. nakon tri razvođenja). Pa je sebi vjenčao nju poslije njega Abdurahman,

sin Zebira, i zaista on je, tako mi Allaha, (takav da od spolnoga uda, organa) nema sa njim, o poslanike Allaha, (ništa drukčije) osim slično ovoj resi." Za resu (jednu potegnivši ona što) je uzela nju od svoga ogrtača.

("Džilbab" je ženski ogrtač koji ženi pokriva glavu i jedan dio tijela.)

Rekao je: A Ebu Bekr je sjedač (sjedi u tom času) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. A (u tom istom času Halid) sin Seida, sina Asa, je sjedač (sjedio je) u (tj. na, pred) vratima (te) sobe zato (zbog toga da) se dozvoli njemu (da uniđe, da uđe ka Muhamedu a.s.). Pa je počeo Halid (da) doziva Ebu Bekra:

"O Ebu Bekre! Zar nećeš suzbiti ovu od (toga govora) što se oglašava s njim (tj. što ona glasno izgovara njega-taj govor) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ne stideći se ona njega)?" A ne povećava poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (svoje) osmjehivanje (ništa drugo na taj sav razgovor). Zatim je rekao:

"Možda ti (da) hoćeš (Možda hoćeš) da se vratiš ka Rifa'atu? Ne, do (da) okušaš (dok ne probaš) njegov medic (tj. polni snošaj, odnos), i (da on) okuša (proba) tvoj medic (snošaj, polni čin)."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Ibrahim od Saliha, sina Kejsana, od Ibnu Šihaba, od Abdulhamida, sina Abdur-Rahmana sina Zejda sina Hattaba, od Muhameda, sina Sa'da, od njegovoga oca rekao je:

Tražio je dozvolu Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, (da uniđe) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a kod njega su (u tom času bile neke) žene od Kurejševića, (i) pitaju ga (one o što čemu) i umnožavaju mu (pitanja) podižući svoje glasove nad njegov govor. Pa pošto je zatražio dozvolu Umer, natjecale su se međusobno (tj. potčale su ka izvjesnome) zastoru. Pa je dozvolio njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je unišao, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, smije se. Pa je rekao:

"Nasmijao je Allah tvoj zub, o poslanike Allaha, sa mojim ocem si ti i mojom majkom (otkupljen kada bi to trebalo učiniti)!" Pa je rekao: "Čudio sam se (tj. Čudim se) od (tj. zbog) ovih koje su bile kod mene. Pošto su čule tvoj glas, natjecale su se (tom) zastoru (tj. pobjegle su za taj zastor, za tu zavjesu)." Pa je rekao: "Ti si preči da se boje (one tebe), o poslanike Allaha!" Zatim se okrenuo na njih, pe je rekao: "O neprijateljice svojih osoba (tj. samih sebe)! Zar se bojite mene, a niste se bojale (tj. a ne bojite se) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i kada ste u njegovom društvu još)?" Pa su rekle:

"Zaista ti si grublji i suroviji od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"No, o sine Hattaba! Tako mi (Onoga) koji (je Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci, nije susreo (sreo) tebe (izvjesni) sotona kretačem dolinom (tj. da se ti krećeš jednom dolinom, pa da je učinio drukčije - taj sotona) osim (tako da) je krenuo (jednom drugom) dolinom osim tvoje doline."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Ebul-Abasa, od Abdullaha, sina Amra, rekao je: Pošto je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Taifu, rekao je:

"Zaista mi smo vraćaći sutra, ako je htio (tj. ako htjedne) Allah (dakle: mi se sutra vraćamo ako Bog da)!" Pa su rekli (neki) ljudi od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Nećemo prestati (tj. Nećemo se rastaviti od Taifa) ili (da, tj. do da) osvojimo (dok ne osvojimo) njega (doslovno: nju, tj. tu naseobinu)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa poranite (tj. pođite jutrom) na (tu) borbu (u tu borbu)." Rekao je: Pa su poranili (pošli jutrom, ujutru), pa su se borili (protiv) njih žestokom borbom. I bile su mnogobrojne u njima (tj. među njima - među muslimanima zadobijene) rane. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mi smo vraćaći sutra ako je htio Allah." Rekao je: Pa su šutjeli. Pa se je smijao (nasmijao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Humejdija: Pričao nam je Sufjan svega njega (tj. cijeli ovaj hadis) sa (upotrebom izraza) vijesti (tj. umjesto upotrebe izraza "od Amra", "od Ebul-Abbasa", "od Abdullaha, sina Amra", on je upotrebio izraz: "izvijestio me je (ili: izvijestio nas je) Amr, izvijestio me je Ebul-Abbas, izvijestio me je Abdullah, sin Amra...").

PRIČAO NAM JE Musa, pričao nam je Ibrahim, izvijestio nas je Ibnu Šihab od Humejda, sina Abdurahmana da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Došao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Propao sam. Pao sam na svoju porodicu (tj. svoju ženu) u ramadanu (ramazanu - u mjesecu posta)." Rekao je: "Oslobodi vrat (jednoga roba od ropstva)." Rekao je: "Nije meni (to moguće, tj. Nemam)." Rekao je: "Pa posti dva mjeseca sljedstvena (tj. neprekidna - uzastopice, neprekidno)." Rekao je: "Neću moći (tj. Ne mogu)." Rekao je: "Pa nahrani šezdeset siromaha." Rekao je: "Neću naći (tj. Ne mogu ni to)." Pa se njemu donio arek, (a) u njemu su (nekakve) datule (hurme).

Rekao je Ibrahim: Arek je (što i) miktel: zembilj (rogožar, torba za nošenje živežnih namirnica). Pa je rekao (Muhamed a.s. kada su mu se donijele te datule): "Gdje je (onaj) pitalac (tj. onaj koji me je pitao o svome slučaju)? Milodari sa njima (tj. sa ovim datulama - podijeli, daj nekome ove datule)." Rekao je: "Na siromašnjega od sebe (od mene zar da dadnem to kao milostinju)? Tako mi Allaha nema između njezina (tj. Medinina, medinska) dva kamenjara (kamenita predjela) porodica (ni jedne) kuće siromašnija od nas (dakle: nema između ta dva kamenjara ni jedne porodice da je siromašnija od nas)."

Pa se nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se pokazali njegovi (najkrajnji kutnji) zubi. Rekao je: "Pa vi tada (uzmite to sebi)."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, Uveysija, pričao nam je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio sam (u jednoj takvoj prilici da) idem sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a na njemu je (jedan) ogrtač nedžranski (tj. izrađen u pokrajini Nedžranu), gruboga opšiva (obruba, poruba), pa je stigao njega (jedan) Beduin, pa je povukao za njegov ogrtač povlačenjem žestokim (tj. jakim, snažnim). Rekao je Enes: Pa sam pogledao k strani ramena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a već je djelovao (tj. ostavio trag) u njoj opšiv (toga) ogrtača od žestine njegovoga povlačenja (potezanja). Zatim je rekao:

"O Muhamede! Zapovjedi, za mene (tj. k meni da se dodijeli) od imetka Allaha (Allahovoga) koji je kod tebe." Pa se obazreo k njemu, pa se nasmijao, zatim je zapovjedio (da se dodijeli) njemu (jedan) dar (poklon).

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Ibnu Idris od Ismaila, od Kajsa, od Džerira rekao je:

Nije zastro mene (tj. Nije me spriječio da mu uniđem) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, otkako sam primio Islam, a niti je vidio mene (pa da je bilo drukčije) osim (tako da) se je osmijehnuo u moje lice. I zaista već (sam) se potužio k njemu da ja neću biti (tj. da nisam) čvrst na (tom) konjaništvu (tj. na konjima da jašim, da jašem), pa je udario svojom rukom u moja prsa i rekao je:

"Moj Bože! Učvrsti ga, i učini ga napućivačem (drugih), (i) napućenim (sam sobom, tj. a i on sam da bude napućen)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Jahja od Hišama rekao je: izvijestio me je moj otac od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od Umu Seleme da je Umu Sulejma rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah se neće stidjeti (tj. ne stidi se) od (izvjesne) istine. Da li je (obavezno) na (izvjesnu) ženu kupanje kada je (ona) izvršila poluciju (izljev sjemena u snu)?" Rekao je: "Da, kada je vidjela (izvjesnu) vodu (tj. tečnost iz maternice)." Pa se nasmijala Umu Selema pa je rekla: "Zar vrši poluciju (izvjesna, ili: svaka) žena?" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa sa čime (tj. Pa po čemu) je sličnost (izvjesnoga) djeteta (majci)?"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Sulejmana, rekao je: pričao mi je Ibnu Vehb, izvijestio nas je Amr da je Ebu Nadr pričao njemu od Sulejmana, sina Jesara, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Nisam vidjela Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (kao) sabirača nikada smijući se (tj. nisam ga vidjela nikada da se sabrao, skupio od smijeha, da se svom snagom smije), (tako) čak (da) vidim od njega njegove resice (u grlu). Bio je (običaja) samo (da) se osmijehuje (tj. Samo se osmijehivaše).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mahbuba, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa. A rekao je meni Halifete: Pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Seid od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek došao ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, petkom (tj. u petak), a on predikuje u Medini, pa je rekao (taj čovjek ka Muhamedu a.s.):

"Oskudna je bila (tj. Oskudna je ovogodišnja) kiša, pa traži napajanje (tj. moli za kišu od) svoga Gospodara." Pa je pogledao (Muhamed a.s.) ka (tom) nebu, a (mi) ne vidimo (nimalo, ništa) od oblaka, pa je tražio napajanje. Pa su se dogodili (tj. nastali, pojavili izvjesni) oblaci neki (dio od) njega ka nekom (dijelu toga skupa oblaka idući). Zatim se je njima kišilo (tj. pala im je kiša), čak (da) su tekli jarkovi Medine, pa nisu prestajali do idućega petka, (i) ne išćupavaju se (tj. ne presahnjuju). (Ili: ne prestaje ona - kiša.). Zatim je ustao taj (isti) čovjek, ili (neki drugi) osim njega, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, predikuje, pa je rekao:

"Potopili smo se (tj. Potopismo se, podavismo se od vode), pa moli svoga Gospodara (da) zadrži (zaustavi) nju od nas!" Pa se nasmijao, zatim je rekao:

"Moj Bože! Okolo nas, a ne na nas (da pada kiša)!" Dvaput ili tri puta (je to izgovorio). Pa su počeli (ti) oblaci (da) se cijepaju (tj. rastavljaju, razvedravaju i odlaze) od Medine desno i lijevo. Kiši se (tj. Daje se kiša području) što je (koje je) okolo (oko) nas, a ne kiši se u nju (u Medinu) stvar (ni jedna, tj. ništa, nimalo). Pokazuje njima Allah čast (natprirodnu vrijednost) Svoga vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i udovoljenje njegove molitve (tj. i pokazuje im da je primio njegovu dovu, molbu, molitvu odmah).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, čuvajte se Allaha, i budite sa (izvjesnim) istinitima (iskrenima)." i (GLAVA onoga) što se zabranjuje od (izvjesne) laži.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Mansura, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (izvjesna, ili: svaka) istina upućuje ka (izvjesnom) dobročinstvu. I zaista (izvjesno) dobročinstvo upućuje ka raju. I zaista (izvjesni) čovjek zaista biva istinit (tako da) čak bude veleistinit. I zaista (izvjesna) laž upućuje ka (izvjesnome) grijehenju. I zaista (izvjesno) grijehenje upućuje ka Vatri. I zaista (izvjesni) čovjek zaista laže (tako da) se čak zapiše kod Allaha (kao) velelažac (veliki lažac)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Ebu Suhejla Nafi'a, sina Malika sina Ebu Amira, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Znak (izvjesnoga) licemjera (dvoličnjaka) su tri (postupka): Kada je pričao, lagao je (tj. Kada priča, laže), i kada je obećao (kada obeća), izvršio je (izvrši) protivno (tj. nije ispunio obećanje), i kada se povjerilo njemu (nešto na čuvanje), iznevjerio je (pronevjerio je - dakle: kada mu se nešto povjeri, on to iznevjeri)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džerir, pričao nam je Ebu Redža' od Semureta, sina Džundebe, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vidio sam (u snu nekakva) dva čovjeka (da) su došla njih dvojica meni, rekla su njih dvojica: "Koji (je taj što) si vidio njega (da) se cijepa (polovi) njegov ugao (kut od usta njegovih), pa (to) je velelažac (jedan što) slaže (izvjesnu) laž (koja) se nosi od njega (tj. prenese se od njega dalje tako da) čak dopre (izvjesnim) obzorima, pa se pravi s njim (s tim laganjem, tj. pa se radi po tom laganju, po toj laži) do sudnjega dana."

GLAVA

o (izvjesnom) putu dobrom (tj. o izvjesnom dobrom idenju, idenju, postupanju, vladanju).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, rekao je: Rekao sam Ebu Usametu: Je li pričao vama Aameš, rekao je (tj. je li rekao): čuo sam Šekika, rekao je: čuo sam Huzejfeta (da) govori:

Zaista najsličniji pokretom, i stranom i putem (vladanjem) sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je (bio) zaista Ibnu Umi Abd (tj. Abdullah Mes'udov) od kada izađe iz svoje kuće do (časa) da se (tj. kad se) vrati k njoj. Nećemo znati (tj. Ne znamo jedino ono, to) šta pravi u svojoj porodici kada se osamio (tj. kada se osami sa svojom porodicom - ne znamo šta i kako tada radi i postupa).

(Odgovor na pitanje u početku hadisa nije dat. Međutim smatra se da prećutkivanje odgovora znači potvrđivanje, potvrdu. To znači da je Ebu Usamete potvrdio da im je ovaj hadis pričao Aameš.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete od Muharika rekao je: čuo sam Tarika rekao je: rekao je Abdullah (Mes'udov):

Zaista najljepše (izvjesno) pričanje (razgovor) je knjiga Allaha, i najljepši (izvjesni životni) put je put Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(izvjesnoga) strpljenja na (izvjesnome) uznemiravanju i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... potpuno se daje samo (izvjesnima) strpljivima njihova nagrada bez obračuna (tj. bez mjere, neizmjerne).".

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Sufjana rekao je: pričao mi je Aameš od Seida, sina Džubejra, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Nije (ni) jedan (tj. Nije niko) - ili: Nije (ni jedna) stvar (ništa) strpljivije na uznemirenje (što) je čuo njega (tj. na uznemirivanje koje lično čuje), od Allaha (tj. Niko nije strpljiviji od Allaha koji čuje kako ga uznemiruju nevjernici i krivovjernici). Zaista oni zaista zovu (tj. pripisuju) Njemu (nekakvo) dijete, a zaista On zaista zaštićuje (čuva) njih i opskrbljuje ih."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Šekika (da) govori: rekao je Abdullah (Mes'udov sin):

Razdjeljivao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) razdiobu (raspodjelu) kao neku (od raspodjela) što raspodjeljivaše. Pa je rekao (jedan) čovjek od Pomagača:

"Tako mi Allaha zaista ona (tj. ta dioba) je zaista razdioba (takva da) se nije htjelo s njom lice (zadovoljstvo) Allaha." Rekao sam: "Što se tiče mene, zaista reći ću svakako Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (to što je ovaj čovjek rekao)." Pa sam došao njemu, a on je u (tj. među) svojim drugovima. Pa sam tajno govorio (sa) njim (tj. tajno je rekao njemu). Pa je to bilo teško Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, i promijenilo se je njegovo lice i rasrdio se je, čak (da) sam volio da ja nisam bio izvijestio njega (volio bi da ga nisam obavijestio, da mu to nisam rekao). Zatim je rekao:

"Već se je uznemirivao (uznemiravao) Musa više od toga, pa se strpio (pa je trpio)."

GLAVA

(onoga) ko se nije susretao (licem u lice sa izvjesnim) ljudima sa (izvjesnim) korenjem (ukorom, tj. ko nije korio ljude u lice im govoreći ukor).

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka, rekla je Aiša:

Napravio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar (tj. učinio je nešto), pa je dopustio njega (tj. dopustio je tu stvar, taj posao). Pa se udaljavao (tj. čuvao se) od njega (od toga, od te stvari jedan) narod. Pa je doprlo to Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je predikovao. Pa je zahvalio Allahu, zatim je rekao:

"Šta je umu (nekih) naroda (tj. nekih ljudi koji) se udaljavaju (čuvaju se) od (izvjesne) stvari (što) pravim nju (koju ja činim). Pa tako mi Allaha zaista ja sam zaista znaniji (od) njih o Allahu i žešći (od) njih Njemu strahovanjem (tj. i više se bojim Njega nego oni)."

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, čuo sam Abdullaha, (a) on (tj. to) je sin Ebu 'Utbeta, slobodnjaka Enesa (Enesovoga), od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žešći stidom (tj. bio je stidljiviji) od (izvjesne) djevice u njezinom zastoru (tj. od djevojke iza zavjese). Pa kada je vidio (tj. kada on vidi jednu) stvar (što) mrzi nju (koju mrzi), prepoznali smo njega (tj. prepoznali bi mu to, prepoznali bi to) u (na) njegovome licu.

GLAVA:

Ko je nazvao (proglasio) nevjernikom svoga brata bez (ikakvoga) tumačenja (dokaza), pa on je (onakav) kao što je rekao (za svoga brata da je).

PRIČAO NAM JE Muhamed i Ahmed, sin Seida, rekla su njih dvojica: pričao nam je Usman, sin Umera, izvijestio nas je Alija, sin Mubareka, od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Kada je rekao (tj. Kada rekne izvjesni) čovjek svome bratu: "O nevjerniče", pa već se vratio s njim (s bezvjerstvom) jedan (od) njih dvojice."

A rekao je Ikrimete, sin Ammara, od Jahja-a, od Abdullaha, sina Jezida, čuo je Ebu Selemeta, čuo je Ebu Hurejreta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Dinara, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Koji god je čovjek rekao (tj. Ko god rekne) svome bratu: "O nevjerniče!", pa se je vratio s njom (sa tom riječi, sa tom osobinom, osebinom, oznakom) jedan (od) njih dvojice."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Sabita, sina Dahhaka, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko se je zakleo (tj. Ko se zakune) sa (nekom drugom) vjerom osim Islama lažući, pa on je kao što je rekao (tj. pa on i postaje pripadnik te vjere). A ko se ubio (ko se ubije - ko izvrši samoubistvo) sa (nekom) stvari, kažnjavao se (tj. kažnjavaće se on) s njom u vatri pakla. A proklinjanje (izvjesnoga) vjernika je kao (i) njegovo ubijanje. A ko je gađao (jednoga) vjernika sa (nekim) bezvjerstvom (tj. ko rekne za vjernika da je bezvjernik), pa ono (tj. pa to) je kao njegovo ubijanje (tj. pa kao da ga je i ubio)."

GLAVA

(onoga) ko nije vidio (tj. nije smatrao, nije mislio da je opravdano i ispravno) proglašavanje bezvjernikom (onoga) ko je rekao to (tj.: "O bezvjerniče!", nekome) tumačeći (to na osnovu nečega i zasnivajući to na nečemu) ili bivajući neukim (tj. ili ne znajući da je grijeh reći muslimanu: "O bezvjerniče, nevjerniče!").

A rekao je Umer za Hatiba (pred Muhamedom a.s.): "Zaista on (je jedan) licemjer (dvoličnjak, tj. tajni bezvjernik)!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "A šta upoznaje tebe (tj. A šta ti znaš)? Možda Allah (da) se je već natkućio ka stanovnicima (tj. učesnicima) Bedra pa je rekao: "Već sam oprostio vama (sve)!"."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ubadeta, izvijestio nas je Jezid, izvijestio nas je Selim, pričao nam je Amr, sin Dinara, pričao nam je Džabir, sin Abdullaha, da Muaz, sin Džebela, bio zadovoljan Allah od njega, klanjavaše (doslovno: bio je - običaja da - klanja) sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (a) zatim dođe svome narodu, pa klanja s njima (tu istu) molitvu. Pa je čitao (jednom prilikom klanjajući on) s njima (cijelo poglavlje zvano) El-Bekare. Rekao je: Pa je olakšao (sebi jedan) čovjek (istupivši iz zajedničke molitve i prešavši na pojedinačno klanjanje), pa je klanjao (jednu) molitvu laku (tj. kratku). Pa je doprlo to Muazu, pa je rekao:

"Zaista on (tj. taj čovjek) je (jedan) licemjerac." Pa je to doprlo (tome) čovjeku, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista mi smo (jedan) narod (takav da) radimo sa svojim rukama i napajamo (tj. natapamo svoje njive i voćare, voćnjake donoseći vodu) sa (na) našim devama (kamilama). I zaista Muaz je klanjao sa nama sinoć, pa čitao (učio u molitvi cijelo poglavlje) El-Bekare, pa sam olakšao (sebi, tj. prešao sam na pojedinačno klanjanje i obavio sam laku, kratku molitvu sam). Pa je tvrdio (on na osnovu toga) da sam ja (jedan) licemjerac." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Muaze! Zar si veliki iskušavač (tj. Zar si veliki stavljatelj na kušnju, iskušnje) ti?" Tri puta (je ponovio to prijekorno pitanje Muazu Muhamed a.s.). "Čitaj (u molitvi - na namazu poglavlje) "Veššemi ve duhaha.", i (poglavlje) "Sebbihisme Rabbikel-Aala." i slično njima dvama (njima dvjema)."

PRIČAO MI JE Ishak, izvijestio nas je Ebu Mugirete, pričao nam je Evzaija, pričao nam je Zuhrija od Humejda, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko se je zakleo (tj. Ko se zakune, zaklete) od vas, pa je rekao (tj. pa rekne) u svojoj zakletvi: "Tako mi Lata i 'Uzza-a!", pa neka rekne: "Nema (nikakvoga drugoga) božanstva osim Allah (osim Allaha)!" A ko je rekao (tj. Ko rekne) svome drugu: "Dođi, (da) se kockam (s) tobom!", pa neka milodari (tj. neka podijeli milostinju)!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on dostigao (stigao) Umera, sina Hattaba, u (među nekim) konjanicima, a on se zaklinje (kune) sa svojim ocem, pa je dozivao njih (tj. doviknuo je njima) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar ne?! (To jest: Pazite! Pozor!) Zaista Allah zabranjuje vama da se kunete (zaklinjete) sa vašim (tj. sa svojim) očevima. Pa ko je bio zaklinjač (ko hoće da se zaklinje), pa neka se zaklinje (zakune) sa Allahom, a ako ne, pa neka šuti."

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (što je dozvoljeno) od (izvjesne) srdžbe i (izvjesne) žestine zbog stvari (ili: zbog zapovjedi) Allaha, moćan je i veličajan je. A rekao je Allah, uzvišen je: "..... bori se (protiv) bezvjernika i dvoličnjaka, i budi surov (grub, tj. srdit) na njih.....".

PRIČAO NAM JE Jeserete, sin Safvana, pričao nam je Ibrahim od Zuhrije, od Kasima, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Unišao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a u (mojoj) sobi je (jedan) zastor, (a) u njemu su (tj. a po njemu su nekakve životinjske) slike. Pa se obojilo (tj. promijenilo, poblijedilo je) njegovo lice, zatim je dohvatio (taj) zastor, pa je povukao (zgulio, izderao) njega. I rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Od najžešćih (od svih) ljudi kaznom (tj. Najžešće će biti kažnjen na) sudnjem danu (onaj dio ljudi) koji slikaju ove (životinjske) slike."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, sina Ebu Halida, pričao nam je Kajs, sin Ebu Hazima, od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista ja zaista odgodim se (tj. izostanem) od (prisustva zajedničke) molitve (svakoga) jutra zbog omsice (tj. zbog onoga) što odulji s nama (što nam taj predvodnik, imam odulji namaz)." Pa nisam vidio poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, nikada žešćega srdžbom (tj. nikada srditijega) u propovjedi od njega tada. Rekao je: Pa je rekao:

"O (vi izvjesni) ljudi! Zaista od vas su (neki takvi da su oni jedni) tjerači (oni koji tjeraju) u bijeg (tj. razgone iz zajedničke molitve i iz zajedničkoga rada dobrih poslova)! Pa koji (od) vas što je klanjao (tj. Pa koji god od vas klanja) sa (izvjesnim) ljudima (kao njihov imam - predvodnik u molitvi), pa neka olakša (skrativši na najmanju dozvoljenu mjeru tu molitvu), pa (jer) zaista u (tj. među) njima je (izvjesni) bolesni, i stari i nužni (koga muči neka nužda)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dok (u jednoj prilici) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, klanja, vidio (tj. ugledao) je u Strani Bogomolje (jednu) hrakotinu (pljuvačku), pa je očešao (tj. otrao, odstranio, uklonio) nju sa svojom rukom, pa se naljutio, zatim je rekao:

"Zaista jedan (od) vas kada je bio u (svojoj) molitvi, pa zaista Allah je pred (tj. prema) njegovom licu (tj. neka se ponaša kao da je Allah pred njegovim licem, prema njegovom licu), pa neka (i neka) se ne ispljuvava (neka ne hrače) nipošto pred svoje lice (prema svome licu) u (svojoj) molitvi."

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ismail, sin Džafera, izvijestio nas je Rebi'ate, sin Ebu Abdurahmana, od Jezida, slobodnjaka Munbeisa (Munbeisovoga), od Zejda, sina Halida, Džuheniye da je (jedan) čovjek pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o pobranjoj (ubranjoj, podignutoj i uzetoj, tj. nađenoj) stvari (na tlu što ju je neko izgubio), pa je rekao:

"Daj poznavati (prepoznavati) nju (ogłosi za nju jednu) godinu. Zatim upoznaj (tj. zapamti) njezinu svezicu (uzicu) i njezinu posudu (vreću), zatim traži opskrbu s njom (tj. uživaj tu stvar, uzmi je sebi). Pa ako je došao (tj. ako dođe) njezin gospodar (vlasnik), pa izvrši (tj. vrati, podaj, daj, naknadi) je k njemu." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Pa (A) zalutala (životinja od izvjesnih) brava (ovaca)?" Rekao je: "Uzmi je, pa (tj. jer) ona je samo tebi (samo za tebe), ili tvome bratu (ili za tvoga brata) ili (izvjesnome) vuku (ili za izvjesnoga vuka - tj. ona je samo tvoja, ili tvoga brata ili vukova, vučija, za vuka)." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Pa (A) zalutala (životinja od) deva?" Rekao je: Pa se rasrdio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se mnogo zacrvenile njegove dvije jagodice (na licu), ili se je zacrvenilo mnogo njegovo lice, zatim je rekao:

"Šta je za tebe i za nju (Šta je tebi za njom)? Sa njom je njezina obuća (tj. kopita, papak) i njezina mješina (za vodu, tj. rezervoar za vodu u njezinom stomaku) dok susretne nju njezin gospodar (tj. vlasnik - dok je ne nađe njen vlasnik)."

A rekao je Mekija: Pričao nam je Abdullah, sin Seida. - H - Pričao mi je Muhamed, sin Zijada, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, pričao nam je Abdullah, sin Seida, rekao je: pričao mi je Salim Ebu Nadr, slobodnjak Umera, sina Ubejdulaha, od Busra, sina Seida, od Zejda, sina Sabita, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Ogradio je sebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) sobicu oblijepivši (nju) liščem (od palme), ili hasurom (rogozinom). (Riječ "ihtedžere" doslovno znači: uzeti sebi sobu. Pošto je u daljem tekstu spomenuta i riječ "hudžejreten: sobicu", to se je izraz "ihtedžere" preveo sa: ograditi.)

Pa je izašao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah, i spasio, (da) klanja k njoj (u njoj). Pa su slijedili k njemu (neki) ljudi i došli su (da) klanjaju sa njegovim klanjanjem. Zatim su došli (jednu) noć, pa su prispjeli, a osporio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa nije izašao k njima. Pa su podigli svoje glasove i pijeskom su zasipali (njegova) vrata. Pa je izašao k njima rasrđen. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije prestalo sa vama vaše pravljenje, čak (da) sam mislio da će se ono propisati vama. Pa na vas je (tj. vama je bolje da se bavite) sa (ovom dobrovoljnom) molitvom u vašim (u svojim) kućama, pa (tj. jer) zaista najbolja molitva (svakoga) čovjeka je u njegovoj kući, osim (tj. izuzev svake) propisane (tj. obavezne-fard) molitve."

GLAVA

(izvjesnoga) opreza (tj. čuvanja sebe) od (izvjesne) srdžbe zbog govora Allaha, uzvišen je: "I koji se odstranjuju velikih (grijeha od) griješenja i (izvjesnih) bestidnosti (nevaljaština, pretjeranosti), i kada god su se rasrdili, oni opraštaju." i "Koji troše (u dobrotvorne svrhe) u (izvjesnoj prilici) radosnoj i (izvjesnoj prilici) štetnoj (tj. teškoj), i (izvjesnim) suzbijačima (svoje) srditosti (gnjeva) i (izvjesnim) opraštačima (koji opraštaju izvjesnim, ili svima) ljudima, a Allah voli (izvjesne) dobročinitelje."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejbe, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nije (izvjesni) žestoki (tj. Nije jak i snažan onaj ko) je (proglašen) za (izvjesnoga) velikoga hrvača. Žestoki (tj. Snažni) je samo (onaj) koji vlada svojom osobom (sobom) kod (svoje) srdžbe."

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Džerir od Aameša, od Adija, sina Sabita, pričao nam je Sulejman, sin Sureda, rekao je:

Psovala (Grdila) su se dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a mi smo kod njega sjedači (a mi sjedimo kod njega), i jedan (od) njih dvojice psuje (grdi) svoga druga rasrđen, (i) već se mnogo zacrvenilo njegovo lice. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista ja zaista znam (jednu takvu) riječ, da je rekao (kad bi rekao, tj. da on rekne) nju, zaista bi otišlo od njega (ono ljutito stanje) što nalazi (tj. što ga osjeća). Da je rekao: "Utječem se u Allaha od (izvjesnoga) sotone prokletoga!" (otišla bi, dakle, od njega ljutitost-srdžba)." Pa su rekli (tome) čovjeku: "Zar nećeš čuti (tj. Zar ne čuješ) šta govori Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (u vezi tvoje srdžbe)?" Rekao je: "Zaista ja nisam lud (tj. poludio)."

PRIČAO MI JE Jahja, sin Jusufa, izvijestio nas je Ebu Bekr, on je sin Ajjaša, od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Oporuči mi (nešto, tj. jedan savjet)!" Rekao je: "Ne srđi se!" Pa je ponavljao više puta (da mu oporuči, preporučiti još nešto). Rekao je (na sva njegova ponavljanja): "Ne srđi se!"

GLAVA

(izvjesnoga) stida (stidljivosti).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta, od Ebu Sevvara Adevije rekao je: čuo sam 'Imrana, sina Husajna, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Stid neće doći osim sa dobrom (tj. Stid neće donijeti ništa drugo osim neko dobro)."

Pa je rekao Bušejr, sin Ka'ba: Napisano (Zapisano) je u (izvjesnoj) mudrosti: "Zaista od (izvjesnoga) stida je (jedno) dostojanstvo (ili blagost, ili čvrstina). I zaista od (izvjesnoga) stida je spokojsstvo (mir, smirenost)." Pa je rekao njemu 'Imran:

"Pričam ti od poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, a (ti) pričaš meni od (tj. iz) tvoje (svoje) stranice (lista, knjige)."

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Selemeta, pričao nam je Ibnu Šihab od Salima, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Prošao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pokraj (jednoga) čovjeka, a on (tj. a taj čovjek) kori (ukorava) svoga brata u stidu (za stid, tj. zbog njegovoga stida i) govori (tj. govoreći mu):

"Zaista ti zaista se stidiš (mnogo)." Čak kao da on govori (tj. Čak kao da hoće da mu kaže): Već je ošteti u tebe (tebe, tj. ošteti je tebe tvoj stid). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pusti ga, pa (tj. jer) zaista stid je od vjerovanja (doslovno: izvjesni stid je od izvjesnoga vjerovanja, tj. njegov stid je od njegovoga vjerovanja - neki vele da ovo znači: stid je od savršenoga, potpunoga vjerovanja)."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Katadeta, od slobodnjaka Enesovoga - rekao je Ebu Abdullah: njegovo ime je Abdullah, sin Ebu 'Utbeta - (rekao je): čuo sam Ebu Seida (Hudriju da) govori:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, žešći stidom (tj. stidljiviji) od (izvjesne) djevice u njezinom zastoru (tj. koja se nalazi iza zavjese u kući).

GLAVA:

Kada se nisi stidio (tj. Kada se ne stidiš), pa pravi (napravi, radi) šta si htio (šta hoćeš).

PRIČAO NAM JE Ahmed, sin Junusa, pričao nam je Zuhejr, pričao nam je Mansur od Rib'ije, sina Hiraša, pričao nam je Ebu Mes'ud, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista od (onoga) što su stigli (izvjesni, ili: svi) ljudi od govora (Božijega) vjerovijesništva najprvoga (prvoga) - je (izreka, riječ, rečenica): "Kada se nisi stidio, pa pravi šta si htio."

GLAVA

(onoga) što se neće stidjeti (tj. što se ne stidi, što se ne treba stidjeti) od (izvjesne) istine zbog (izvjesnoga svoga) razumjevanja u (svojoj) vjeri (tj. da bi razumio i shvatio neko pitanje i propis u Islamu).

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta, od Umu Seleme, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došla je Umu Sulejm (tj. Umu Sulejma) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah se neće stidjeti (tj. Allah se ne stidi) od (izvjesne) istine. Pa da li je na (izvjesnu) ženu (obavezno) kupanje kada se je prenila (tj. kada je u snu izvršila poluciju, tj. kada je sanjala spolni odnos, snošaj)?" Pa je rekao: "Da, kada je vidjela (izvjesnu) vodu (tj. tečnost da joj je iscurila iz spolnoga organa)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Muharib, sin Disara, rekao je: čuo sam Ibnu Umera (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer (izvjesnoga) vjernika je kao primjer (jednoga) stabla zelenoga, (i) neće pasti (tj. ne pada, ne opada) njegovo lišće, a niti prosipa (ili: a niti se češe jedno o drugo njegovo lišće pa da opada)." Pa je rekao (prisutni) narod (ljudi): "Ono je stablo tako (tj. To je stablo to), ono je stablo tako (to je stablo to i to). Pa sam htio da reknem: "Ono (To) je (ta) palma." A ja sam (tada bio jedan) mlad dječak, pa sam se stidio (da to reknem). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Ono (To) je (ta) palma." A od Šubeta: Pričao nam je Hubejb, sin Abdurahmana, od Hafsa, sina Asima, od Ibnu Umera slično njemu, i povećao je (i još je i ovo rekao): Pa sam pričao za njega (tj. za ovo) Umeru, pa je rekao: "Da si rekao nju (tu riječ da je to palma), zaista bi bilo draže k meni od toliko i toliko (od toga i toga)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Merhum: čuo sam Sabita da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Došla je (jedna) žena ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (i) nudi (tj. nudeći ona) njemu svoju osobu (sebe), pa je rekla: "Da li je tebi (ikakva) potreba u meni (za mnom - dakle: Da li sam ti potrebna)?" Pa je rekla njegova (Enesova) kći: "Šta je umanjilo njezin stid (tj. Kako li je malo stidljiva ona)!" Pa je rekao (Enes svojoj kćeri): "Ona je bolja od tebe. Ponudila je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju osobu (sebe, a ne nekome drugome, jer je željela tu čast da bude žena Allahovoga poslanika, pomilovao ga Allah i spasio)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Olakšavajte, a ne otežavajte!" I voljaše (tj. bio je običaja da voli izvjesno) olakšavanje i (izvjesnu) lakoću (olakšicu) na (tj. za izvjesne) ljude.

PRIČAO MI JE Ishak, pričao nam je Nadr, izvijestio nas je Šubete od Seida, sina Ebu Burdeta, od njegovoga oca, od njegovoga djeda rekao je:

Pošto je poslao (tj. odašiljao, odaslao) njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Muaza, sina Džebela, rekao je njima dvojici:

"Olakšavajte vas dvojica, a ne otežavajte, i obeseljavajte vas dvojica, a ne natjeravajte u bijeg (tj. ne razgonite vas dvojica), i pokoravajte se vas dvojica međusobno (tj. slažite se međusobno vas dva u svojim poslovima, zapovjedima)." Rekao je Ebu Musa: "O poslaniče Allaha! Zaista mi smo u (jednoj) zemlji (tj. mi idemo u jednu zemlju takvu što) se pravi u njoj (u kojoj se pravi jedno) piće od (izvjesnoga) meda, (a) govori se njemu (ime tom piću je) "el-

bit'u", i piće od (izvjesnoga) ječma, govori se njemu (a ime tom piću je) "el-mizru". Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Svaki opijač je zabranjena stvar (tj. Svako piće koje opija - je zabranjeno upotrebljavati muslimanu)."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Ebu Tejjaha rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Olakšavajte, a ne otežavajte, i smirujte, a ne natjeravajte u bijeg (tj. ne razgonite)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), da je ona rekla:

Nije se dalo birati (bolje) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između dvije stvari nikada (pa da je on postupio drukčije) osim (tako da) je uzeo (izabrao, odabrao) lakšu (od) njih dvije dok (god) nije bio (ako to nije bio neki) grijeh (ta lakša stvar). Pa ako (to) je bilo (ako je bio to) grijeh, bio je (Muhamed a.s.) najdalji (od svih) ljudi od njega (tj. od te stvari koja je grijeh). I nije se osvećivao (svetio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zbog svoje osobe (ličnosti ni) u (jednoj) stvari (ili: ni zbog ijedne stvari, ni zbog čega) nikada, osim da se naruši (oskvrne) zabrana Allaha (ili: poštovanje i svetost Allaha), pa (da) se osveti za nju radi (u ime) Allaha.

PRIČAO NAM JE Ebu Numan, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ezreka, sina Kajsa, rekao je:

Bili smo na obali (jedne) rijeke u Ehvazu, (a) već je otišla (presušila) od nje (njevina) voda. Pa je došao Ebu Berzete Eslemija na (jednom) konju, pa je klanjao (tj. počeo je da klanja), a pustio je svoga konja. Pa je otišao (počeo je da bježi njegov) konj. Pa je ostavio svoju molitvu (prekinuo je namaz), i slijedio (je) nju (tu životinju, kobilu) dok je stigao nju (dok je nije stigao), pa je uzeo nju. Zatim je došao, pa je izvršio svoju molitvu. A u (tj. među) nama je (bio jedan) čovjek, za njega (tj. a u njega) je (uvijek bilo nekakvo) gledanje (posebno mišljenje), pa je počeo (taj čovjek da) govori:

"Gledajte ka ovome starcu (tj. Pogledajte ovoga starca)! Ostavio je svoju molitvu (svoj namaz) zbog (jednoga) konja." Pa se okrenuo (prema njemu Ebu Berzete) pa je rekao:

"Nije se grubo obratio meni (tj. Nije izgrdio mene ni) jedan (čovjek) otkako sam se rastao (sa) poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." I rekao je (dalje Ebu Berzete): "Zaista moj stan je spušten (tj. udaljen, daleko), pa da sam klanjao (bez prekida prvobitnu molitvu) i (da) sam pustio (konja da pobjegne), nisam došao (tj. ne bih ja došao) svojoj porodici do (te) noći." I spomenuo je da se on družio (sa) Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, pa (da) je vidio od njegovoga olakšavanja (njegove olakšice, tj. od njegovoga postupanja onako kako je lakše).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A rekao je Lejs: Pričao mi je Junus od Ibnu Šihaba, izvijestio me je Ubejdulah, sin Abdullaha sina Utbeta, da je Ebu Hurejreta izvijestio njega da se je (jedan) Beduin mokrio (pišao) u Bogomolji, pa su se uzdigli k njemu (prisutni) ljudi zato (da) se dogode s njim (u sukobu i tučnjavi, tj. da ga tuku, mlate, izudaraju, uznemire). Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pustite ga, i prolijte na njegovu mokraću (mokraču) punu kovu od vode (punu kovu, posudu vode), ili nepunu kovu od vode, pa (tj. jer) poslali ste se samo (kao) olakšivači, a niste se poslali (kao) otežavači."

GLAVA

(izvjesne) rasprostranjenosti ka (izvjesnim) ljudima (tj. GLAVA dobroga raspoloženja prema ljudima).

A rekao je Ibnu Mes'ud: Miješaj se (sa izvjesnim, ili: sa svima) ljudima, a tvoju (svoju) vjeru ne rani nipošto (tj. ali u tom miješanju ne čini ništa što bi bio grijeh po vjerskim propisima).

I (GLAVA izvjesnoga) zabavljanja (šale, šaljivosti) sa (svojom) porodicom.

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Ebu Tejjah, rekao je: čuo sam Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Zaista je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običaj da) se zaista miješa (sa) nama, čak (da) govori (jednome) bratu mome malenome:

"O Ebu Umejre! Šta je činio (tj. Šta čini tvoj crvenokljuni) slavujčić?"

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Igrah se (Igrala sam se, tj. Bila sam običaja da se igram) sa (izvjesnim) kćerama kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Igrah se ja igre zvane "igra kćera" - a to će reći: igra lutaka-lutki, igra beba. Ona se je te igre igrala kod Muhameda a.s., kako i sama to kaže, a to je i normalno, jer je ona i stupila u brak sa Muhamedom a.s. vrlo mlada.)

I bile su za mene (tj. u mene neke, kod mene) drugarice (koje) se igraju sa mnom. Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je unišao (tj. kada bi unišao, bio bi vidio, vidio bi kako one) uniđu (izgube se za zavjesu) od njega (zbog njega). Pa dadne (Pa da) ići njima (tj. pošalje on njih, jednu po jednu) k meni, pa se igraju (pa bi se igrale) sa mnom.

GLAVA

(izvjesnoga) odobrovljavanja (iskazivanja ljubaznosti) sa (tj. prema izvjesnim) ljudima.

A spominje se od Ebu Derda-a: Zaista mi zaista kezimo zube (smijući se) u lica (nekih) naroda, a zaista naša srca zaista proklinju njih.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Ibnul-Munkedira, pričao je njemu od Urveta, sina Zubejra, da je Aiša izvijestila njega da je ono tražio dozvolu (da uniđe jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Dozvolite mu, pa loš (a loš) je sin (izvjesne) skupine (ili: porodice)!" Ili: (Loš je brat (izvjesne) skupine!" Pa pošto je unišao, ublažio je njemu (svoj) govor (tj. govorio je s njim blago, mekim riječima). Pa sam rekla: "O poslanice Allaha! Rekao si šta (ono što) si rekao, (a) zatim si ublažio (postupio si blago prema) njemu u (svome) govoru." Pa je rekao:

"O Aišo! Zaista najgori (od sviju) ljudi stepenom (po stepenu, stupnju) kod Allaha je (onaj) ko (koji je takav da) su ostavili njega, ili (da) su pustili njega (da su ga napustili izvjesni, ili: svi) ljudi čuvanjem (tj. zbog čuvanja sebe od) njegove bestidnosti (pretjeranosti, prekomjernosti, nemorala)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, izvijestio nas je Ibnu Ulejjete, izvijestio nas je Ejjub od Abdullaha, sina Ebu Mulejketa, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (imao jednom takav slučaj da) su se poklonile njemu (nekakve) kabanice (kaftani, ogrtači) od svilenoga platna, podugmate sa (izvjesnim) zlatom (tj. kabanice - te odjeće koje su imale dugmeta, puceta od zlata). Pa je razdijelio njih (kabanice) u (među neke) ljude od svojih drugova (nekim svojim drugovima), a odstranio je od njih (od tih kabanica komad) jedan za Mahremeta (Mahremetu). Pa pošto je došao, rekao je:

"Sakrio sam ovaj (komad) tebi." Rekao je Ejjub sa svojom odjećom (pokazujući kako je, otprilike, Muhamed a.s. to učinio): Zaista on pokazuje njega (taj komad) njemu (Mahremetu). A bila je u njegovoj (Mahremetovoj) ćudi (jedna, teška) stvar (tj. A Mahremete nije bio najljepše ćudi, naravi).

A predao je njega (ovaj hadis) Hammad, sin Zejda, od Ejjuba. A rekao je Hatim, sin Verdana: Pričao nam je Ejjub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera: Došle su Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (neke) kabanice.

GLAVA:

"Neće se pecnuti (ujesti izvjesni, tj. oprezni) vjernik iz (jedne zmijske) rupe dvaput."

A rekao je Muavijete: Nema mudroga (ni jednoga čovjeka drukčije) osim posjednika (jednoga, nekakvoga) iskustva (tj. Mudar je samo onaj ko je iskusan).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od 'Ukajla, od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Neće se pecnuti (ujesti, ugristi izvjesni) vjernik iz (nekakve, nikakve, ikakve) rupe jedne dvaput."

(Ili: "Neka se ne pecne nijedan vjernik iz jedne rupe dvaput." A to znači: Neka vjernik ne dozvoli da ga neprijatelj dvaput prevari i iznenadi.)

GLAVA

prava (izvjesnoga, ili: svakoga) gosta.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Mansura, pričao nam je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Husejn od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Abdullaha, sina Amra rekao je: Unišao mi je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zar se nisam obavijestio (tj. Obavješten sam) da ti stojiš (u molitvi-namaz, tj. da klanjaš cijelu) noć i postiš (svaki) dan?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Pa ne čini (to). Stoj (tj. Klanjaj), i zaspaj, i posti, i mrsi, pa (tj. jer) zaista za tvoje tijelo je na tebi (jedno, neko) pravo (tj. tvoje tijelo ima pri tebi, kod tebe neko pravo - a to znači: ti imaš dužnost prema svome tijelu koju treba da izvršiš). I zaista za tvoja dva oka je na tebi (jedno) pravo (I tvoje oči imaju kod tebe jedno pravo). I zaista za tvoje posjetioce je na tebi (jedno) pravo (i oni imaju kod tebe jedno pravo). I zaista za tvoju ženu je na tebi (jedno) pravo (I tvoja žena ima jedno pravo kod tebe). I zaista ti možda (da budeš takav) da bude dugačak s tobom život (tj. možda ćeš dugo živjeti). I zaista od tvoje dostatnosti (tj. I zaista dosta ti) je da postiš od svakoga mjeseca tri dana. Pa zasita za svako dobro (lijepo) djelo je (nagrada tolika koliko) deset njegovih sličnosti (tj. svako dobro djelo biće nagrađeno deset puta više, deseterostruko), pa to (ti) je (cijelo) vrijeme, svo ono."

Rekao je: Pa sam pojačao (sam na sebe), pa se pojačalo ne mene. Rekao sam: "Pa zaista ja mogu osim toga (ja mogu više od toga)." Rekao je: "Pa posti od svake sedmice tri dana." Rekao je: Pa sam pojačao, pa se je pojačalo na mene. Rekao sam: "Zaista ja mogu osim toga (ja mogu još više izdržati u tom postu i sl.)." Rekao je: "Pa (onda) posti post vjerovijesnika Allahovoga Davuda." Rekao sam: "A šta je (A kakav je) post vjerovijesnika Allahovoga Davuda?" Rekao je: "Polovina (toga, svega, cijeloga) vremena."

GLAVA

počašćenja (svoga) gosta i njegove (tj. domaćinove) posluge (posluživanja) njemu sa svojom osobom (tj. sobom lično) i (GLAVA) Njegovoga govora: "..... gostiju Ibrahima počašćenih."

Rekao je Ebu Abdullah: On je "zevr", i oni su "zevr" i "dajf".

(To jest: Izraz "zevr", i "dajfun" tako isto, upotrebljava se i za oznaku jednoga gosta i posjetioca, a i za množinu gosta i posjetilaca. A takvih izraza ima još u arapskome jeziku, pa će ih i navesti odmah dalje u tekstu ubrzo.)

A njegovo značenje (tj. značenje izraza "hula'i dajfun" i "hula'i zevrun"): "adfafuhu": njegovi gosti, i "zuvvaruhu": njegovi posjetioci, jer zaista ona (ta riječ "zevr", a isto tako i "dajfun") je infinitiv (koji ima značenje pridjeva, atributa, tj. infinitiv koji se u arapskom jeziku upotrebljava u značenju pridjeva, atributa), kao (što su i sljedeći izrazi): "kavmun ridan ve adlan": narod (tj. ljudi) zadovoljan (zadovoljni) i pravedan (pravedni). A govori se: "maun gavrun": duboka voda, i "bi'run gavrun": bunar dubok, i "ma'ani gavrun": dvije vode duboke, i "mijahun gavrun": vode duboke. I govori se: "El-gavru" je (što i) "el-gairu": dubok (tako da) neće postići (tj. da ne postižu, ne dohvataju) njega (toga bunara površinu vode njegove) kove (kojima se dohvata i grabi voda iz njega). Svaka stvar (što) si unišao (duboko) u nju, pa ono je (tj. pa to je) "megaretun" (pećina, špilja).

"..... tezaveru.....", je (što i) "temilu": naginje se (nakrivljuje se), od "ezzeveru" (tj. "..... tezaveru....." je od izraza "ezzeveru"): nagnutost (kosi položaj, u kosome položaju). A "el-ezveru" je (što i) "el-emjelu": najnagnutiji (, najnaklonjeniji nekome ili nečemu).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Seida, sina Ebu Seida, Makburije, od Ebu Šurejha Ka'bije da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko je bio (takav da) vjeruje (tj. Ko vjerovaše) u Allaha i sudnji dan (doslovno: zadnji dan), pa neka počasti svoga gosta. Njegova nagrada (dar, a s tim se misli na posebno ugošćenje i bolju hranu koju gostu treba po mogućnosti pripremiti) je dan i noć. A (izvjesno, obavezno) gostoprimitstvo je tri dana. Pa što je poslije toga (što je poslije tri dana), pa ono (pa to) je milostinja. A neće se dozvoliti (tj. A nije dozvoljeno) njemu (gostu) da boravi kod njega (kod domaćina toliko dugo) čak (da) napravi (tako da napravi) poteškoću njemu (ili: da natjera njega u grijeh - tog domaćina)."

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik slično njemu i povećao je (još):

"Ko je bio (takav da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka govori (nešto što je) dobro, ili neka šuti."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan od Ebu Hasina, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je bio (da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka ne uznemiruje svoga susjeda. I ko je bio (da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta. I ko je bio (da) vjeruje (Ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka govori dobro, ili neka šuti."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Jezida, sina Ebu Habiba, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, bio zadovoljan Allah od njega, da je rekao: Rekli smo:

"O poslaniče Allaha! Zaista ti pošalješ nas (ti nas šalješ), pa odsjednemo u (tj. kod ljudi nekoga) naroda, pa neće ugostiti (tj. ne ugoste, ne ugošćavaju) nas. Pa šta misliš o njemu (tj. o tome takvom slučaju)?" Pa je rekao nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ako ste odsjeli (tj. Ako odsjednete) u (kod nekoga) naroda, pa su zapovjedili (pa zapovjede) za vas sa (onim da se počastite) što treba za (svakoga) gosta, pa primite (to). Pa (A) ako nisu učinili (to domaćini sami sobom), pa uzmite od njih pravo (svakoga) gosta koje treba njima (da ga oni sami sobom pruže i izvrše domaćini - uzmite to pravo vi sami sobom, dakle, eksproprijaciju svoga prava izvršite ako vam ga dobrovoljno ne dadnu sami)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Hišam, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je bio (da) vjeruje (Ko je vjerovao, ko hoće da vjeruje, ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka počasti svoga gosta. I ko je bio (da) vjeruje (ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka spoji svoju rodbinu (tj. neka održava veze i dobre odnose sa svojom rodbinom, neka pomaže svoju rodbinu). I ko je bio (da) vjeruje (ko hoće da vjeruje, ko vjeruje) u Allaha i sudnji dan, pa neka govori dobro, ili neka šuti."

GLAVA

pravljenja (izvjesne) hrane i (izvjesnoga) opterećivanja (sebe, tj. truda) zbog (izvjesnoga) gosta.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Džafer, sin Avna, pričao nam je Ebu 'Umejs od Avna, sina Ebu Džuhajfeta, od njegovoga oca rekao je:

Pobratio je (tj. Izvršio je bratimljenje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između Selmana i Ebu Derda-a. Pa je posjetio Selman Ebu Derda-a, pa je vidio (njegovu ženu) Umu Derda-u (Umu Derdu) bezvrijedno obučenu (tj. obučenu, odjevenu u radno, svakodnevno, istrošeno odjelo - odjeću), pa je rekao njoj:

"Šta je tvoje stanje (tvoja stvar, tj. Šta ti je, što si tako odjevena)?" Rekla je: "Tvoj brat Ebu Derda' (takav je da) nije njemu (nikakva) potreba u (toj) ovozemnosti." Pa je došao Ebu Derda'a, pa je napravio njemu (sam sobom jednu) hranu pa je rekao: "Jedi (ti sam), pa (tj. jer) zaista ja sam postač (dobrovoljnoga posta)." Rekao je: "Nisam ja jedač do (da i ti) jedeš (Neću ni ja jesti dok ti ne budeš sa mnom jeo)." Pa je jeo. Pa pošto je bila (ta) noć, otišao (tj. počeo) je Ebu Derda' (da u molitvi) stoji (tj. da klanja dobrovoljna klanjanja). Pa je rekao: "Spavaj." Pa je spavao (zaspao). Zatim je otišao (da) stoji (tj. počeo je da klanja). Pa je rekao: "Spavaj." Pa pošto je bio kraj (zadnji dio te) noći, rekao je Selman: "Ustani sada." Rekao je: Pa su klanjala njih dvojica. Pa je rekao njemu Selman:

"Zaista za tvoga Gospodara je na tebi (jedno) pravo (tj. Zaista ti imaš prema svome Gospodaru, svome Stvoritelju jednu dužnost), i za tvoju osobu (sebe, svoje tijelo) je na tebi (jedno) pravo, i za tvoju porodicu (ili: za tvoju ženu) je na tebi (jedno) pravo, pa podaj (daj) svakome vlasniku (nekoga) prava njegovo pravo (dakle: prema svakome trebaš ispunjavati obaveze i dužnosti koje im pripadaju)." Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenuo to njemu. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Istinit je bio (tj. Istinu je rekao) Selman."

Ebu Džuhajfete Vehb Suvaija govori se njemu (tj. rekne se njemu još i) Vehbul-Hajri.

GLAVA

(onoga) što se mrzi (tj. što se smatra ružno) od (izvjesne) srdžbe i nestrpljenja kod (tj. u prisustvu izvjesnoga) gosta.

PRIČAO NAM JE Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Seid Džurejrija od Ebu Usmana, od Abdurahmana, sina Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Ebu Bekr ugostio sebi (tj. primio sebi kao goste jednu malu) grupu, pa je rekao Abdurahmanu:

"Uzmi (tj. Prihvati) svoje goste!, pa (tj. jer) zaista ja sam odlazač (ja odlazim, idem) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa završi njihovo gošćenje prije (nego) da dođem (ja natrag kući)." Pa je otišao Abdurahman, pa je donio njima (ono) što je (bilo) kod njega, pa je rekao:

"Kušajte (tj. Jedite)." Pa su rekli: "Gdje je gospodar (vlasnik, glavni domaćin) našega stana (u kojem smo odsjeli)?" Rekao je: "Kušajte." Rekli su: "Nismo mi jedači do (da) dođe (Nećemo jesti dok ne dođe) gospodar našega stana." Rekao je: "Primite od nas vaše gošćenje, pa (jer) zaista ono ako je došao (tj. ako on dođe), a niste kušali (a niste jeli), zaista susrešćemo svakako od njega (prigovor, ukor i slično)." Pa nisu htjeli (jesti). Pa sam znao da će on (da) nađe (tj. da se naljuti) na mene. Pa pošto je došao, odstranio (tj. uklonio) sam se od njega. Pa je rekao: "Šta ste napravili?" Pa su izvijestili njega (o tome). Pa je rekao:

"O Abdur-Rahmane!" Pa sam šutio. Zatim je rekao: "O Abdur-Rahmane!" Pa sam šutio. Pa je rekao: "O zlikovče (ili: O nezalico)! Zakleo sam se na tebe (tj. Zaklinjem te) ako si bio (da) čuješ moj glas (tj. ako si negdje blizu da čuješ moj glas, drukčije ne postupi) osim (tako da) si došao (odmah)." Pa sam izašao, pa sam rekao: "Pitaj svoje goste." Pa su rekli: "Istinit je bio (Istinu govori). Donio je nama njega (jelo)." Rekao je: "Pa samo ste iščekivali (čekali) mene. Tako mi Allaha neću okusiti njega noćas." Pa su rekli (takođe i ti) drugi: "Tako nam Allaha nećemo okusiti njega (jela) do (da) okusiš (ti) njega (dok i ti ne budeš s nama jeo)." Rekao je: "Nisam vidio (nešto slično) u (izvjesnom) zlu kao noćas. Teško vama! Šta ste vi? Zašto nećete primiti od nas vaše (svoje) gošćenje? Daj tvoje (svoje) jelo (tj. svoju hranu)!" Pa je došao njemu (jelu), pa je stavio svoju ruku, pa je rekao:

"Sa imenom (U ime) Allaha! Prva (riječ, tj. Ono što sam bio najprije rekao da neću noćas okusiti hrane) je zbog (izvjesnoga) sotone (koji me je naveo da se ljutim i da budem nestrpljiv u prisustvu svojih gostiju)." Pa je jeo, i jeli su (onda i ti gosti).

GLAVA

govora (izvjesnoga) gosta svome drugu (tj. svome domaćinu): "Tako mi Allaha neću jesti do (da i ti) jedeš."

O njemu (tj. O tome) je hadis Ebu Džuhafeta od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musenna-a, pričao nam je Ibnu Ebu Adij od Sulejmana, od Ebu Usmana rekao je: rekao je Abdurahman, sin Ebu Bekra, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Doveo je Ebu Bekr (jednoga) svoga gosta, ili (neke) svoje goste. Pa je omrknuo kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto je došao, rekla je njemu moja majka:

"Zadržao si se od svoga gosta, ili svojih gostiju, noćas." Rekao je: "A zar nisi dala večeru njima?" Pa je rekla: "Nudili smo njemu, ili njima, pa nisu htjeli, ili: pa nije htio." Pa se rasrdio Ebu Bekr, pa je psovao (grdio), i proklinjao je (da im se poodsijecaju nosevi) i zakleo se da neće okusiti njega (jela). Pa sam se ja sakrio. Pa je rekao: "O zlikovče (ili: O nezalico)!" Pa se zaklela (ta njegovu) žena (da) neće okusiti njega do (da on) okuša njega. Pa se je zakleo (taj) gost, ili (ti) gosti, da neće okusiti njega (tog jela), ili (da oni) neće okusiti njega do (da) okuša njega (Ebu Bekr). Pa je rekao Ebu Bekr:

"Kao da je ova (zakletva, ili prepirka, nestrpljivost) od (izvjesnoga) sotone (đavola)." Pa je pozvao za (tu) hranu (jelo), pa je jeo (on) i jeli su (i oni). Pa su činili (tako da) neće podignuti (ni jedan) zalogaj (pa da se dogodi drukčije) osim (tako da) se povećavalo (to jelo) od najnižega (dijela) nje (posude) više od njega (od uzetoga zalogaja). Pa je rekao:

"O sestro Firasovića! Šta je ovo?" Pa je rekla: "Tako mi studenosti (tj. Tako mi veselosti) moga oka zaista ona je sada zaista veća (nego) prije (što smo počeli nju - iz nje) da jedemo." Pa su jeli. I poslao je nju (tj. tu posudu sa tom hranom) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je spomenuo da je on jeo od nje.

GLAVA

počašćenja (izvjesnoga, ili: svakoga) staroga (tj. starijega). I počinje (tj. I počeće) najstariji sa (izvjesnim) govorom i (izvjesnim) pitanjem.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad, on je sin Zejda, od Jahja-a, sina Seida, od Bušejra, sina Jesara, slobodnjaka Pomagača, od Rafi'a, sina Hadidža, i Sehla, sina Ebu Hasmeta, da su njih dvojica pričala njemu da su Abdullah, sin Sehla, i Muhajjisate, sin Mes'uda došli Hajberu (u Hajber), pa su se rastavila njih dvojica u (hajberskim) palmama (tj. odvojili su se jedan od drugoga).

Pa se ubio (ubijen je) Abdullah, sin Sehla. Pa su došli Abdurahman, sin Sehla, i Huvejjisate i Muhajjisate, dva sina Mes'udova, ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su govorili o stvari (o slučaju) svoga druga. Pa je počeo Abdurahman, a bio je najmlađi (od toga) naroda. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Veličaj najvećega (najstarijega)." Rekao je Jahja (da to znači): Neka slijedi (tome) govoru (tj. Neka počne najprije taj govor između vas onaj ko je) najstariji. Pa su govorili o stvari njihovoga (tj. svoga) druga. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da li tražite pravo (za) vašega ubijenoga, (ili je rekao): (za) vašega druga, sa zakletvama pedeset (ljudi) od vas?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Stvar je (to koju) nismo vidjeli nju." Rekao je: "Pa (hoćete li da) se proglase nevinima vama Židovi (Hajbera) u zakletvama pedeset (ljudi) od njih?" Rekli su: "O poslaniče Allaha! Narod bezvjernici (su oni)." Pa je dao otkup (za krv ubijenoga, dao je krvarinu) njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od svoje strane. Rekao je Sehl: Pa sam stigao (tj. zapamtio jednu) devu od tih deva (što su date u ime krvarine). Pa sam unišao (u jedan) tor njihov, pa je gurnula (ta deva) mene sa svojom nogom (tj. ritnula se, oritnula se je na mene svojom nogom).

Rekao je Lejs: Pričao mi je Jahja od Bušejra, od Sehla. Rekao je Jahja: Mislio sam (tj. Mislim) da je on (Bušejr) rekao (da je hadis čuo od Sehla) sa Rafi'om, sinom Hadidža. A rekao je Ibnu 'Ufejnete: Pričao nam je Jahja od Bušejra, od Sehla, samoga njega.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi'a od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Izvijestite me za (jedno) stablo, njegov primjer je primjer (izvjesnoga) muslimana, (i) daje (to stablo) svoj plod svakoga vremena sa dozvolom svoga Gospodara, i neće opadati (tj. i ne odstranjuje, ne odbacuje to stablo) svoje lišće." Pa je palo u moju dušu (u moju pamet da je to ta) palma. Pa sam mrzio (nezgodno mi je bilo) da govorim, a tude je (a tu je) Ebu Bekr i Umer. Pa pošto nisu govorila (odgovorila) njih dvojica (ništa), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ono je palma (To je palma)." Pa pošto sam izašao sa svojim ocem, rekao sam: "O moj oče! Palo je u moju dušu (da je to) palma." Rekao je: "Šta je spriječilo tebe da rekneš nju (tu riječ). Da si bio rekao nju (Da si to rekao), bilo bi draže k meni od toliko i toliko (od toga i toga)." Rekao je: "Nije spriječilo mene (ništa drugo) osim (to) da ja nisam vidio tebe, a niti Ebu Bekra (da) govoriste (tj. da govorite) vas dvojica, pa sam mrzio (pa mi je bilo nezgodno da ja govorim u vašoj prisutnosti)."

GLAVA

(onoga) što se dozvoljava (tj. što je dozvoljeno) od (izvjesne) pjesme, i (pjesme spjevane u pjesničkom metru zvanom) redžezu i (pjesme) tjeralice (kojom se tjeraju deve, podstiču se na izdržljivost), i (o tome) šta se mrzi od njega (od pjevanja, od pjesme) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "A (izvjesni) pjesnici, slijede njih (izvjesni) zalutali (propali, ugađači strastima). Zar nisi vidio da oni u svakoj dolini luduju (lutaju). I da oni govore što neće činiti (što ne čine). Osim (onih) koji su vjerovali, i radili su (izvjesna djela) dobra, i spominjali su Allaha mnogo i pomogli su se od poslije što se je njima učinilo nasilje, a znaće (oni) koji su nasilje činili kojim izvrćanjem (će oni da) se izvrću."

Rekao je Ibnu Abas: U svaku neuračunljivost (u neubrojiv i neuračunljiv govor) gaze.

(To jest: Ajet "Zar nisi vidio da oni u svakoj dolini luduju.", znači: U svaku neuračunljivost gaze.).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Bekr, sin Abdurahmana da je Mervan, sin Hakema izvijestio njega da je Abdurahman, sin Esveda sina Abdu Jegusa, izvijestio njega da je Ubejj, sin Ka'ba izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista od (izvjesne) pjesme je (neka, jedna) mudrost."

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Esveda, sina Kajsa rekao je: čuo sam Džunduba (da) govori:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ide kadli je pogodio (kadli pogodi) njega (jedan) kamen, pa je posrnuo, pa se okrvavio njegov prst, pa je rekao:

"Da li si ti (išta) osim (jedan) prst (koji) si se okrvavio? I u putu (tj. I zbog puta) Allaha šta si susreo."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan od Abdulmelika, pričao nam je Ebu Selemete od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najistinitija riječ (što) je rekao nju (izvjesni) pjesnik - je riječ Lebida: "Zar ne?! Svaka stvar osim Allaha je laž." A bio je skoro (bio je blizu) Umejjete, sin Ebu Salta da primi Islam.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hatim, sin Ismaila, od Jezida, sina Ebu Ubejda, od Selemeta, sina Ekve'a, rekao je:

Izašli smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hajberu, pa smo išli (putovali) noću. Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda Amiru, sinu Ekve'a: "Zar nećeš dati čuti nama (Zar nam nećeš reći) od tvojih stvarčica (nešto, tj. od tvojih pjesničkih sastava)?" Rekao je: A Amir je bio (jedan) čovjek pjesnik. Pa je odsjeo (tj. Pa je počeo da) pjeva tjeračicu (tj. pjesmu bodrilicu) za (taj) narod, (i) govori (tj. govoreći on):

"Moj Bože! Da nije Tebe, ne bismo se (mi) naputili. I ne bismo milodarili, i ne bismo klanjali. Pa oprosti, žrtva za Tebe (tj. za Tvoje zadovoljstvo mi smo), (oprosti zato) što smo slijedili (što slijedimo trag Muhameda a.s. koji nam pokazuje pravi put). I učvrsti (naše) noge ako se susretnemo (sa neprijateljem). I baci svakako smirenost za nas. Zaista mi smo, kada se je povikalo za nas, došli. A sa (velikim) vikanjem potpomagali su se (neprijatelji) na nas (protv nas)." Pa je rekao (upitao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je ovaj tjerač?" Rekli su: "Amir, sin Ekve'a." Pa je rekao: "Pomilovao ga Allah!" Pa je rekao (jedan) čovjek od (toga) naroda: "Trebala je (ta molitva-dova njemu), o vjerovijesniče Allaha! Da nisi (tj. Zašto nisi) dao uživati nama s njim?"

(To su komentatori protumačili ovako: Smatrali su drugovi Muhameda a.s. da lice kome Muhamed a.s. učini takvu molitvu-dovu, obično bude šehid - mučenik. To jest kada učini takvu molitvu-molbu-dovu pred borbu. Zato je ovaj drug, za koga se veli da je to bio Umer r.a., i uzviknuo: "Zašto nisi dao da uživamo s njim!" To jest: Što mu takvu molitvu, dovu učini? Što nisi molio da još živi?)

Rekao je: Pa smo došli Hajberu. Pa smo opsijedali njih (stanovnike Hajbera), čak (toliko dugo da) je pogodila (zadesila) nas (jedna) žestoka (velika, jaka) glad. Zatim zaista Allah je osvojio nju (tu tvrđavu) njima (muslimanima). Pa pošto su omrknuli (ti) ljudi (u onaj) dan koji (je taj što) se je osvojilo njima (u njemu, tj. pošto su omrknuli uoči toga dana tu noć), naložili su (zapalili su) mnoge vatre. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Šta su ove vatre (Kakve su ovo vatre)? Na (tj. Za) koju stvar (ih) ložite?" Rekli su: "Na (Za) meso." Rekao je: "Na koje meso (tj. Zbog kakvoga mesa)?" Rekli su: "Na meso (Zbog mesa) magaraca ljudskih (tj. domaćih, pitomih)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Prolijte ih (posude), i razbijte (polupajte) ih." Pa je rekao (jedan) čovjek: "O poslaniče Allaha! Ili (da) prolijemo njih i operemo njih?" Rekao je: "Ili to (tako učinite)." Pa pošto se poredao (u bojne redove taj) narod, bio je mač Amira (takav da) je u njemu (jedna) kratkoća (bio je kratak). Pa je dohvatio (uzeo Amir jednoga) Židova zato (da) udari njega, i vratila se (pa se vratila) oštrica (ili: vrh, vršica) njegovoga mača, pa je pogodila koljeno Amira, pa je umro od njega (tj. od toga pogotka, zbog udarca u koljeno). Pa pošto su se vratili (vraćali iz Hajbera), rekao je Selemete, vidio je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, promijenjena (tj. blijeda u licu) pa je rekao meni:

"Šta je tebi?" Pa sam rekao: "Žrtvovanjem (žrtvujem) tebi svoga oca i svoju majku! Tvrđili su da je Amir (završio tako da) se pokvario (otišao, propao) njegov rad." Rekao je: "Ko je rekao njega (tj. Ko je to rekao)?" Rekao sam: "Rekao je njega (tj. To je rekao) omsica (taj-i-taj), i omsica, i omsica i Usejd, sin Hudajra, Ensarija." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Lagao (Slagao) je (svaki onaj) ko je rekao njega (ko je to rekao). Zaista za njega su zaista dvije nagrade (tj. On ima dvije nagrade)." I sastavio je između svoja dva prsta (da to pojača i pokaže i zorno). "Zaista on je zaista trudbenik borac (koji je utrošio svoju moć, ono što je mogao u borbu). Malo je bio (nekoji, koji) Arap (što) se dogodilo u njoj (u borbi, ili: u Medini) slično njemu (tj. kao on)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Ismail, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nekima (od) svojih žena, a sa njima je (tada bila i) Umu Sulejma, pa je rekao: "Teško tebi, o Endžešete! Polako ti tjeranjem sa (izvjesnim) surahijama (kristalnim posudama, staklenim posudama)!" Rekao je Ebu Kilabete: Pa je govorio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (jednom) riječi (takvom) da je govorio s njom neki (od) vas, zaista bi kudili nju (tu riječ) njemu, (a ta riječ je) njegov govor: tvoje tjeranje (da tjeraš na način polako) sa (izvjesnim) surahijama.

(Veli se da se pod izrazom "surahije, da su staklene izdužene i sužene pri vrhu, a na vrhu opet malo raširene posude", pod tim izrazom misli se na žene. To je slikovito poređenje, pjesnička figura. Kao što se staklo lako razbije pri neopreznom rukovanju, tako se i ženska ljubav i naklonost lako izgubi, i žensko srce se lako razbije, a srce je nosilac ljubavi i naklonosti. "Endžešete" je rob koji je za vrijeme putovanja u izvjesnim prilikama pjevao da bi potaknuo zamorene deve da još produže i izdrže putovanje do nekoga zgodnoga mjesta za odmor. Na devama je u putovanju bilo i žena, a ne samo ljudi. Gornjom izrekom Muhamed a.s. je, veli se, upozoravao toga roba da ne raspaljuje mnogo deve, jer se moglo desiti da neka deva na kojoj jaši, jaše, žena, počne jače da ide i da trusa, pa da sa nje padne žena, a pad žene bi imao, možda, više neželjenih posljedica, nego pad muškarca. Zato je i ciljao na njih sa posrednim, indirektnim izrazom "kavarir staklene posude". To su najglavnija tumačenja u vezi gornjega hadisa. Ovaj će se hadis još u tekstu pojavljivati, ali se kasnije neće davati ova obrazloženja.)

GLAVA

ismijavanja (satire izvjesnih) idolopoklonika.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Abdete, izvijestio nas je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Tražio je dozvolu Hassan, sin Sabita, (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u ismijavanju (tj. za ismijavanje izvjesnih) idolopoklonika, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa kako je sa mojim porijeklom?" Pa je rekao Hassan: "Zaista izvući ću svakako tebe iz njih kao što se izvuče (izvjesna) dlaka iz (izvjesnoga) tijesta."

A od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca rekao je: Otišao (tj. Počeo) sam (da) psujem Hassana kod Aiše, pa je rekla: "Ne psuj ga, pa (jer) zaista on je bio (običaja da) odbija (tj. odbijaše) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (satire i ismijavanja njegovih neprijatelja, tj. branio ga je od tih ismijavanja, a odbrana se je sastojala u tom da je i Hassan sastavljao, pjevao pjesme u kojima je ismijavao neprijatelje Muhameda a.s.)."

PRIČAO NAM JE Asbag, izvijestio me je Abdullah, sin Vehba, izvijestio me je Junus od Ibnu Šihaba da je Hejsem, sin Ebu Sinana izvijestio njega da je on čuo Ebu Hurejreta u

njegovom (u svome) pričanju (da) spominje Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) govori:

"Zaista (jedan) vaš brat neće govoriti (tj. ne govori u svojim pjesmama izvjesnu) bezobraštinu (bestidnost)." Misli s time (na) Ibnu Revahata (koji) je rekao (tj. spjevao i pjevao hvaleći Muhameda a.s.):

"U (Među) nama je poslanik Allaha, čita Njegovu (tj. Allahovu) knjigu,
Kada se je raspuklo poznato (vrijeme) od (te) zore, uzdizajuće.
Pokazao je nama (to) pravopuće poslije (te) sljepoće, pa srca naša su
U njega uvjerena da je (ono) što je rekao, događač (tj. da će biti).
Zanoćiva podiže (tj. podižući) svoju stranu od svoje postelje,
Kada su bile teške za (te) idolopoklonike (njihove) ležnice (ležaji)."

Slijedio je njega (Junusa) Ukajl od Zuhrije. A rekao je Zubejdija od Zuhrije, od Seida, od Aaredža, od Ebu Hurejreta.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Ebu Selemeta, sina Abdurahmana sina Avfa, da je on čuo Hassana, sina Sabita, Ensariju (da) traži (za) svjedoka Ebu Hurejreta, pa govori:

"O Ebu Hurejrete! Zaklinjao sam (tj. Zaklinjem) te sa Allahom da li si čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori: "O Hassane! Odgovori (odbijajući) od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (neprijateljska ismijavanja)?" (I je si li čuo još da je Muhamed a.s. rekao:) "Moj Bože! Osnaži ga sa duhom (Svoje) svetosti!" (je li on to rekao)?" Rekao je Ebu Hurejrete: "Da."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, od Bera-a da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao Hassanu:

"Ismijavaj ih - ili je rekao: Ismijavaj se (međusobno sa) njima - a Džibril je s tobom."

GLAVA

(onoga) što se mrzi da bude (izvjesni) nadvladavalac nad (izvjesnim) čovjekom (njegova) pjesma, čak (tako da ona) odvraća njega od spominjanja Allaha, i (potrebne) nauke i (učenja) Kur'ana.

PRIČAO NAM JE Ubejdullah, sin Musa-a, izvijestio nas je Hanzalet od Salima, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista da se napuni utroba jednoga (od) vas gnojem, bolje je njemu (to) od (toga nego) da se napuni pjesmom."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, rekao je: čuo sam Ebu Saliha od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista da se napuni utroba (jednoga) čovjeka gnojem, vidi ga (tj. smatra ga - tj. smatra to da) je bolje od (toga nego) da se napuni pjesmom."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Uprašila se tvoja desnica (desna ruka)!", i: "Ranjena (ili: Izmrcvarena, zaklana), oboljeloga grla (bila, tj. Umuknula)!"

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, od Urveta, od Aiše rekla je:

"Zaista Eflah, brat Ebul-Kuajsa tražio je dozvolu (da uniđe u posjetu) meni (i to u vremenu) poslije što je sišao (ajet o tome da se postavi taj) zastor, pa sam rekla: "Tako mi Allaha neću dozvoliti njemu do (da) tražim dozvolu (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa (tj. jer) zaista brat Ebul-Kuajsa nije on zadojio mene, a ali (tj. nego) zadojila je mene žena Ebul-Kuajsa." Pa je unišao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekla: "O poslaniče Allaha! Zaista (taj izvjesni) čovjek nije on zadojio mene, ali (tj. nego) zadojila (dojila) je mene njegova žena." Rekao je:

"Dozvoli njemu, pa (jer) zaista on je tvoj stric (amidža). Uprašila se tvoja desnica!"

(Taj se izraz tumači na više načina, cilj mu je da potakne i ponuka na izvršenje nečega.)

Rekao je Urvete: Pa sa tim (tj. zbog toga) je bila Aiša (običaja da) govori: "Zabranjujte od (tj. zbog izvjesnoga) dojenja (sve) što je zabranjeno od (tj. zbog) porijekla."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Hakem od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Htio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da se udalji (tj. da se vrati u Medinu nakon obavljenoga hodočašća), pa je vidio Safijju na vratima (na ulazu) njezinoga šatora tužnu, žalosnu jer je zaista ona bila u mjesečnici (tj. dobila je mjesečnicu, periodu dok su se još nalazili na Mini), pa je rekao:

"Ranjena! Oboljeloga grla (bila)!" Jezik (tj. Narječje) Kurejševića (upotrebljavalo je taj izraz kada se začude ljudi nečemu neprijatnome). "Zaista ti si zaista zadržavačica nas!" Zatim je rekao: "Da li si bila (Da li si) obavila ophođenje (Kabe zvano tavaful-ifadati ili tavafuz-zijareti na) dan (toga žrtvenoga) klanja?" - misli (na to) ophođenje (Ka'be). Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa udalji se (tj. Pa vrati se) tada (i ti sa nama)."

(Safijja o kojoj je riječ, bila je žena Muhameda a.s., i da ona nije bila učinila taj tavaf prije nego je nju snašla mjesečnica, čekao bi nju Muhamed a.s., a s njim i njegovo društvo sve dok joj ne bi prestala mjesečnica, pa da i ona učini taj tavaf i tek onda da krenu natrag u Medinu.)

GLAVA

(onoga) što je došlo o (upotrebljavanju u govoru izraza) "Tvrđili su (tj. Tvrde).....".

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ebu Nadra, slobodnjaka Umera (tj. Umerovoga, i to Umera), sina Ubejdulaha, da je Ebu Murrete, slobodnjak Umu Hani-e, kćeri Ebu Taliba, izvijestio njega da je on čuo Umu Hani-u, kćer Ebu Taliba, (da ona) govori:

Otišla sam ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) godini Pobjede, pa sam našla (zatekla) njega (da) se kupa, a Fatima, njegova kći ga zastire. Pa sam ga pozdravila. Pa je rekao:

"Ko je ova?" Pa sam rekla (njemu): "Ja sam Umu Hani-a, kći Ebu Taliba." Pa je rekao: "Širina sa Umu Hani-om (tj. Dobro došla Umu Hani'a)!" Pa pošto je svršio (završio) od svoga kupanja (tj. pošto je svršio, okončao, završio svoje kupanje), stao je, pa je klanjao osam naklona (rekata) pokrivši se (tj. zamotavši se on) u (nekakvu) odjeću jednu. Pa pošto je otišao (sa molitve, tj. pošto je završio molitvu svoju), rekla sam:

"O poslaniče Allaha! Tvrđio je (tj. Tvrđi) sin moje majke da je on ubijač (tj. da će on da ubije jednoga) čovjeka (takvoga što) sam već zaštitila njega (a taj čovjek što sam ja zaštitila njega - je): omsica (taj-i-taj), sin Hubejrete. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već smo zaštitili (onoga svakoga) koga si (ti) zaštitila, o Umu Hani'o!" Rekla je Umu Hani'a: A to je (bilo u) ručnici (tj. u kasno jutarnje doba - oko deset sati prije podne - kada se ruča-užina u nekim selima u ljetno doba, ili kada se u gradovima doručkuje).

GLAVA

(onoga) što je došlo o govoru (izvjesnoga) čovjeka: "Teško tebi!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera (jednu za žrtvu određenu) devu, pa je rekao:

"Zajaši (Uzjaši) nju." Pa je rekao: "Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Rekao je: "Zajaši nju (Uzjaši je)." Rekao je: "Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Rekao je: "Zajaši nju, teško tebi!"

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, od Malika, od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio čovjeka (da) tjera devu pa je rekao njemu:

"Zajaši nju." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista ona je (za žrtvu određena) deva." Rekao je: "Zajaši nju, teško tebi!" U drugome, ili u trećem (zapovjedanju da je zajaše rekao mu je: "Teško tebi!").

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Hammad od Sabita Bunanije, od Enesa, sina Malika - i Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednome) putovanju, i bio je sa njim (jedan) dječak njegov, crn, govori se njemu Endžešete (koji je imao običaj da) pjeva tjeralicu (pjesmu), pa je rekao njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Jao tebi, o Endžešete! Polako ti sa (tim) surahijama (staklenim posudama)!"

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb od Halida, od Abdurahmana, sina Ebu Bekreta, od njegovoga oca rekao je:

Iskazivao je pohvalu čovjek na čovjeka (tj. Hvalio je jedan čovjek jednoga drugoga čovjeka) kod (tj. u prisustvu) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Teško tebi! Presjekao (Odsjekao) si vrat tvoga (svoga) brata!" Triput (je to izgovorio Muhamed a.s.). "Ko je od vas bio pohvaljivač, svakako (neizbježno - dakle: Ako hoće neko da hvali nekoga, ili ako je u takvoj prilici da neizbježno treba da hvali nekoga), pa neka rekne: "Mislim omsicu (Smatram iksa da je za pohvaliti - Mislim za tog-i-tog da ga treba pohvaliti), a Allah je njegov obračunavač, i neću čistiti (i proglašavati nevinim utrkujući se ja) na Allaha (ni) jednoga (čovjeka)." Ako je bio (takav da) zna (tj. Ako znadijaše, ako zna on o tom čovjeku nešto za pohvalu, opet, dakle, treba reći: "Mislim, smatram", a ne davati izjave odsječne i sigurne pri pohvali)."

PRIČAO MI JE Abdurahman, sin Ibrahima, pričao nam je Velid od Evzaije, od Zuhrije, od Ebu Selemeta i Dahhaka, od Ebu Seida Hudrije rekao je:

Dok Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, razdjeljuje jednoga dana (neku) razdiobu (raspodjelu), pa je rekao (tj. rekao je) Zul-Huvejsireti, (jedan) čovjek od (iz plemena) Temimovića:

"O poslaniče Allaha, budi pravedan (tj. dijeli pravedno)!" Pa je rekao: "Teško tebi! Ko je (Ko biva) pravedan kada nisam bio (ja) pravedan (Ko je pravedan, ako ja nisam pravedan)?" Pa je rekao Umer: "Dozvoli mi, pa neka udarim (pa da udarim) njegov vrat (mačem, sabljom)!" Rekao je: "Ne. Zaista za njega (tj. u njega) su (jedni) drugovi (takvi da) omalovažava jedan (od) vas svoju molitvu sa njihovom molitvom, i svoj post sa njihovim postom, izađu (izlaziće brzo) iz (ove) vjere kao izlaženje (izvjesne) strijele iz (izvjesne) ustrijeljene (prostrijeljene) životinje: (i kad) se pogleda k njezinom željeznom dijelu (tj. željeznom dijelu strijele koja je prošla kroz prostrijeljenu životinju), pa neće se naći u (na) njemu (ni jedna) stvar, (a) zatim (kad) se pogleda ka njezinom namotku (tj. na onaj zavoj što se namota na mjestu gdje ulazi drveni dio strijele u željezni dio strijele), pa neće se naći u (ni na) njemu (ni jedna) stvar (ništa), (a) zatim (kad) se pogleda ka njenom drvenome dijelu, pa se (i tu) neće naći u (na) njemu (ni jedna) stvar; (i) zatim (kad) se pogleda ka njezinim perima (zapercima strijele), pa se neće naći u (na) njemu (tj. u njima, na njima ni jedna) stvar (tj. ništa), pretekla je (strijela tu) hranu u stomaku i krv (te životinje, tj. izašla je tako brzo strijela kroz tu ustrijeljenu životinju da se za nju nije dospjela-uspjela zalijepiti ni krv, niti hrana te životinje koja se nalazi u stomaku te životinje još potpuno neprekuhana i nesvarena), (i) izlaze (tj. izaći će i pojaviće se oni - drugovi toga čovjeka) na vremenu (jednoga) rastavljanja (razjedinjenosti) od (izvjesnih) ljudi, (a) njihov znak je čovjek (jedan takav da) je jedna (od) njegove dvije ruke kao dojka (sisa izvjesne) žene, ili kao (izvjesni) komad mesa (što) se pokreće (miče)."

Rekao je Ebu Seid: Svjedočim (da) sam zaista čuo njega (tj. ovo, ovaj hadis) od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i svjedočim da sam ja bio sa Alijom kada se je

borio (protiv) njih (tj. kada je ratovao Alija protiv takvih, ili sličnih ljudi), pa se tražio u (među tim) ubijenima (jedan čovjek sa takvom rukom, sa takvim rukama), pa se doveo on (tj. donio se je on - doslovno: pa se došlo s njim) na (tom) opisu koji je opisao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, Ebul-Hasen, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija, pričao mi je Ibnu Šihab od Humejda, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha, propao!" Rekao je: "Jao tebi?" Rekao je: "Pao sam na svoju porodicu (tj. na svoju ženu) u ramazanu (u mjesecu posta)." Rekao je: "Oslobodi (ropstva jedan) vrat (tj. jednu osobu)." Rekao je: "Ne nalazim nje (tj. njega: vrata, osobe roba)." Rekao je: "Pa posti dva mjeseca sljedstvena (tj. uzastopna, neprekidna)." Rekao je: "Neću moći." Rekao je: "Pa nahrani šezdeset siromaha (bijednika)." Rekao je: "Ne nalazim (mogućnosti)." Pa se njemu donio (jedan) zembilj (datula), pa je rekao: "Uzmi ga, pa milodari s njim." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zar na (nekoga drugoga) osim svoje porodice (da podijelim ovo)? Pa tako mi (Onoga) koji je (taj što) je moja duša u Njegovoj ruci nema između dva konopca (užeta, tj. između dva kraja) Medine (niko) potrebniji od mene." Pa se nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, čak (da) su se pokazali njegovi (zubi) očnjaci. Rekao je: "Uzmi ga (tj. Uzmi te datule sebi)." Slijedio je njega (Evzaiju) Junus od Zuhrije. A rekao je Abdurahman, sin Halida, od Zuhrije: "Teško tebi" (umjesto: "Vejhake - Jao tebi!").

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Abdurahmana, pričao nam je Velid, pričao nam je Ebu Amr Evzaija, pričao mi je Ibnu Šihab Zuhrija od Ata-a, sina Jezida, Lejsije, od Ebu Seida Hudrije, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Beduin rekao:

"O poslaniče Allaha! Izvijesti me o (tome) Iseljenju." Pa je rekao: "Jao tebi! Zaista stvar (toga) Iseljenja je žestoka (jaka, teška). Pa da li je za tebe (tj. u tebe štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa da li izvršavaš milostinju (od njih?)" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa radi od iza (svih, ili: od iza tih mnogo) mora (ili: rijeka da ti je mjesto udaljeno od nas), pa (jer) zaista Allah neće okrnjiti tebi od tvoga rada (posla nagrade ni najmanju) stvar."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Halid, sin Harisa, pričao nam je Šubete od Vakida, sina Muhameda sina Zejda, rekao je: čuo sam svoga oca od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Teško vama!" Ili: "Jao vama!" Rekao je Šubete: Sumnjao je on (Vakid da li je rečeno: "Teško vama!", ili: "Jao vama!"). "Ne vratite (Ne vraćajte) se poslije mene (da budete kao bezvjernici (tako da) udara neki (dio od) vas vratove nekih."

A rekao je Nadr od Šubeta: "Jao vama!". A rekao je Umer, sin Muhameda, od svoga oca: "Teško vama!" Ili: "Jao vama!"

PRIČAO NAM JE Amr, sin Asima, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa da je (jedan) čovjek od stanovnika (izvjesne) pustinje (tj. jedan Beduin) došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kada je Čas stajač (tj. Kada će nastati, biti čas propasti svijeta, smak svijeta, sudnji dan)?" Rekao je: "Teško tebi! A šta si dao brojiti (tj. šta si pripremio, šta si

pripremio) za njega (za sudnji dan)?" Rekao je: "Nisam dao brojiti (pripraviti - nisam pripremio) za njega (ništa mnogo drugo) osim (to) da ja volim Allaha i Njegovoga poslanika." Rekao je:

"Zaista ti si (tj. ti ćeš biti) sa (onim) koga si volio (koga voliš)." Pa smo rekli: "I mi takođe?" Rekao je: "Da." Pa smo se veselili tada žestokim (jakim, snažnim) veseljem. Pa je prošao (jedan) dječak Mugirete (Mugiretov) - a bio je od mojih vršnjaka (u godinama) - pa je rekao: "Ako se je odgodio ovaj (tj. Ako ne umre ovaj u mladosti), pa neće stići njega (nikada njegova) starost, čak (tako da će da) nastane Čas (ali se veli da ovdje izraz "Čas" ne znači čas propasti svijeta, niti sudnji dan, nego čas propasti i smrti svih prisutnih ljudi u tome svijetu)."

A skratio je njega (ovaj hadis) Šubete od Katadeta: čuo sam Enesa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

znaka ljubavi Allaha, moćan je i veličajan je, zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "..... ako ste bili (vi takvi da) volite Allaha, pa slijedite mene, voli (tj. voljeće) vas Allah.....".

(To jest: Po sadržaju ovoga ajeta može se zaključiti koga voli Uzvišeni Allah. To je onaj ko voli Allaha i uz to još slijedi Muhameda a.s. kao Allahovoga poslanika, jer je Uzvišeni Allah rekao: "Reci: Ako ste bili (takvi da) volite Allaha, pa slijedite mene, voli (voljeće) vas Allah.....".)

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Halida, pričao nam je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Sulejmana, od Ebu Vaila, od Abdullaha (Mes'udovoga, ili Kajsovoga), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao:

"Čovjek (izvjesni, ili: svaki) je sa (onim) koga je volio (koga voli)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Džerir od Aameša, od Ebu Vaila rekao je: rekao je Abdullah, sin Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega:

Došao je (jedan) čovjek ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Kako govoriš (tj. Šta veliš, šta misliš ti) o (jednome) čovjeku (koji) je volio (koji voli jedan) narod, a nije se priključio njima (ljudima toga naroda u poslu, radu)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čovjek je sa (onim) koga je volio (tj. Čovjek će da bude sa onim koga voli)."

Slijedio je njega (Džerira Abdulhamidovoga) Džerir, sin Hazima, i Sulejman, sin Karma, i Ebu Avanete od Aameša, od Ebu Vaila, od Abdullaha, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Aameša, od Ebu Vaila, od Ebu Musa-a rekao je: Reklo se je Vjerovijesniku pomilovao ga Allah i spasio:

"Čovjek (izvjesni) voli (izvjesni) narod, a nije se (još) priključio njima (tj. ljudima toga naroda u radu i svojoj ličnoj vrijednosti)." Rekao je: "Čovjek je (Čovjek će biti) sa (onim) koga je volio." Slijedio je njega (Sufjana) Ebu Muavijete i Muhamed, sin Ubejda.

PRIČAO NAM JE Abdan: Izvijestio nas je moj otac od Šubeta, od Amra, sina Murreta, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Enesa, sina Malika da je (jedan) čovjek pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kada je (tj. Kada će nastati) Čas, o poslanike Allaha?" Rekao je: "Šta si dao izbrojiti (pripraviti) za njega (A šta si pripremio za njega)?" Rekao sam: "Nisam dao izbrojiti (Nisam pripremio) za njega od mnogoga klanjanja, a niti posta, a niti milostinje, a ali ja (tj. nego ja) volim Allaha i Njegovoga poslanik." Rekao je: "Ti si sa (onim) koga si volio (koga voliš)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka za (izvjesnoga) čovjeka (tj. ka izvjesnome čovjeku): "Tjeraj se!"

(Ili: "Šuti! Gubi se! Marš! Oš! Šibe!" Izraz "ihse" upotrebljava se za tjeranje i odgonjenje psa, a u našem jeziku upotrebljavaju se različiti izrazi za odgonjenje psa. U kraju gdje je prevodilac rođen za tjeranje psa na selu upotrebljavaju se izrazi: "Oš!" i: "Šibe!", a oba izraza imaju značenje: "Odlazi! Gubi se!" Izraz "Marš!" je germanizam udomaćen i kod nas, ali samo u pogrđnom smislu. U tekstu će se taj izraz "ihse" prevoditi sa: "Tjeraj se!".)

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Selm, sin Zerira: čuo sam Ebu Redža-a, čuo sam Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Ibnu Saidu:

"Već sam sakrio tebi (jednu) sakrivalicu (skrivalicu, tj. zagonetku), pa šta je ona (doslovno: pa šta je ono, tj. pa šta je to)?" Rekao je: "Proso (proha, proja)." Rekao je: "Tjeraj se!" (To jest: "Šuti, nisi pogodio!").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Salim, sin Abdullaha, da je Abdullah, sin Umera izvijestio njega da je Umer, sin Hattaba otišao sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (maloj) skupini od njegovih drugova prema Ibnu Sajjadu, dok je našao njega (da) se igra sa (izvjesnim) dječacima u tvrđavi Megaletovića, a već se je približio Ibnu Sajjad tada (polnoj) zrelosti. Pa nije opazio (Ibnu Sajjad za njih), čak (tako da) je udario poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegova leđa sa svojom rukom, zatim je rekao:

"Da li svjedočiš da sam ja poslanik Allaha?" Pa je pogledao k njemu pa je rekao: "Svjedočim da si ti poslanik (izvjesnih) narodnih (tj. nepismenih ljudi). Da li svjedočiš da sam ja poslanik Allaha?" Pa je smrvio (satro, tj. odbio, odgurnuo) njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (a) zatim je rekao: "Vjerovao sam (Vjerujem) u Allaha i Njegove poslanike!" Zatim je rekao Ibnu Sajjadu: "Šta to vidiš (tj. Šta ti se to pričinja, priviđa)?" Rekao je: "Dolazi mi istinit i lažac." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Dala se je pomiješati na tebe (Izmiješala se je tebi ta tvoja) stvar." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista ja sam sakrio (zamislilo) za tebe (tebi) sakrivenu (jednu stvar, tj. skrivalicu, zagonetku - drugim riječima: Pogodi ono što sam zamislilo.)" Rekao je: "Ono je (tj. To je izvjesno) proso." Rekao je: "Tjeraj se! Pa nećeš pretrčati (tj. preći) svoju vrijednost." Rekao je Umer: "O poslanike Allaha! Da li dozvoljavaš meni u njemu (tj. za njega, u vezi njega da) udarim njegov vrat (tj. da ga posiječem)?" Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ako on bude (onaj Dedždžal - Antihrist), neće se dati vlast (moć) tebi nad njim (da ga ti ubiješ jer će ga ubiti Isa a.s.). A ako on nije bio (tj. a ako on nije onaj Dedždžal-Antihrist), pa nema (nikakvoga) dobra tebi u njegovome ubijanju."

(Veli se da Muhammed a.s. nije dozvolio da se ubije Ibnu Sjjad zbog toga što je tada još bio malodoban, pa mu je oprostio njegovo tvrđenje da je i on Allahov poslanik. Drugi vele da ga nije dao ubiti jer se je nadao da će primiti Islam, i tvrde neki da je i primio Islam. Treći navode razlog što ga nije dao ubiti taj što je Ibnu Sjjad bio Židov, a tada u to vrijeme je bio na snazi ugovor o primirju i miru između Muhameda a.s. i između Židova.)

Rekao je Salim: Pa sam čuo Abdullaha, sina Umera (da) govori: Otišao je poslije toga poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i Ubejj, sin Ka'ba, Ensarija namjeravaju (tj. upravljajući se, namjeravajući da dođu) njih dvojica (u izvjesne) palme koje su (te što je) u njima (među njima bio) Ibnu Sjjad. Čak (tj. Te) kada je unišao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, počeo je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) se čuva (zaklanjajući se, krijući se) za panjeve (tih) palmi (ili: za debla tih palmi), a on neopaženo ide (pomalo, tj. primiče se, prikrada se) da čuje (da bi čuo) od Ibnu Sjjada (neku) stvar (nešto, štogod) prije (nego) da vidi (da opazi) njega (Ibnu Sjjad). A Ibnu Sjjad je ležać (tj. ležao je) na svojoj postelji u (jednoj) svojoj maljavoj (dlakavoj) odjeći, (a) u njoj (u toj odjeći) je (neko - čuje se neko) šuštanje, ili pucketanje (šištanje). Pa je vidjela majka Ibnu Sjjada (tj. majka Ibnu Sjjadova) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, a on se čuva (šunja, prikrada zaklanjajući se) za panjeve (za debla tih) palmi, pa je rekla Ibnu Sjjadu:

"O Safi!" A ono je (tj. A to je) njegovo ime. "Ovo je Muhammed (Evo, eto Muhammeda)!" Pa se je ustegnuo (sustegnuo, suzdržao) Ibnu Sjjad. Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da je ostavila njega (Da ga nije upozorila), razjasnio je (tj. razjasnio bi on, jasno bi pokazao on sebe i svoju stvar)." Rekao je Salim: Rekao je Abdullah (Umerov): Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. među izvjesnim) ljudima, pa je hvalio na Allaha (hvalio je Allaha) sa (onim) što je On njegov stanovnik (tj. hvalio je Allaha na način Njemu dostojan, kako treba), zatim je spomenuo Dedždžala (Antihrista, tj. velikoga lažova, demagoga koji će za sebe tvrditi da je Bog Stvoritelj svega i svakoga), pa je rekao:

"Zaista ja opominjem vas (za) njega, a nema (tj. a nije bilo ni jednoga) od vjerovijesnika osim da već je opominjao (dakle: nije bio ni jedan vjerovijesnik, a da već nije opominjao) svoj narod (za njega, tj. da se čuvaju njega). Zaista već je opominjao (za) njega Nuh (Noe) svoj narod. A ali (tj. Nego) ja ću reći vama o njemu (jedan) govor (nešto što) nije rekao njega (taj govor ni jedan) vjerovijesnik svome narodu. Zna (tj. Znajte vi) da je on (Dedždžal) slijep (u jedno oko), a da Allah (Bog Tvorac svega i svakoga) nije slijep."

Rekao je Ebu Abdullah: "Hase'tul-kelbe" (to) je (značenja što i) "bea'adtuhu".

(Izraz u tekstu "hase'tul-kelbe" znači: tjerao sam (izvjesnoga) psa. A izraz "bea'adtuhu" znači: dao sam udaljiti njega. S tim se hoće da kaže to da izraz "hase'e" znači: dati udaljiti, otjerati. A sada će se u tekstu originala navesti još jedan izraz koji je izveden od "hase'e" i koji se nalazi u Kur'anu.)

"..... hasi'ine." je (što i) "mub'adine": udaljeni (doslovno: koji su se dali udaljiti, tj. koji su otjerani i udaljeni od milosti i pomilovanja.).

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka (ka nekome drugome): "Širinu (prostranost osjeti kod mene, a ne tjeskobu, tj. Dobro došao)!".

A rekla je Aiša: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Fatimu (tj. Fatimi) - na nju pozdrav (ili: Njoj mir)! -: "Širinu (tj. Širina neka je) sa mojom kćerkom!" (a to znači: "Dobro došla moja kći!"). A rekla je Umu Hani'a: Došla sam ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Širinu (Širina) sa Umu Hani'om!" (To jest: "Dobro došla Umu Hani'a!").

PRIČAO NAM JE 'Imran, sin Mejsereeta, pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ebu Tejjah od Ebu Džemreta, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto je došlo izaslanstvo Abdulkajsovića Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Širinu (želim, Širina neka je) sa (tim) izaslanstvom (tj. sa ljudima izaslanstva) koji su došli bez (da budu) poniženi, a niti (da budu) kajači (tj. i neka se kaju što su došli)!" Pa su rekli: "O poslanice Allaha! Zaista mi smo (jedno manje) pleme od (velikoga plemena) Rebi'ata, a između nas i između tebe je (bezvjerničko pleme) Mudar. I zaista mi nećemo dopirati (dolaziti) k tebi osim u (izvjesnom, svakom) mjesecu svetome, pa zapovjedi nam za (jedan) posao odsječen (tj. jasan da) uniđemo s njim (zbog njega u) raj, i (da) pozivamo za njega (tj. k njemu onoga svakoga) ko je iza nas (ostao u našem plemenu)." Pa je rekao:

"Četiri i četiri. Uspostavljajte (tj. Izvršavajte svoju) molitvu, i dajite (svoju obaveznu) milostinju (godišnju), post ramazana i dajite (svoju) petinu (od onoga) što ste zaplijenili (u ratu od neprijatelja). A ne pijte (napitke, pića koja ste stavljali da se kisele) u (izvjesnoj) tikvi, i (izvjesnim zemljanim) zelenim vrčevima (ćupovima), i (izvjesnom) kadnju (stupi, tj. izdubljenom panju ili deblu drveta) i (izvjesnom) sudu zasmoljenom (tj. namazanom unutra sa smolom)."

GLAVA

(onoga) što se zovu (tj. što će da se zovu, prozivaju na sudnjem danu svi) ljudi sa (tj. po) svojim očevima.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista (izvjesni, ili: svaki) vjerolomnik (prekršitelj ugovora) biće označen tako da će da se podigne njemu (jedna) zastava (bajrak, barjak na) sudnjem danu, govori se (tj. i govoriće se): "Ovo je vjerolomstvo omsice, sina omsice (tog-i-tog, sina tog-i-tog)."

(Dakle biće spominjato, spomenuto i ime njegovoga oca, a ne samo njegovo ime.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista (svaki) vjerolomnik (biće označen tako da će da) se uspravi (postavi) njemu (jedna) zastava (na) sudnjem danu, pa (će da) se govori: "Ovo je vjerolomstvo omsice, sina omsice (To je vjerolomstvo tog, sina tog)."

GLAVA:

Neka ne govori (musliman ovaj izraz): "Rđava je bila (Rđava je) moja duša!".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Sufjan od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje (s njom), od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne govori nipošto (nikako) jedan (od) vas: "Rđava (Loša) je bila moja duša!", a ali (tj. nego) neka govori: "Uzudarala se je (tj. Ustalasala se je skoro do bljuvanja, do povraćanja) moja duša!"

(Veli se da oba izraza znače isto i "Habuset nefsi!" i "Lekiset nefsi!", ali da ipak izraz "Lekiset nefsi!" ima ljepše značenje i blaži ton. A ova oba izraza označuju da je čovjekovo zdravlje i raspoloženje pomućeno, da nije dobro i lijepo, da mu nije prijatno, da mu se duša i raspoloženje protive volji i želji nekoj. Mi u našem jeziku mogli bismo reći gornji smisao i sadržaj na ovakav način: "Neka ne govori niko od vas: "Loše sam!", nego neka govori: "Potresen (Rastrešen) sam!" Ili: "Težak sam!" Ti su izrazi, možda, nešto ljepši i blaži nego izraz: "Loše sam!".)

PRIČAO NAM JE Abdan, izvijestio nas je Abdullah od Junusa, od Zuhrije, od Ebu Umameta, sina Sehla, od njegovoga oca, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neka ne govori nipošto jedan (od) vas: "Rđava je bila (tj. Rđava je, loša je) moja duša!", a ali (tj. nego) neka govori: "Uzudarala se je (tj. Ustalasala se je) moja duša!". Slijedio je njega (Junusa) 'Ukajl.

GLAVA:

"Ne psujte (tj. Ne grдите izvjesno, ili: svoje) vrijeme."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Junusa, od Ibnu Šihaba: izvijestio me je Ebu Selemete, rekao je: rekao je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Rekao je Allah:

"Psuju sinovi Adema (tj. ljudi izvjesno, ili: svoje) vrijeme, a Ja sam (to izvjesno, ili: njihovo, ili: svako) vrijeme. U Mojoj ruci je (svaka) noć i (svaki) dan."

PRIČAO NAM JE 'Ajjaš, sin Velida, pričao nam je Abdul-A'ala, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ne imenujte (tj. Ne nazivajte to izvjesno) grožđe (izvjesnim) plemenitim, i ne govorite: "Šteto vremena (Beznadežnosti vremena)!", pa (tj. jer) zaista Allah - On je (to) vrijeme (tj. On je taj koji upravlja svakim vremenom i zbivanjima u svakome vremenu)."

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Plemenitost (tj. Plemenito) je samo srce (izvjesnoga) vjernika."

A već je rekao: "Bivalac bez novca je samo (onaj) koji (će da) bude bez novca (na) sudnjem danu." Kao (i) njegov govor: "Veliki hrvač je samo (onaj) koji posjeduje svoju osobu (tj. koji vlada sobom) kod (svoje) srdžbe." Kao (i) njegov govor: "Nema vlasti osim za (tj. osim u) Allaha!" Pa je opisao (to tako računajući) sa svršavanjem (završavanjem, okončanjem svake) vlasti (u krajnjoj liniji kod Allaha, tj. stvarna vlast pripada samo Allahu, a sve druge vlasti i vladari su u prenosnom i privremenom smislu). Zatim je spomenuo (i te sve) vladare također, pa je rekao:

"..... zaista (izvjesni, ili: zaista svi) vladari kada su unišili (tj. kada uniđu, uđu u jednu) naseobinu (pokrajinu), pokvarili su (tj. pokvare) nju.....".

(Cilj od navođenja, cilj navođenja ovih primjera je to da se kaže da u hadisu koji će se odmah navesti, neće da se istakne da nema više plemenito ništa osim srce vjernika, nego hoće da se kaže da prava i puna plemenitost ovozemna ljudska je u tom srcu dobroga i čvrstoga vjernika. Vinovu lozu i vino ne treba nazivati plemenitim, jer je vino i svako opojno piće zabranjeno muslimanu. Arapi u vrijeme prije Islama nazivali su izrazom "el-kermu" i grožđe, i vinovu lozu i samo vino. A taj izraz takođe znači i plemenitost. Da bi se što prije zaboravilo na upotrebu opojnih pića, zabranjeno je da se tim izrazom naziva i grožđe.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Seida, sina Musejbeba, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"I govore (grožđu) "el-kermu" (plemenito, plemenita loza). Plemenitost (tj. Plemenito) je samo srce (izvjesnoga) vjernika."
(Veli se da su nazivali grožđe zbog toga plemenitim što se od njega pravilo vino koje čovjeka pjana učini darežljivim.)

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka (nekome): "Otkup (za) tebe je moj otac i moja majka!".

(To jest: "Otkupio bih te iz zarobljeništva svojim ocem i svojom majkom! Dao bih za tebe svoga oca i svoju majku!".)

O njemu (O tome izrazu pričao) je Zubejr od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Sufjana: pričao mi je Sa'd, sin Ibrahima, od Abdullaha, sina Šeddada, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Nisam čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) daje otkupiti (i) jednoga (čovjeka) osim Sa'da (tj. da kaže ijednome čovjeku drugome osim Sa'da: "Tvoj otkup je moj otac i moja majka!"). Čuo sam ga (da) govori:

"Gađaj, tvoj otkup (otkup za tebe) je moj otac i moja majka!" Mislim ga (Mislim da je to bilo na) dan Uhuda (tj. za vrijeme borbe na Uhudu).

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka (nekome): "Učinio mene Allah tvojim otkupom (otkupom za tebe)!".

A rekao je Ebu Bekr Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Otkupili smo te (tj. Otkupili bismo te) sa našim očevima i našim majkama."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Jahja, sin Ebu Ishaka, od Enesa, sina Malika da je ono dolazio (približavao se ka Medini) on i Ebu Talhate sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, a sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (bila) je Safijja (u takvom stanju bivši on) stavljačem za sajahača nju (tj. stavivši on nju kao sajahača, sujahača svoga) na svoju samaricu (tj. na svoju devu). Pa pošto su bili u nekome (dijelu od toga) puta, posrnula je (njegova ta) deva, pa se shrvaio (tj. oborio, pao na zemlju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, i (ta njegova) žena. I da se Ebu Talhate, rekao je (Enes), bacio (bez razmišljanja) od (tj. sa) svoje deve, pa je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O vjerovijesniče Allaha! Učinio mene Allah otkupom (za) tebe! Da li je pogodilo tebe od stvari (neke što neugodno)?" Rekao je: "Ne, a ali (tj. nego) na tebe je sa (tom) ženom (da vidiš šta je s njom bilo)." Pa je bacio Ebu Talhate svoju odjeću na svoje lice, pa se upravio upravljanjem (prema) njoj, pa je bacio svoju odjeću na nju, pa je ustala (ta) žena (sa zemlje, sa tla). Pa je svezao za njih dvoje na samarici (na devi) njih dvoga (njih dvoje), pa su uzjašili njih dvoje, pa su išli (dalje). Čak (tj. Te) kada su bili u leđima Medine - ili je rekao: nadvili su se (nadvisili, nadnijeli su se) nad Medinu - rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Vračači (smo mi), povratnici, obožavači (obožavaoci), za našega Gospodara (tj. Vračači smo mi našem Gospodaru, obožavaoci smo našega Gospodara i) zahvaljivači!" Pa nije prestao (da) govori nju (ovu navedenu rečenicu), čak je unišao (u) Medinu.

GLAVA

najdražih (izvjesnih, ljudskih) imena ka Allahu, moćan je i veličajan je.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ujejneta, pričao nam je Ibnul-Munkedir od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rodio se (jednom) čovjeku od nas dječak, pa je imenovao (nazvao) njega Kasimom (tj. dao mu je ime Kasim), pa smo rekli: "Nećemo tebe zvati nadimkom Ebul-Kasim, a ni počast (nikakvu nećemo tebi iskazivati zbog toga)." Pa je izvijestio Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Imenuj tvoga (svoga) sina Abdurrahmanom (tj. dadni mu ime Abdurrahman)."

(U arapskom jeziku i običaju čovjek osim običnoga svoga imena ima i nadimke: jedan, dva i više. Nadimaka ima dvije vrste: 1. kunjetun, kunja, 2. lekabun, lakab. "Kun'jetun", "kun'ja" je nadimak koji je složen obavezno iz dvije riječi, i to tako da je prva riječ uvijek riječ "ebun-ebu, ebi, eba" - ako se radi o "kunji" za muško lice. A ako se radi o "kunji" za žensko lice,

onda je prvi dio "kun'je" obavezno riječ "ummun-ummu, ummi, umme". Svaki drugi nadimak osim "kun'je" zove se "lekabun", "lakab". Od riječi, izraza "kun'jetun, kun'je" razvio se je glagol: "iktena, jekteni" zvati nadimkom, zvati kunjom nekoga, ili sebe nazvati, sebi dati nadimak. To se napominje radi toga što će sada u daljem tekstu biti o tome govora.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Imenujte sa mojim imenom (tj. Dajte moje ime svojoj djeci), a nadimkom se ne zovite sa mojim nadimkom (tj. a ne dajte sebi moj nadimak).".

Rekao je njega (tj. to) Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Halid, pričao nam je Husajn od Salima, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Rodio se (jednom) čovjeku od nas dječak, pa je imenovao njega (sa) Kasim. Pa su rekli: "Nećemo njega zvati nadimkom do (da) pitamo (dok ne pitamo) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao:

"Imenujte sa mojim imenom, a ne dajte nadimka sa mojim nadimkom."

(Kao što "iktena jekteni" znači davati nadimak, zvati nadimkom, tako isto to znači i "kena jekni". Kun'ja - nadimak Muhameda a.s. bio je Ebul-Kasim, pa je i onoga čovjeka kun'ja-nadimak imao da bude, trebao je da bude isto tako Ebul-Kasim. Međutim, drugovi Muhameda a.s. nisu htjeli da tu čast tome čovjeku u tom pogledu ukažu i da ga zovu takvim nadimkom. To je i uzrok da je Muhamed a.s. onda izrekao taj svoj hadis, koji ima još jednu varijantu i predanje kako slijedi dalje.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ejuba, od Ibnu Sirina: čuo sam Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"Imenujte sa mojim imenom, a ne dajte nadimak sa mojim nadimkom."

(Doslovno: "....., a ne dajte sebi nadimak sa mojim nadimkom".)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Sufjan, rekao je: čuo sam Ibnul-Munkedira rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Rodio se je (jednome) čovjeku od nas (jedan) dječak, pa je imenovao njega (sa imenom) Kasim (nadio mu je ime Kasim). Pa su rekli: "Nećemo nadimkom zvati tebe sa Ebul-Kasim, i nećemo umekšati (tj. razveseliti s time) tebi oko." Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je to spomenuo njemu. Pa je rekao:

"Daj ime tvome (svome) sinu Abdurahman."

GLAVA

imena Hazn.

("El-haznu" ili "haznun" znači grubo tlo, grubo i strmo tlo i zemlja. A od toga se razvilo i značenje: gruba narav. Ta se je riječ upotrebljavala i kao vlastito ime, ali budući da u korijenu ima loše značenje kao riječ u običnom govoru, to se je u hadisu preporučilo da se ta riječ ne upotrebljava kao vlastito ime među muslimanima.)

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Nasra, pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od njegovoga oca da je njegov otac (Hazn) došao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao (njemu Muhammed a.s.):

"Šta je tvoje ime (Koje je tvoje ime, kako se zoveš)?" Rekao je: "Haznun (Hazn)." Rekao je: "Ti si Sehl (Sehlun, a "sehlun" znači mekan, lagan)." Rekao je:

"Neću mijenjati (promijeniti jednoga) imena (tj. jedno ime što) je imenovao meni njega moj otac (tj. koje mi je nadio, dao moj otac)." Rekao je Ibnul-Musejjeb: Pa nije prestala (izvjesna) grubost (težina, mučnost, napornost, napor) u nama (među nama) poslije."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, i Mahmud, rekla su njih dvojica: pričao nam je Abdurrezzak, izvijestio nas je Mamer od Zuhrije, od Ibnul-Musejjeba, od njegovoga oca, od njegovoga djeda za ovo (o ovome hadisu).

GLAVA

okretanja (izvjesnoga) imena ka (jednom) imenu ljepšem od njega.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ebu Merjema, pričao nam je Ebu Gassan, rekao je: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla rekao je:

Donio se je Munzir, sin Ebu Usejda, ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, kada se rodio, pa je stavio njega na svoje stegno, a Ebu Usejd je sjedač (tj. sjeo je, sjedio je). Pa se zabavio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa (nekom) stvari pred sobom (pred njim što se nalazila, i u tom je skrenuo svoju pažnju od toga djeteta na svome stegnu). Pa je zapovjedio Ebu Usejd za svoga sina, pa se je nosio (odnio) od (tj. sa) stegna Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa se osvijestio (tj. skinuo je pažnju sa one stvari) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Gdje je (ono) dijete?" Pa je rekao Ebu Usejd: "Izvrnuli smo ga (Vrnuli smo ga, tj. Vratili smo ga njegovoj kući), o poslaniče Allaha." Rekao je: "Šta je njegovo ime (Koje je njegovo ime, kako se zove)?" Rekao je: "Omsica (Tako-i-tako, to-i-to)." Rekao je: "A ali (tj. To mu ime nije lijepo, nego) njegovo ime je Munzir." Pa je imenovao njega tada Munzirom (tj. Pa mu je dao ime tada Munzir).

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Muhamed, sin Džafera, od Šubeta, od Ata-a, sina Ebu Mejmuneta, od Ebu Rafi'a, od Ebu Hurejreta da je Zejnebi bilo njezino ime (zvala se je) Berra (Berreta), pa se reklo (govorilo):

"Očišćava (ona) svoju osobu (samu sebe, tj. Ona samu sebe sa tim imenom oglašava, iskazuje, prikazuje nevinom, odnosno dobročiniteljicom - jer "berretun" znači dobročiniteljica, dobra)." Pa je imenovao nju (tj. dao je ime njoj) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Zejneba.

(O kojoj se Zejnebi ovdje radi, ima više mišljenja.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, pričao nam je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio me je Abdulhamid, sin Džubejra sina Šejbeta, rekao je:

Sjedio sam uz (do, kod) Seida, sina Musejjeba, pa je pričao meni da je njegov djed (po imenu) Hazn došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Šta je tvoje ime?" Rekao je: "Moje ime je Hazn." Rekao je: "Nego ti si Sehl (tj. Nemoj da ti je to više ime, nego ti si sada Sehl, dadni sebi ime Sehl)." Rekao je: "Nisam ja mijenjač (promjenjivač nikakvoga) imena (što) je imenovao meni njega moj otac." Rekao je Ibnul-Musejjeb: Pa nije prestala u (među) nama (izvjesna) grubost poslije.

GLAVA

(onoga) ko je imenovao sa imenima (Allahovih) vjerovijesnika (tj. ko je nadijevao, davao svojoj djeci pejgamberska imena).

A rekao je Enes: Poljubio (Ljubio, cjelivao) je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ibrahima - misli (na) njegovoga sina (tj. sina Muhameda a.s.).

(To znači da je Muhammed a.s. dao ime jednome svome sinu Ibrahim, a to ime Ibrahim je ime jednoga Allahovoga poslanika. Božiji poslanik Ibrahim - Avram - je sagradio, podigao Ka'bu u Meki sa svojim sinom Ismailom, također, Božijim poslanikom.)

PRIČAO NAM JE Ibnu Numejr, pričao nam je Muhamed, sin Bišra, pričao nam je Ismail: Rekao sam Ibnu Ebu Evfa-u:

"Vidio (li) si (tj. Da li si vidio) Ibrahima, sina Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (ti ikako)?" Rekao je: "Umro je malen. A da se je sudilo (odredilo u sudbini) da bude poslije Muhammeda, pomilovao ga Allah i spasio, (ikakav) vjerovijesnik, živio bi njegov sin, a ali nema (nikakvoga) vjerovijesnika poslije njega."

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, izvijestio nas je Šubete od Adijja, sina Sabita, rekao je: čuo sam Bera-a (da) je rekao:

Pošto je umro Ibrahim - na njega pozdrav (ili: Njemu mir)! - rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista za njega je dojlja (tj. Zaista on ima jednu dojlju) u raju."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Husajna, sina Abdurahmana, od Salima, sina Ebul-Dža'da, od Džabira, sina Abdullaha, Ensarije, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Imenujte sa mojim imenom, a ne dajte sebi nadimak sa mojim nadimkom, pa (tj. jer) ja sam samo djelitelj (razdjeljivač), razdjeljujem među vama." A predao je njega (hadis) Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Ebu Husajn od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Imenujte sa mojim imenom (Nadjevajte moje ime), a ne dajte sebi nadimak sa mojim nadimkom. A ko je vidio (usnio) mene (Ko me bude sanjao) u (svome) snu (spavanju), pa već je vidio (usnio) mene, pa (jer) zaista (izvjesni) sotona neće se predstaviti (prikazati) mojim likom (tj. u mome obliku). A ko je (A ko bude) lagao (slagao) na mene namjerno (hotimično), pa neka se nastani svojim sjedištem (tj. neka sebi pripravi, pripremi sjedište i mjesto) od Vatre (tj. u vatri pakla)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala-a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha sina Ebu Burdeta, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a rekao je:

Rodio se je meni (jedan) dječak, pa sam donio njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je imenovao njega Ibrahimom (a to znači: dao mu je ime Ibrahim), pa je protrljao nepce njemu sa (jednom) datulom, i molio je njemu za (Allahov) blagoslov i dao je (tj. dodao je) njega k meni. A bilo je (to) najstarije dijete Ebu Musa-a.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Zaidete, pričao nam je Zijad, sin 'Ilakata: Čuo sam Mugireta, sina Šubeta (da) je rekao:

Pomrčalo se je (Pomračilo, tj. Pomrčalo je) Sunce (dakle: Bilo je pomračenje sunca na) dan (kada) je umro Ibrahim. Predao je njega (ovaj hadis) Ebu Bekrete od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

imenovanja Velidom (tj. davanja imena djetetu Velid).

(Postoje neki hadisi koji zabranjuju davanje imena Velid, pa Buharija odbacuje to jer ti hadisi nisu vjerodostojni. Veli se da je i Musaovom faraonu bilo ime Velid.)

Izvijestio nas je Ebu Nuajm Fadl, sin Dukejna, pričao nam je Ibnu Ujejnete od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta rekao je:

Pošto je podigao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju glavu od (tj. sa toga) naklona (ruku'a, naklonjanja u toj molitvi), rekao je: "Moj Bože! Spasi Velida, sina Velida, i Selemeta, sina Hišama, i 'Ajjaša, sina Ebu Rebi'ata i (sve) smatrane nemoćnima u Meki od (tih) vjernika. Moj Bože! Zažesti (tj. Pojačaj) Tvoje (Svoje) gaženje (tj. Svoju kaznu) na Mudar. Moj Bože! Učini nju (kaznu) na njih (tj. na pripadnike plemena Mudar gladne) godine kao godine Jusufa."

(Ovim hoće Buharija da kaže da je bilo i dobrih ljudi sa imenom Velid, kao što je taj Velid za kojega je Muhammed a.s. molio Allaha da ga spasi, pa ne treba smatrati za ružno ime to ime Velid iz razloga što su to ime imala tri zloglasna lica u istoriji: Musaov faraon, Velid Jezidov i Velid Abdulmelikov.)

GLAVA

(onoga) ko je zvao (tj. dozvao, viknuo, dozivao) svoga druga, pa je okrnjio (ispustio) od njegovoga imena (jedno) slovo (ili: jedan slog).

A rekao je Ebu Hazim od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega: Rekao je meni Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Hirre!" (Umjesto: "O Ebu Hurejrete!").

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije: pričao mi je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Aišo!"

(U arapskom tekstu izraz "Ja Aiše!" je okrnjeni izraz od punog izraza: "Ja Aišetu!".)

"Ovo je Džibril daje čitati (tj. isporučuje) tebi pozdrav (poselamljuje te)." Rekla sam: "I na njega (tj. I njemu) pozdrav i milost Allaha!" Rekla je (još Aiša dalje): A on (Muhammed a.s.) vidi što nećemo vidjeti (mi, tj. što mi ne vidimo).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bila je Umu Sulejma u (putničkom) teretu (tj. među putničkom robom, prtljagom i poslužiteljima), a Endžešete, dječak Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, tjera sa njima (tjera njih - žene, tj. tjera deve na kojima su jašile, jahale žene). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Endžeše (umjesto: O Endžešete)! Polako ti tvoje (svoje) tjeranje sa (tim) surahijama (tj. sa tim staklenim posudama - ili: sa tim zemljanim posudama)!"

(Rečeno je da se pod izrazom "staklene posude" misli na žene. Izraz "karuretun" pl. "kavariru" znači i zemljana posuda za vodu. I zemljana posuda se lako razbije kao i staklena.)

GLAVA

(izvjesnoga) nadimka (izvjesnome) djetetu i prije (nego) da se dadne roditi (prije nego da se rodi dijete izvjesnome) čovjeku.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Ebu Tejjaha, od Enesa rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, najljepši (od svih) ljudi (po) naravi. I bio je za mene (tj. u mene) brat, govori se njemu Ebu Umejr, rekao je: Mislim ga (Mislim da je bio od sise, od dojenja) odbijen.

("Fetimun" je odbijen od sise.)

I bio je, kada je došao, rekao (je, tj. bio bi govorio, govorio bi Muhammed a.s. ka tome mome bratu):

"O Ebu Umejre! Šta je činio (tvoj) slavujčić (slavujče)?" Slavuj (jedan bijaše u nas, kod nas što) je bio (običaja da) se igra sa njim (tj. igraše se sa njim brat). Pa ponekad je (ponekad bi) prispjela (izvjesna) molitva, a on je u našoj kući (sobi), pa zapovjedi za (onaj) prostirač (sag, ćilim) koji je pod njim, pa se pomete (metlom) i popršće se (vodom). Zatim ustane (on) i ustanemo (i mi) ozadi (iza) njega, pa klanja sa nama.

GLAVA

(izvjesnoga) uzimanja sebi nadimka sa (izrazom) Ebu Turab iako je bio za njega (u njega prije toga jedan) drugi nadimak.

(Izraz Ebu Turab doslovno znači otac prašine - a to će reći: prašljivi, uprašeni.)

PRIČAO NAM JE Halid, sin Mahleda, pričao nam je Sulejman: pričao mi je Ebu Hazim od Sehla, sina Sa'da, rekao je:

Zaista bilo je najdraže (od nekih) imena Alije, bio zadovoljan Allah od njega, k njemu (ka Aliji) zaista (nadimak) Ebu Turab, i zaista bio je (običaja da) se zaista veseli (raduje) da se zove s njim (s tim nadimkom). A nije imenovao njega Ebu Turab (niko drugi) osim Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Poljutio se je (međusobno jedan) dan (sa) Fatimom (tj. Naljutio se je na Fatimu), pa je izašao, pa je legao uz (izvjesni, tj. uz svoj) zid uz Bogomolju. Pa je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i) slijedi ga (slijedeći ga) pa je rekao:

"On je to ležać (tj. legao, leži) u (tome) zidu (tj. uz taj zid)." Pa je došao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a napunila su se njegova leđa (nekom) prašinom, pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) tare (tu) prašinu od (tj. sa) njegovih leđa i (da) govori: "Sjedi (tj. Digni se), o Ebu Turabe!".

GLAVA

najmržega (od svih ljudskih) imena ka Allahu.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najrazvratnije (Najbestidnije od svih) imena (na) sudnjem danu kod Allaha je čovjek (što) se (koji se je) imenovao (tj. koji je sebi uzeo ime) Melikul-Emlak."

(Melikul-Emlak znači: vladar svih posjeda, vladar svih vlasti.)

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Ebu Zinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta (jednom) predajom rekao je:

"Najponiženije ime kod Allaha....." A rekao je Sufjan (više puta) osim jedanput (a ne jedanput): "Najponiženije (od svih) imena kod Allaha je čovjek (koji) se je imenovao sa (imenom) Melikul-Emlak."

(Izraz Melikul-Emlak znači još i: vladar sviju vladara - vladar vladara. I ovdje i u prethodnom hadisu to mu je pravo značenje, a ne ona druga dva značenja koja sam naveo uz prethodni hadis.)

Rekao je Sufjan: Govori (drugi) osim njega (tj. osim Ebu Zinada): Tumačenje njegovo je šahan šah.

(To jest: Izraz "melikul-emplaki" kada se protumači i prevede na perzijski jezik, onda znači, onda glasi na perzijskom jeziku: šahan šah - car careva.)

GLAVA

nadimka (izvjesnoga) idolopoklonika.

A rekao je Misver: Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori "Osim da hoće sin Ebu Taliba."

(Ebu Talib je nadimak Alijinoga oca, a strica (amidže) Muhammedovoga, a pravo je ime Ebu Talibovo Abdu Menaf, i Ebu Talib je umro kao idolopoklonik.)

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, pričao nam je Ismail: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu Atika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra da je Usamete, sin Zejda, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, uzjašio (uzjahao) na (jednoga) magarca, (a) na njemu je odjeća fedekijska (tj. na magarcu je jedan pokrovac otkan, izrađen u mjestu Fedeku), a Usamete je iza njega (pojašio je da) posjeti Sa'da, sina 'Ubadeta, u Harisovićima (i to od Harisa), sina Hazredža (tj. u Hazredžovim Harisovićima) prije događaja Bedra (tj. u vrijeme prije borbe na Bedru). Pa su išla njih dvojica dok su prošla njih dvojica pokraj (jednoga) sijela, (a) u njemu je Abdullah, sin Ubejja - (a to) je sin Selule -, i to je (bilo) prije (nego) da primi Islam Abdullah, sin Ubejja, pa kada li su u (tome) sijelu mješavine od (izvjesnih) muslimana, i (izvjesnih) idolopoklonika, obožavalaca (izvjesnih) kipova i Židova (dakle: bili su izmješani muslimani, idolopoklonici i Židovi na tome sijelu - bili su skupa). I u (među tim) muslimanima je (bio) Abdullah, sin Revahata. Pa pošto je poklopila (tj. posula to) sijelo prašina (te tovarne) životinje (tj. magarca), pokrio (zastro) je sin Ubejja svoj nos sa svojim ogrtačem i rekao je:

"Ne prašite na nas (Ne prašite nas, tj. Ne dižite praha nama)!" Pa je pozdravio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njih, zatim je zastao, pa je sišao (sjahao), pa je pozivao njih k Allahu i čitao je njima Kur'an. Pa je rekao njemu Abdullah, sin Ubejja - (a on) je sin Selule: "O čovječe! Nema ljepše (ništa) od (onoga) što govoriš ako je bilo istina (tj. ako je to istina), pa ne uznemiruj nas sa njim (sa tim) u našim sijelima. Pa ko je došao (tj. ko dođe) tebi, pa pričaj njemu." Rekao je Abdullah, sin Revahata:

"Da, o poslaniče Allaha, pa poklopi (tj. obaspi) nas u (na) našim sijelima (svukuda, svuda, svagdje), pa (jer) zaista mi to volimo." Pa su se psovali (grdili ti prisutni) muslimani, i idolopoklonici i Židovi, čak su skoro bili (blizu da) se uzdignu međusobno (jedni protiv drugih, tj. da se pobune jedni protiv drugih). Pa nije prestao poslanik Allaha, pomilovao ga

Allah i spasio, (da) spušta (snizuje, tj. da smiruje) njih dok su ušutjeli. Zatim je pojašio (ponovno) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svoju (tovarnu) životinju, pa je išao dok je unišao Sa'du, sinu 'Ubadeta. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Sa'de! Zar nisi čuo šta je rekao Ebu Hubab?" Hoće (tj. Misli sa tim nadimkom na) Abdullaha, sina Ubejja. "Rekao je tako i tako (tj. ovako i ovako, to i to)." Pa je rekao Sa'd, sin 'Ubadeta: "O poslaniče Allaha! Sa mojim ocem si ti (otkupljen), zbriši od njega (izbriši mu te greške), i oprost. Pa tako mi (Onoga) koji je spustio na tebe (tj. spustio tebi Svoju) knjigu, zaista već je donio Allah (Svoju) istinu koju je spustio na tebe (tebi), a zaista već su se pomirili (tj. već su bili sklopili mir) stanovnici ovoga grada (Medine) na (to) da krunišu njega i zaviju njega sa (vladarskim) zavojem. Pa pošto je vratio (tj. odbio, spriječio) Allah to sa (Svojom) istinom koju je darovao tebi, udavio se je s time, pa to je učinilo s njime (ono) što si vidio." Pa je zbrisao od njega (tj. oprostio mu je) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi (običaja da) opraštaju (tim) idolopoklonicima i stanovnicima (tj. sljedbenicima Božije) knjige (Biblije) kao što je zapovjedio njima Allah (to) i (da) se strpe na (njihovome) uznemirivanju. Rekao je Allah, uzvišen je:

"..... i zaista čućete svakako od (onih) koji su (ti što) se je dala njima (Božija) knjiga.....". Ajet (taj vidjeti). I rekao je: "Volio je mnogi od stanovnika (tj. sljedbenika Božije) knjige.....". Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) tumači u (svome) opraštanju njima (tj. da se svodi u opraštanju na ono) što je zapovjedio njemu Allah za njega (sve dotle) dok je (najzad) dozvolio njemu u njima (tj. u pogledu njih da može i da ratuje s njima - protiv njih). Pa pošto je ratovao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) Bedru, pa je ubio Allah u njoj (u toj naseobini - Bedru onoga) koga je ubio od knezova (prvaka od tih) bezvjernika, i prinčeva (od plemena) Kurejševića, pa se vratio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i njegovi drugovi pomognuti, zaplijenjivači (zadobijači ratnoga plijena), (i) sa njima su (neki) zarobljenici od knezova (prvaka tih) bezvjernika i prinčeva (plemena) Kurejševića - rekao je sin Ubejja, (i to onaj koji) je sin Selule, i ko je (god) sa njim od (medinenskih, medinskih) idolopoklonika, obožavalaca (tih) kipova: "Ovo je (jedna) stvar (što) se je uobličila (pokazala svoje lice, tj. stvar koja se je upravila, krenula naprijed), pa prisegnite se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na Islam." Pa su primili Islam.

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Avanete, pričao nam je Abdulmelik od Abdullaha, sina Harisa sina Nevfela, od Abbasa, sina Abdulmuttaliba, rekao je:

"O poslaniče Allaha! Da li si koristio (tj. Da li ćeš koristiti, pomoći ti na sudnjem danu) Ebu Talibu sa (kakvom) stvari (tj. išta)? Pa (tj. Jer) zaista on čuvaše tebe i srdaše se za tebe (zbog tebe)." Rekao je: "Da. On (će biti) u plićavini (tj. u plićaku, u lakoj, maloj količini) od vatre (pakla). Da nije mene, zaista bi (on) bio u (tom izvjesnom niskom, opadajućem) stupnju najnižem od Vatre."

(Veli se da u arapskom jeziku izraz "derekun, derkun" znači stupanj, stepen u odnosu na silaženje i opadanje, padanje nečega i nekoga. A izraz "derezhetun" znači stupanj u odnosu na penjanje i uspon nečega i nekoga.)

GLAVA:

Ciljanja (riječima, aludiranja, tj. izvjesna skrivena i dvosmislena izražavanja u govoru) su proširenja (tj. široke mogućnosti s kojima se može očuvati) od (izvjesne svoje) laži (neistine, tj. da se ne laže).

A rekao je Ishak: Čuo sam Enesa (da govori): Umro je sin Ebu Talhatu (Ebu Talhatov sin). Pa je rekao (tj. pitao je ženu svoju ne znajući za smrt sina): "Kako je (taj) dječak?" Rekla je Umu Sulejma: "Smirio se je njegov dah (njegovo dihanje, disanje), i nadam se da se je već odmorio." I mislio je (Ebu Talhate) da je ona istinita (tj. da ona istinu govori i da ona misli na obično smirivanje disanja, a ne na potpuno smirivanje disanja, što znači, u stvari, prestanak disanja i smrt, na što je ona i mislila, ali je to sakrila dvosmislenim izrazom "Smirilo se je njegovo disanje.....").

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Sabita Bunanije, od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (na jednom) svome putovanju, pa je pjevao tjeralicu (izvjesni njegov) pjevač tjeralice (tj. pjesme tjeralice). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Budi blag, o Endžešete, jao tebi, sa (tim) surahijama (staklenim, ili zemljanim posudama za vodu)!"

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hammad od Sabita, od Enesa - i Ejjub od Ebu Kilabeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio u (tj. na jednome) putovanju, i bio je (jedan) dječak (što) pjeva tjeralicu (pjesmu) za njih (za deve i žene koje su jahale na devama), govori se njemu (ime tome dječaku je) Endžešete. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Polako ti, o Endžešete, tvoje (svoje) tjeranje sa (tim) surahijama (staklenim ili zemljanim posudama za vodu, naročitoga oblika)!" Rekao je Ebu Kilabete: Misli (na te) žene (sa izrazom "sa tim surahijama").

(Žene se porede sa posudama od stakla ili zemlje koje se lako razbiju. Dakle, i poređenje i slikovito izražavanje je jedna vrsta aludiranja - "me'aridu" - koje je - "mehduhatun" - proširenost, tj. proširena mogućnost, široka mogućnost izražavanja kojom se može sačuvati od direktnoga laganja, izravne laži.)

PRIČAO NAM JE Ishak, izvijestio nas je Habban, pričao nam je Hemmam, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes, sin Malika, rekao je:

Bio je za (tj. u) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jedan) pjevač tjeralice (pjesme, tj. jedan tjerač pjesmom, vodič, vodič karavana koji je tjerao deve pjevajući pjesme), govori se njemu (tj. bilo je ime njemu) Endžešete, i bio je lijepoga (svoga) glasa. Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Polako ti, o Endžešete! Ne razbij (te) surahije!" Rekao je Katadete: Misli (na) slabašne (od tih) žena.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Šubeta rekao je: pričao mi je Katadete od Enesa, sina Malika, rekao je:

Bio je u Medini (jedanput neki) strah (panika). Pa je uzjašio (uzjahao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) konja Ebu Talhata (tj. Ebu Talhatovoga). Pa je rekao (vrativši se iz izviđanja):

"Nismo vidjeli (ni) od (jedne) stvari (tj. Nismo vidjeli ništa opasno), i zaista našli smo njega (konja da je) zaista morem (tj. da je kao more, da je ravan moru)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) čovjeka za (izvjesnu) stvar: "Nije (nikakva) stvar (tj. Nije to ništa!)", a on namjerava (da kaže) da ono nije istina (da to nije istinito, ispravno, vrijedno).

A rekao je Ibnu Abbas: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (izvjesna) dva groba: "Kažnjavaju se njih dvojica (tj. dva čovjeka u ta dva groba što su pokopana) bez velikoga (grijeha), a zaista ono je zaista veliki (grijež što su oni radili iako to ljudi smatraju da to nije veliki grijeh)."

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Selama, izvijestio nas je Mahled, sin Jezida, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Jahja, sin 'Urveta, da je on čuo Urveta (da) govori: Rekla je Aiša:

Pitali su (nekakvi) ljudi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o (izvjesnim) proricateljima (budućih događaja i sudbine), pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nisu (oni nikakva) stvar (Nisu oni ništa, Oni su ništa, tj. nisu istiniti, ispravni ljudi)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! Pa zaista oni pričaju (nekih) vremena (tj. nekada) za (izvjesnu) stvar (koja) bude istina (istinita)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ta (izvjesna) riječ od (izvjesne) istine je (takva što) ugrabi (čuje) nju (izvjesni) duh (demon, džin-nevidljivo biće, čuje tu riječ od anđela), pa šapne nju u uho svoga štićenika prekinutim glasom (tj. poput prekinutoga glasa izvjesne) kokoši, pa pomiješaju u nju (u tu istinitu riječ, s tom istinitom riječi) više od stotinu (sto) laži (više od stotinu laganja)."

GLAVA

podizanja (svoga) vida ka nebu (izvan molitve u cilju promatranja i proučavanja - jer u molitvi-namazu nije preporučeno ni dopušteno podizanje pogleda u nebo prema jednome hadisu koji je u tekstu spomenut) i (GLAVA) Njegovoga govora, uzvišen je: "Pa zar neće pogledati ka (toj) devi kako se stvorila (tj. kako je stvorena)?! I ka (tome) nebu kako se je podignulo?!".

A rekao je Ejjub od Ibnu Ebu Mulejketa, od Aiše: Podigao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju glavu ka (tome) nebu.

PRIČAO NAM JE Ibnu Bukejr, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba rekao je: čuo sam Ebu Selemeta, sina Abdurahmana (da) govori: izvijestio me je Džabir, sin Abdullaha da je on čuo poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zatim je malaksala (zadržala se) od mene (Božija) objava. Pa dok ja idem (nakon izvjesnoga vremena), čuo sam (čuh jedan) glas iz (toga) neba. Pa sam podigao svoj vid (pogled) ka nebu, pa kada li (taj) anđeo koji je došao meni u (pećini) Hira-u, sjedač (tj. sjedi) na (jednoj) stolici (prijestolju) između neba i Zemlje."

PRIČAO NAM JE Ibnu Ebu Merjem, pričao nam je Muhamed, sin Džafera: izvijestio me je Šerik od Kurejba, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Zanoćio sam u sobi Mejmune, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kod nje je (tu noć bio). Pa pošto je bila zadnja trećina (te) noći ili neki (dio) nje, sjeo je (da) gleda (tj. počeo je da promatra upravljajući pogled) ka (tome) nebu, pa je čitao (učio):

"Zaista u stvaranju (tih) nebesa i Zemlje i izmjenjivanju (smjenjivanju te) noći i (toga) dana su zaista znakovi za razumne (doslovno: za posjednike (tih) razuma)."

GLAVA

kopkanja (razgrebavanja, razgrtanja izvjesnoga) drveta u (izvjesnoj) vodi i (izvjesnome) blatu.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Usmana, sina Gijasa, pričao nam je Ebu Usman od Ebu Musa-a da je on bio sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u zidu (jednome, tj. u jednome vrtu ograđenome zidom) od zidova (vrtova) Medine, a u ruci Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (bilo) je (jedno) drvo, (i) udara s njime (njime) između (te) vode i (toga) blata. Pa je došao (jedan) čovjek (i) traži otvaranje (tj. tražeći da mu se otvori da uniđe u taj vrt). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Otvori, i obraduj ga sa rajem." Pa sam otišao, pa kada Ebu Bekr (to traži da mu se otvori)! Pa sam otvorio njemu, i obradovao sam ga sa rajem. Pa je tražio otvorenje (da mu se otvori jedan) drugi čovjek. Pa je rekao: "Otvori mu, i obraduj ga sa rajem." Pa kada (to bi) Umer! Pa sam otvorio njemu, i obradovao sam ga sa rajem. Zatim je tražio otvorenje (dozvolu za ulazak jedan) drugi (odnosno treći) čovjek. A bio je oslonjen (naslonjen), pa je sjeo, pa je rekao: "Otvori, i obraduj ga rajem na iskušenju (sa nesrećom što će da) pogodi njega, ili (će da ona) bude." Pa sam otišao. Pa kada (ono) Usman! Pa sam otvorio njemu, i obradovao sam ga sa rajem. Pa sam izvijestio njega za (iskkušenje) koje je rekao (da će mu se dogoditi, desiti). Rekao je: "Allah je (onaj) od koga se traži pomoć."

GLAVA

(izvjesnoga) čovjeka (koji) kopka (tj. udara izvjesnu) stvar (ili: izvjesnom stvari) sa svojom rukom u zemlju (po zemlji, u tlu, u tlo).

PRIČAO NAM JE Muhammed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Šubeta, od Sulejmana i Mansura, od Sa'da, sina 'Ubejdeta, od Ebu Abdurahmana Sulemije, od 'Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (tj. na jednom) pokopu (mrtvoga, umrloga lica), pa je počeo (da) kopka (udara) zemlju (tj. izvjesno tlo) sa (jednim) drvetom, pa je rekao:

"Nije od vas od jednoga (tj. Nije od vas ni jedan u drukčijem položaju) osim (tako), a već se je svršilo od njegovoga sjedišta od raja i Vatre (tj. a već se je njemu svršilo, završilo, stvorilo sjedište u raju i Vatri, u raju ili Vatri)." Pa su rekli: "Pa zar se nećemo osloniti (na to)?!" Rekao je: "Radite, pa svaki je olakšan (učinjen laganim, tj. napućen, učinjen takvim da mu odgovara onaj posao koji će ga odvesti njegovome sjedištu, mjestu u raju, ili u paklu)."

"Pa što se tiče (onoga) ko je davao (darivao) i čuvao se je (on Allaha)". Ajet (taj vidjeti).

GLAVA

veličanja i slavljenja (Allaha, tj. izgovaranja izraza "Allahu ekber!" i "Subhanallah!") kod (izvjesnoga svoga) čuđenja (i divljenja zbog nečega i nekoga).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije: pričala je meni Hinda, kći Harisa da je Umu Selema, bio zadovoljan Allah od nje, rekla:

Probudio se je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Slava Allahu! Šta se to spustilo od (izvjesnih) blagajni, i šta se je to spustilo od (izvjesnih) iskušenja (kušnji, ili smutnji)! Ko (će da) probudi drugarice (ili vlasnice tih) soba" - hoće s njim (tj. misli s time na) svoje žene - "da klanjaju (one)? Poneka obučena (odjevena) u (toj) ovozemnosti je gola (tj. biće gola) u drugome svijetu (na drugome svijetu)."

(Ili: "Poneka obučena u ovozemnosti, gola u drugome svijetu - (je poznata meni, priznajem da postoji).)

A rekao je Ibnu Ebu Sevr od Ibnu Abbasa, od Umera rekao je: Rekao sam Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio: "Razveo (li) si (tj. Jesi li pustio) svoje žene?" Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Allahu ekber!" ("Allah je veći od svega i svakoga!")

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije. - H - A pričao nam je Ismail, rekao je: pričao mi je moj brat od Sulejmana, od Muhameda, sina Ebu 'Atika, od Ibnu Šihaba, od Alije, sina Husejna da je Safijja, kći Huzejja, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, izvijestila njega da je ona došla poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti njega, a on je boravilac (a on boravi, a on je boravio) u Bogomolji u preostalim (zadnjih) deset (dana i noći neprekidno) od (mjeseca) ramazana. Pa je pričala kod njega (jedan) čas od (te) večeri, zatim je ustala (da) se obrne (da ode). Pa je ustao sa njom Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) obrne (vrati, tj. da isprati nju). Te kada je doprla (došla) vratima Bogomolje koja su kod stana (kuće) Umu Seleme, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, prošla su pokraj njih dvoga (njih dvoje) dva (nekakva) čovjeka od Pomagača, pa su pozdravila njih dvojica poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim su prošla (prolazila dalje) njih dvojica. Pa je rekao njima dvojici poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Na polaganosti (tj. Polako) vas dvojica! Ona (tj. Ova žena je) samo Safijja, kći Huzejja!" Rekli su njih dvojica: "Slava Allahu! O poslaniče Allaha!?"

(To jest: "Čudimo se. Zar da u tebe sumnjamo?")

I bilo je veliko (golemo, teško to) na njih dvojicu (bilo je to teško njima dvojici, teško im je palo to) što je rekao. Rekao je: "Zaista (izvjesni) sotona teče od sina Adema (tj. od

čovjeka teče) dopiranjem (njegove) krvi, i zaista ja sam se plašio da baci u srca vas dvojice (nešto, neku sumnju koja bi vas odvela u grijeh i propast)."

GLAVA

(izvjesnoga) zabranjivanja bacanja sa dvama kažiprstima (kamenčića, tj. uzevši kamenčić samo sa kažiprstima svojih dviju ruku).

(Ovaj izraz "hazf" može značiti još i bacanje kamenčića iz pračke i to neke drvene pračke.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete od Katadeta rekao je: čuo sam 'Ukbeta, sina Suhbana, Ezdiju (da) priča od Abdullaha, sina Mugaffela, Muzenije rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bacanje sa dvama kažiprstima (sa dva kažiprsta na neprijatelja ili na lovljenu životinju kamenčiće, kamenje), i rekao je:

"Zaista ono (tj. taj način bacanja) neće ubiti (tu) lovinu (lovljenu životinju) i neće jako provaliti (povrijediti izvjesnoga) neprijatelja (tj. neće mu nanijeti ubijanje, ranjavanje i slabljenje), i zaista ono (tj. taj način bacanja kamenja može da) izbije (njegovo) oko i razbije (njegov) zub."

(Izraz u tekstu "la jenke'u" jedni tumače da znači ubijati neprijatelja i ranjavati ga, a drugi tumače da znači mnogo uznemirivati-uznemiravati neprijatelja. Neki kažu da je cilj i smisao ovoga hadisa da zabrani uznemirivanje izvjesnih muslimana. Međutim, to doslovan prevod svake riječi ne može da znači.)

GLAVA

(izvjesne) zahvale (Allahu koja se preporučuje) za (izvjesnoga) kijača (kijaču).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, pričao nam je Sufjan, pričao nam je Sulejman od Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Kihnula su (nekakva) dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je blagoslovio (sa riječima: "Jerhamukellahu - Pomilovao te Allah!") jednoga (od) njih dvojice, a nije blagoslovio (toga) drugoga. Pa se reklo njemu (Upitan je zato). Pa je rekao:

"Ovaj je zahvalio Allahu (kada je kihnuo), a ovaj (drugi) nije zahvalio Allahu."

GLAVA

blagosiljanja (izvjesnoga) kijača kada je zahvalio Allahu.

O njemu (tj. O tome) je Ebu Hurejrete (pričao hadis).

(Izraz "tešmitun" i od toga izraza, infinitiva glagol "šemmete jušemmitu" znači reći nekome ko je kihnuo i zahvalio pri tome Allahu, reći mu: "Jerhamukellahu - Pomilovao tebe Allah!" To se tako po propisima i pravilima islamskoga morala i vladanja kaže umjesto onoga što se u narodu rekne "Na zdravlje!" kada neko kihne. U prevodu će se izraz i glagol "šemmete jušemmitu tešmitun" ili "tešmiten" prevoditi sa našim izrazom blagosloviti i blagosiljanje, ali tu uvijek treba razumjeti pod blagosiljanjem izgovaranje rečenice: "Jerhamukellahu-Pomilovao te Allah!".)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Eš'asa, sina Sulejma rekao je: čuo sam Muavijeta, sina Suvejda sina Mukarrina, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za sedam (radnji i postupaka), a zabranio je nama sedam. Zapovjedio je nama za posjećivanje bolesnoga, i slijeđenje umrloga (tj. nosiljke na kojoj je umrli musliman), i blagosiljanje kihača, i odazivanje pozivaču, i uzvratanje pozdrava, i pomoć obespravljenome i ispunjenje zaklinjača. A zabranio je nama sedam (radnji): prsten (od) zlata - ili je rekao: kolut (od) zlata, i oblačenje svile, i brokata i finooga brokata i svilenih jahačkih jastučića.

(Jasno je da svih sedam zabranjenih radnji ovdje nisu nabrojane, navedene, ali su navedene na drugome mjestu.)

GLAVA

(onoga) što se smatra milo od (toga) kihanja i što se mrzi od (toga) zijevanja (zihanja).

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b, pričao nam je Seid Makburija od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah voli (to) kihanje, a mrzi (to) zijevanje. Pa kada je kihnuo (kada kihne jedan od vas), pa je zahvalio (pa zahvali) Allahu (zbog toga), pa pravo je (tj. dužnost je) na svakoga muslimana (koji) je čuo njega da blagoslovi njega. A što se tiče (toga) zijevanja, pa ono je samo od (izvjesnoga) sotone, pa neka vraća (tj. suzbija, odbija) njega (to zijevanje) što (tj. koliko) je mogao (što moguće više). Pa kada je rekao: "Ha (Ah)!", nasmijao se je (tj. nasmije se) od njega (zbog njega, njemu, tj. nasmije se njemu taj izvjesni) sotona."

GLAVA:

Kada je kihnuo, kako se blagoslovi?

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Abdulaziz, sin Ebu Selemeta, izvijestio nas je Abdullah, sin Dinara, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Kada je kihnuo jedan (od) vas, pa neka rekne: "Hvala Allahu!" ("Hvala je Allahu!"). A neka rekne njemu njegov brat ili njegov drug: "Pomilovao te Allah!" Pa kada je rekao njemu: "Pomilovao te Allah!", pa neka rekne: "Naputio vas Allah i učinio dobrim vaš um (tj. i uredio, popravio vaše stanje, vašu stvar)!"

GLAVA:

Neće se blagosiljati kijač kada nije zahvalio Allahu.

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Sulejman Tejmija, rekao je: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

"Kihnula su (nekakva) dva čovjeka kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je blagoslovio jednoga (od) njih dvojice, a nije blagoslovio (onoga) drugoga. Pa je rekao (taj drugi) čovjek:

"O poslaniče Allaha! Blagoslovio si ovoga, a nisi mene blagoslovio." Rekao je: "Zaista ovaj je zahvalio Allahu, a (ti) nisi zahvalio Allahu."

GLAVA:

Kada je zijevao (tj. Kada zijeva), pa neka stavi svoju ruku na svoja usta.

PRIČAO NAM JE Asim, sin Alije, pričao nam je Ibnu Ebu Zi'b od Seida Makburije, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah voli (to čovjekovo) kihanje, a mrzi (a ne voli) zijevanje. Pa kada je kihnuo (kada kihne) jedan (od) vas i zahvalio je (i zahvali) Allahu, bilo je pravo (dužnost je) na svakoga muslimana, (koji) je čuo njega, da rekne njemu: "Pomilovao te Allah!" A što se tiče (toga) zijevanja, pa ono je samo od (izvjesnoga) sotone. Pa kada je zijevao (tj. kada zijeva) jedan (od) vas, pa neka vraća (tj. neka to suzbija, a u suzbijanje Buharija ubraja i stavljanje ruke na usta iako to izričito u hadisu nije rečeno, neka suzbija zijevanje) što je mogao (tj. koliko može), pa (jer) zaista jedan (od) vas kada je zijevao (kada zijeva), smijao se je (tj. smije se) od njega (smije se njemu taj izvjesni) sotona (đavo)."